

Programmabegroting 2017

Inhoudsopgave

1	Leeswijzer	5	7	Financieel overzicht van de programma's.....	59
2	Uitgangspunten begroting 2017.....	9	8	Paragrafen	61
3	Programma's en beleidsvelden	11	8.1	<i>Paragraaf Vernieuwing Besluit Begroting en Verantwoording.....</i>	<i>62</i>
4	Programma Dienstverlening & Bestuur	13	8.2	<i>Paragraaf Lokale heffingen.....</i>	<i>65</i>
4.1	<i>Beleidsveld Openbare orde en veiligheid.....</i>	<i>16</i>	8.3	<i>Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen .....</i>	<i>71</i>
4.2	<i>Beleidsindicatoren.....</i>	<i>19</i>	8.4	<i>Paragraaf Verbonden partijen .....</i>	<i>73</i>
4.3	<i>Financieel overzicht.....</i>	<i>20</i>	8.5	<i>Paragraaf Financiering.....</i>	<i>79</i>
5	Programma Welzijn & Zorg.....	23	8.6	<i>Paragraaf Bedrijfsvoering.....</i>	<i>81</i>
5.1	<i>Beleidsveld Inkomensvoorzieningen.....</i>	<i>25</i>	8.7	<i>Paragraaf Grondbeleid .....</i>	<i>84</i>
5.2	<i>Beleidsveld Jeugd 0-23 jaar .....</i>	<i>27</i>	8.8	<i>Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing .....</i>	<i>86</i>
5.3	<i>Beleidsveld Zorg en voorzieningen.....</i>	<i>30</i>	8.9	<i>Fiscale paragraaf .....</i>	<i>95</i>
5.4	<i>Beleidsindicatoren.....</i>	<i>33</i>	8.10	<i>Paragraaf Taakstellingen.....</i>	<i>97</i>
5.5	<i>Financieel overzicht.....</i>	<i>34</i>	9	Financiële overzichten	99
6	Programma Wonen & Ondernemen	37	9.1	<i>Overzicht vrije dekkingsmiddelen.....</i>	<i>100</i>
6.1	<i>Beleidsveld Omgevingstaken.....</i>	<i>39</i>	9.2	<i>Toevoegingen en onttrekkingen aan / van reserves.....</i>	<i>101</i>
6.2	<i>Beleidsveld Openbare Ruimte .....</i>	<i>43</i>	9.3	<i>Verloop reserves en voorzieningen 2016 - 2020 .....</i>	<i>102</i>
6.3	<i>Beleidsveld Economie en Toerisme .....</i>	<i>46</i>	9.4	<i>Resultaat rekening/begroting voor en na bestemming .....</i>	<i>103</i>
6.4	<i>Beleidsveld Woningbedrijf .....</i>	<i>48</i>	9.5	<i>Overzicht incidentele baten en lasten .....</i>	<i>104</i>
6.5	<i>Beleidsveld Grondbedrijf.....</i>	<i>52</i>	9.6	<i>Berekening Emu-saldo .....</i>	<i>105</i>
6.6	<i>Beleidsindicatoren.....</i>	<i>54</i>	9.7	<i>Geprognosticeerde balans 2014 - 2020.....</i>	<i>106</i>
6.7	<i>Financieel overzicht.....</i>	<i>55</i>			

Begrotingsopzet

De programmabegroting 2017 bestaat uit drie programma's met in totaal vijftien beleidsvelden, te weten:

✚ Programma I: **Dienstverlening & Bestuur**

Beleidsvelden:

- Algemene dekkingsmiddelen
- Bedrijfsvoering
- Algemeen bestuur
- Burgerzaken
- Openbare orde en veiligheid

✚ Programma II: **Welzijn & Zorg**

Beleidsvelden:

- Inkomensvoorzieningen
- Jeugd 0 – 23 jaar
- Sport, recreatie en sportaccommodaties
- Zorg en voorzieningen
- Kunst, cultuur en ontwikkeling

✚ Programma III: **Wonen & Ondernemen**

Beleidsvelden:

- Omgevingstaken
- Woningbedrijf
- Grondbedrijf
- Openbare ruimte
- Economie en toerisme

Programma's

In de programma's beschrijven we de doelstellingen en de algemene ontwikkelingen op het programmaniveau. Ook benoemen we de beleidsvelden.

Binnen de opzet van deze begroting is het uitgangspunt dat de raad stuurt op hoofdlijnen en dat in de begroting de sturingsinformatie wordt aangereikt om dit mogelijk te maken. Per beleidsveld benoemen we de speerpunten voor het jaar 2017, zoals vastgesteld bij de kadernota 2017. Dit geven we in het algemene deel van het programma ook aan.

Als er in een beleidsveld geen speerpunt is opgenomen, betekent dit niet dat er niets gebeurt op of in het betreffende beleidsveld. Er is alleen sprake van "going concern". Als er in bijvoorbeeld het beleidsveld "burgerzaken" geen speerpunt benoemd is, blijft de afdeling burgerzaken wel de gebruikelijke dingen doen, zoals het verstrekken van documenten en andere diensten.

Beleidsveld

Per beleidsveld benoemen we achtereenvolgens de achtergronden en de algemene ontwikkelingen. Daarna geven we aan wat we in 2017 binnen het beleidsveld willen bereiken. De speerpunten voor het jaar 2017, zoals vastgesteld in de Kadernota 2017, benoemen we met daarbij de doelstellingen voor 2017 afgezet tegen het lopende en voorafgaande jaar (indien van toepassing).

Per speerpunt geven we zo concreet mogelijk aan wat we gaan doen, welke invloed de gemeente daar op heeft en wat de randvoorwaarden zijn. Ook kijken we naar de risico's die gevolgen kunnen hebben voor de realisatie van de doelstellingen.

Wat gaat het kosten?

Elk programma sluit met een financieel overzicht onder het kopje “wat gaat het kosten?” Daarna volgt een overzicht van de investeringen. De eventuele jaarlasten zijn integraal in de begroting opgenomen en dus ook in het begrotingsresultaat.

In het overzicht hebben we ook de gevolgen van de besluitvorming van de kerntakendiscussie opgenomen. Per beleidsveld en per programma zijn de mutaties uit deze discussie opgenomen. Het totaal van deze mutaties sluit niet aan met het totaal van de ombuigingen. Dit komt omdat niet alle besluiten uit de kerntakendiscussie al in 2016 konden worden gerealiseerd. Deze worden nader uitgewerkt. De realisatie zal in de begroting van 2017 en volgende jaren worden opgenomen. Voor het overzicht verwijzen wij u naar de paragraaf “Taakstellingen”.

Door de vaststelling van de begroting 2017 stemt u in met het beschikbaar stellen van de opgenomen investeringen. Het college krijgt dan de opdracht over te gaan tot de uitvoering van de investeringen binnen de afspraken die daarvoor gelden (zoals inkoop- en aanbestedingsbeleid, de rechtmatigheid, e.d.). Dit geldt alleen voor het jaar 2017. De meerjarenbegroting 2018 – 2020 wordt niet vastgesteld maar voor kennisgeving aangenomen.

De opgenomen investeringen lichten we na het financieel overzicht nader toe. Sommige investeringen komen ten laste van de reserves. De bijdrage uit de reserve is opgenomen in het beleidsveld “algemene dekkingsmiddelen”.

Verder krijgt u aan het einde van elk programma een analyse op hoofdlijnen van de verschillen ten opzichte van de begroting van het jaar 2016. Net als vorig jaar is het van belang dat de loonkosten en de overige kosten van de bedrijfsvoering niet meer worden toegerekend aan de producten. Door alle lasten van de bedrijfsvoering onder te brengen onder één beleidsveld “Bedrijfsvoering” in het programma “Dienstverlening en Bestuur” verbetert de transparantie van de begroting. De verschillen die hierdoor ontstaan lichten we niet toe op beleidsveldniveau. De analyse hiervan staat in het programma “Dienstverlening en Bestuur”.

In het beleidsveld “algemene dekkingsmiddelen” zijn de mutaties in de reserves niet meer opgenomen. Deze mutaties hebben we apart vermeld in het financiële overzicht van dit programma.

Nadat alle programma’s zijn doorlopen geven we een totaaloverzicht van de baten en lasten van de gehele begroting.

Paragrafen

In het tweede deel van deze programmabegroting treft u de paragrafen aan. De volgende, verplichte, paragrafen zijn opgenomen:

- ⇒ Lokale heffingen
- ⇒ Verbonden partijen
- ⇒ Financiering
- ⇒ Bedrijfsvoering
- ⇒ Onderhoud kapitaalgoederen
- ⇒ Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- ⇒ Grondbeleid

Daarnaast hebben we paragrafen opgenomen die niet verplicht zijn gesteld in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Dit zijn de paragrafen “Woningbedrijf” en “Fiscale paragraaf”. Tenslotte hebben we de paragraaf “taakstellingen” toegevoegd.

In deze begroting is in de paragrafen “woningbedrijf” alleen een verwijzing opgenomen naar het betreffende beleidsveld. Onder het beleidsveld is de benodigde informatie over de beide bedrijven opgenomen.

In 2016 is het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) gewijzigd. In de begroting 2017 moeten deze wijzigingen worden opgenomen. In de paragraaf “vernieuwing besluit begroting en verantwoording” hebben wij de belangrijkste wijzigingen op een rijtje gezet.

Indien nodig nemen we de eventuele gevolgen van de wijzigingen in het BBV voor de begroting 2017 mee in een begrotingswijziging.

2 Uitgangspunten begroting 2017

De begroting 2017 is samengesteld rekening houdende met de volgende uitgangspunten:

Loonsom 2017

Voor de loonsom 2017 is de basis de loonsom van 2016 vermeerderd met 3% per 1 april 2016 en 0,4% voor het jaar 2017 conform de in april 2016 afgesloten Cao. Daarbij is rekening gehouden met de uitbreiding van de formatie op de afdeling Welzijn en Zorg als gevolg van de transformatie Sociaal Domein (€ 426.000). Daar tegenover staat de afname van de bijdrage aan inhuur van personeel van ca. € 251.000.

Overige kosten

Er wordt geen rekening gehouden met algemene prijsstijgingen. De begroting is opgesteld tegen constante prijzen. Mocht er extra budget in 2017 noodzakelijk zijn, dan wordt dat nader gemotiveerd. Bij de kadernota 2017 zijn de extra budgetten aangekondigd en financieel onderbouwd. Deze zijn opgenomen in deze begroting en zijn eerst beschikbaar nadat de raad daarmee heeft ingestemd.

Bijdrage gemeenschappelijke regelingen

Gelet op de eerdere besluitvorming worden de bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen niet verhoogd. Wel houden we rekening met de wijzigingen in de verdeelsleutel, zoals het aantal inwoners e.d.

In regionaal verband zijn afspraken gemaakt over de loon- en prijsontwikkelingen voor 2017:

- loonontwikkeling 2,2 %
- prijsontwikkeling 1,3 %

De begrotingen 2017 van de diverse gemeenschappelijke regelingen dienen aan deze percentages te worden getoetst. Eventuele afwijkingen zijn bij de zienswijze op de begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen gerapporteerd.

In de vergadering van juni 2016 zijn de begrotingen en de bijdragen van c.q. aan de diverse regelingen in uw raad behandeld en zijn zienswijzen opgesteld. In deze begroting is met de besluitvorming rekening gehouden.

Gemeentefonds 2017

Uitgegaan is van de mei/juni-circulaire 2016 over de ontwikkeling van het Gemeentefonds van het ministerie van Binnenlandse Zaken. Bij de uitkering uit het Gemeentefonds wordt onderscheid gemaakt in de algemene uitkering en integratie-uitkeringen sociaal domein. Voor het onderdeel integratie-uitkeringen sociaal domein houden we per onderdeel jeugdhulp, Wmo en participatie de uitkering inzichtelijk.

Uitgangspunt bij de integratie-uitkering Sociaal Domein is dat niet meer wordt besteed dan de te ontvangen vergoeding via deze uitkering (budgettair neutraal). Eventuele onder- of overschrijdingen worden verrekend met de reserve deelfonds Sociaal Domein.

Belastingen/heffingen/retributies

Bij de retributies gaan we uit van kostendekkende tarieven. Daarbij hebben we nog geen rekening kunnen houden met de gevolgen voortvloeiende uit de wijzigingen van het BBV.

In april 2015 zijn er besluiten genomen naar aanleiding van de gehouden kerntakendiscussie. De opgenomen inkomsten uit de verschillende heffingen en belastingen zijn in overeenstemming met deze besluitvorming

opgenomen. Daarnaast is rekening gehouden met de autonome ontwikkelingen, zoals de wijziging in de WOZ-waarden van de objecten, de aanwas van woningen, e.d.

Vennootschapsbelasting

Bij de vennootschapsbelasting wordt er rekening mee gehouden dat de gemeente Koggenland een aanslag gaat ontvangen voor de grondexploitaties. De aanslag vennootschapsbelasting (Vpb) komt t.l.v. de exploitaties van het grondbedrijf.

Bij het gemeentelijk woningbedrijf steken we in op "normaal vermogensbeheer", wat inhoudt dat het woningbedrijf niet door de ondernemerspoort gaat en daarom niet Vpb-plichtig is. Wij verwijzen u ook naar de fiscale paragraaf.

Woningbedrijf

Bij het gemeentelijk woningbedrijf wordt uitgegaan van een opbrengst verkoop woningen van € 400.000 per jaar, een inflatievolgende huurstijging, op dit moment geraamd op 1% en inzet personeel van 2,5 fte.

Grondexploitaties

Bij de grondexploitaties wordt € 167.000 toegerekend aan personeelskosten voor de voorbereiding en toezicht.

Doorwerking structurele gevolgen jaarrekening 2015

Voor zover de onder- en overschrijdingen vanuit de jaarrekening 2015 een structurele doorwerking hebben zijn deze meegenomen in de begroting 2017.

Staat van activa

Er wordt van uitgegaan dat de door de gemeenteraad beschikbare kredieten tot 11 juli 2016 in zijn geheel in 2016 worden besteed. De berekening van de kapitaallasten zijn daarop gebaseerd.

Financiering

Voor het aantrekken van financiering op de geldmarkt hanteren we een rentepercentage van 0,5%. Voor het aantrekken van financiering op de kapitaalmarkt gaan we uit van een rentepercentage van 2%. In het meerjarenperspectief gaan we uit van een stijgend percentage en dus van hogere rentelasten.

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheer wordt rekening gehouden met een mogelijke verhoging van de rentepercentages.

Overige gegevens

	2016	2017	2018	2019	2020
Inwoners	22.470 ¹⁾	22.614	22.824	23.026	23.156
Woningen	9.221 ²⁾	9.268 ³⁾	9.354 ³⁾	9.437 ³⁾	9.490 ³⁾
Bijstandcliënten ⁴⁾	168	183	198	213	228

- 1) Opgave burgerzaken (incl. vergunninghouders)
- 2) Opgave GEO-informatie
- 3) Opgave uitbreiding aantal woningen (bron W&O)
- 4) Opgave bijstandcliënten (bron W&Z)

Bij de berekening van het aantal inwoners over de periode 2017 - 2020 is uitgegaan van een gemiddelde bezetting van 2,47 inwoners per woning, gerelateerd aan de uitbreiding van het aantal woningen (bron: www.waarstaatjegemeente.nl).

3 Programma's en beleidsvelden

In dit hoofdstuk komen achtereenvolgens de volgende programma's aan bod:

- ⇒ Dienstverlening & Bestuur
- ⇒ Welzijn & Zorg
- ⇒ Wonen & Ondernemen

Deze programma's zijn alle onderverdeeld in een vijftal beleidsvelden. In het betreffende programma is aangegeven welke beleidsvelden onder het programma vallen.

Een beleidsveld hoeft niet te zijn opgenomen in deze begroting. Een beleidsveld is opgenomen als er onder het beleidsveld speerpunten zijn opgenomen. We geven dan aan wat we willen en welke doelstelling we voor ogen hebben. Ook geven we aan welke risico's we daarbij lopen en in hoeverre we invloed hebben op de realisatie van het speerpunt.

Wordt een beleidsveld niet in deze begroting genoemd, dan wil dat zeggen dat er geen speerpunt(en) voor het beleidsveld is / zijn. Het beleidsveld wordt dan gewoon uitgevoerd als zijnde "going concern".

Na de behandeling van de beleidsvelden geven we een financieel overzicht. Daarin hebben wij ruimte gelaten voor de investeringen c.q. nieuw beleid en de gevolgen van de besluitvorming naar aanleiding van de kerntakendiscussie. In de toelichting op het financieel overzicht geven we een specificatie van de opgenomen bedragen. Tenslotte geven we een toelichting op de belangrijkste wijzigingen in de budgetten ten opzichte van de begroting 2016 (na wijziging).

Doelstelling en missie

1. een goed bestuur dat zich kenmerkt door transparante, adequate en snelle besluitvorming om de organisatiedoelstellingen te realiseren en verantwoording daarover af te leggen. Hierbij wordt het bestuur ondersteund door een doeltreffende, efficiënte en transparante organisatie, die streeft naar een continue verbetering via de "lean"-filosofie c.q. LINK.
2. de financiële huishouding van de gemeente op orde houden, waarbij zo efficiënt mogelijk zoveel mogelijk wordt bereikt tegen een zo laag mogelijke lastendruk voor onze inwoners.
3. een veilige woon- en leefomgeving voor onze inwoners door regiovoering (samenwerking) op veiligheidsonderwerpen zowel binnen de organisatie als met externe partners.

Beleidsvelden

Het programma Dienstverlening & Bestuur bestaat uit de volgende beleidsvelden:

- ⇒ Algemene dekkingsmiddelen
- ⇒ Bedrijfsvoering
- ⇒ Algemeen bestuur
- ⇒ Burgerzaken
- ⇒ Openbare orde en veiligheid

Alleen het beleidsveld "openbare orde en veiligheid" is verder uitgewerkt. In dit beleidsveld is er voor het jaar 2017 een speerpunt opgenomen.

Voor de beleidsvelden "bedrijfsvoering", "algemeen bestuur", "algemene dekkingsmiddelen" en "burgerzaken" definiëren we in 2017 geen speerpunten. Er zijn voor 2017 geen nieuwe ontwikkelingen in het bestaande

beheer voorzien. Uiteraard zijn wel de financiële lasten en baten van deze beleidsvelden in de financiële overzichten opgenomen. Binnen de paragraaf "bedrijfsvoering" wordt er een nadere toelichting gegeven.

Algemene ontwikkelingen

De komende jaren blijven we er naar streven om de gemeente Koggenland in de top van de MKB-vriendelijke gemeenten te krijgen en te houden. Ook willen we de waardering voor onze dienstverlening naar de inwoners en bedrijven verhogen van 7,9 naar een 8,0.

Algemeen bestuur en bedrijfsvoering

Bestuurlijke samenwerking

In 2017 werken we verder aan de regionale samenwerking tussen de gemeenten.

In de "West-Friese 7" werken de West-Friese gemeenten samen op het terrein van de uitvoering van de participatiewet (WerkSaam), het Pact van West-Friesland, de Staat van de Regio, Urgentiecommissie huisvesting, Klachtencommissie woningtoewijzing, e.d.

Leefbaarheid kernen

In 2017 zullen we verder gaan met het thema Leefbaarheid kernen. De dorpsgesprekken dragen bij aan de voeding van dit thema. Vast staat dat ingezet moet worden op het behoud van het woon- en leefklimaat in de kernen. Uitgangspunt daarbij is dat de inwoners van de kernen hierin een maximale verantwoordelijkheid nemen. Vanzelfsprekend past daar een faciliterende houding van de gemeente bij.

Koggenland 10 jaar

In 2017 bestaat Koggenland 10 jaar. Dit willen we samen met onze inwoners op gepaste wijze vieren.

Informatisering en automatisering

Het belang van het op orde hebben en houden van de gemeentelijke informatiehuishouding neemt in de toekomst alleen maar toe gelet op de technologische ontwikkelingen. Inwoners, bedrijven en medewerkers kunnen niet zonder goede informatie. Zonder goede informatie kunnen we geen of onvoldoende prestaties leveren en/of antwoorden geven op vragen. De informatievoorziening dient daarom op orde te zijn om de dienstverlening en de bedrijfsvoering optimaal te kunnen faciliteren.

Burgerzaken

In 2017 zijn er verkiezingen voor de Tweede Kamer en in 2018 voor de gemeenteraad. In 2019 zijn er verkiezingen voor de Provinciale Staten, Waterschap en Europees parlement. De kosten van deze verkiezingen (€ 30.000 per verkiezing) zijn in de begroting voor 2017 en het meerjarenperspectief opgenomen.

Met ingang van 2015 hebben we ook een budget (€ 15.000) opgenomen voor het houden van een referendum. Tot nu toe is daar één keer gebruik van gemaakt.

In het meerjarenperspectief hebben we rekening gehouden met de scherpe terugval van inkomsten uit de leges reisdocumenten. Door de verlenging van de geldigheidsduur van deze documenten van vijf naar tien jaar zullen er na 2018 veel minder documenten worden aangevraagd en afgegeven.

Algemene dekkingsmiddelen

In de begroting van 2015 gaven we aan dat de inkomsten van de gemeente teruglopen (gemeentefonds, grondverkoop, e.d.) en dat de lasten toenemen (bijstand, schuldsanering, kwijtschelding belastingen, e.d.). Daardoor nam de druk op de financiële positie van de gemeente toe. Door de besluitvorming in april 2015 rond de kerntakendiscussie verhogen we de algemene dekkingsmiddelen, o.a. door de stijging van de opbrengst van de OZB, de forensen- en hondenbelasting. Ook neemt de algemene uitkering uit het Gemeentefonds fors toe als gevolg van de tweede fase van het groot onderhoud.

Over de doorvoering van de 2^e fase van het groot onderhoud in de algemene uitkering is veel discussie geweest. Het kost de grote, stedelijke gemeenten geld en betekent een verhoging van de uitkering aan kleinere plattelandsgemeenten. In de circulaire van mei 2015 was 1/3 deel van deze wijziging in de algemene uitkering opgenomen.

De stedelijke gemeenten hebben gewezen op de forse vermindering van hun algemene uitkering. Naar aanleiding daarvan is nader gekeken naar de uitgangspunten en de uitkomsten van het onderzoek. Uitkomst was dat deze uitgangspunten en de uiteindelijke conclusie van het onderzoek geen bijstelling behoefde. In het VNG-congres in juni jl. heeft een meerderheid van de gemeenten ingestemd met het in zijn geheel doorvoeren van deze wijziging. In de meicirculaire 2016 is dit inderdaad voor weer 1/3 deel gerealiseerd. Of en in hoeverre het laatste deel ook in de algemene uitkering wordt opgenomen moet uit de septembercirculaire 2016 blijken. Hier is in deze begroting nog geen rekening mee gehouden.

Openbare orde en veiligheid

De regionalisering van de brandtaken naar de Veiligheidsregio NHN (VR) is sinds 1 januari 2015 een feit. De kosten van de brandweer nemen door deze regionalisering fors toe. In de Zomernotitie 2015 is extra geld beschikbaar gesteld. In de begroting voor 2016 zijn we voorsnog uitgegaan van het

bedrag per inwoner van € 61,60 (verdeelsleutel op basis van inwoneraantal).
Voor de bijdrage van 2017 wordt uitgegaan van de nieuwe verdeling. De
bijdrage is € 59,43 per inwoner.

Speerpunten

Een aantal speerpunten, zoals opgenomen in de Kadernota 2017, zijn nader
uitgewerkt in de paragraaf Bedrijfsvoering.

4.1 Beleidsveld Openbare orde en veiligheid

Achtergrond/ontwikkelingen

De veiligheid in de gemeente benaderen we door een gerichte en integrale aanpak met onze partners van de sociale en fysieke veiligheidsaspecten. Dit pakken we aan via een viertal beleidsproducten. Deze beleidsproducten hebben invloed op de veiligheid en veiligheidsbeleving van onze inwoners. Per beleidsproduct ziet u hieronder de beleidsdocumenten/ontwikkelingen die richting geven aan een veilige woon- en leefomgeving voor onze inwoners:

- 1. Openbare Orde en Veiligheid:** Lokaal Integraal Veiligheidsplan 2016-2019 (met de programma's Veilige Woon- en Leefomgeving, Bedrijvigheid en Veiligheid, Jeugden Veiligheid, Fysieke Veiligheid en Integriteit en Veiligheid)
- 2. Brandweer:** Begroting Veiligheidsregio NHN, programma Brandweer
- 3. Ambulancezorg:** Begroting Veiligheidsregio NHN, programma Ambulancezorg
- 4. Politie:** Integraal meerjarenbeleidsplan 2015-2018, Samen aan zet voor een veiliger Noord-Holland

Veiligheidsregio NHN

Wij zijn deelnemer aan de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Noord-Holland Noord (VR NHN). Doel van de gemeenschappelijke regeling is het gezamenlijk behartigen van belangen, die de schaal van de individuele gemeenten te boven gaan, voor de veiligheid van de bevolking in het samenwerkingsgebied. Bij de VR NHN zijn ondergebracht: meldkamer, GHOR, brandweer (inclusief de basisbrandweertaken die tot 1-1-2015 door de gemeentelijke brandweer werden gedaan), veiligheidsbureau en Veiligheidshuis.

Sturing

U kunt bij de planning & control cyclus van de Veiligheidsregio NHN sturen op de doelen en resultaten van de veiligheidsregio via onze deelname in het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio NHN. De planning & control cyclus omvat de begroting, tussenrapportages en de jaarrekening. Deze beleidsdocumenten worden door de Veiligheidsregio NHN aan ons aangeboden. Wij kunnen via onze bestuurlijke portefeuillehouder in het algemeen bestuur invloed uitoefenen op deze documenten. De Veiligheidsregio NHN is primair verantwoordelijk voor de het realiseren van de doelen binnen de gestelde kaders door het algemeen bestuur. Via de beleidsdocumenten kan het algemeen bestuur (bij)sturing geven aan de Veiligheidsregio NHN.

Wat willen we?	Een veilig en leefbaar Koggenland.
SPEERPUNT	De veiligheid binnen onze gemeente vergroten.
Doelstelling 2017	<ul style="list-style-type: none"> - Een daling van het aantal diefstal/inbraak uit woningen naar 80 t.o.v. 88 incidenten in 2015 (bron: politiecijfers/CBS) - Een daling van het aantal vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte t.o.v. 77 vernielingen in 2015 (bron: politiecijfers/CBS) - De dalende trend van het aantal winkeldiefstallen in Koggenland behouden. In 2015 waren dit in totaal 3 winkeldiefstallen (bron: politiecijfers/CBS) - Een daling in het totaal aan geweldsmisdrijven (zowel openlijk geweld, bedreiging als mishandeling) t.o.v. 78 geweldsmisdrijven in 2015 (bron: politiecijfers/CBS) - Een daling van de sociale overlast van rondhangende jongeren in Meldpunt Koggenland t.o.v. 129 meldingen in 2015. - Een daling van jeugd gerelateerde incidenten t.o.v. 196 in 2015 (bron: politiecijfers) - Meer jeugd gerelateerde incidenten vanuit de gemeente afhandelen via een verwijzing naar bureau Halt t.o.v. 3 in 2015 (bron: bureau Halt) - Inzichtelijk krijgen hoeveel 'harde kern jongeren' er in gemeente Koggenland zijn (bron: KLPD) <p style="text-align: center;"><i>NB: Begin 2018 zijn de resultaten van de Veiligheidsmonitor 2017 beschikbaar.</i></p>
Doelstelling 2016	<ul style="list-style-type: none"> - 90% van onze inwoners voelt zich veilig in de eigen buurt (bron: Veiligheidsmonitor 2015). - 99% van onze inwoners voelt zich vaak veilig in de eigen buurt (bron: Veiligheidsmonitor 2015). - 5% daling woninginbraken t.o.v. 72 woninginbraken in 2014 (bron: cijfers politie) - 5% daling bedrijfsinbraken t.o.v. 19 bedrijfsinbraken in 2014 (bron cijfers politie). - 10% daling sociale overlast t.o.v. 31% overlast rondhangende jongeren en 19% overlast buurtbewoners in 2014 (bron: Veiligheidsmonitor 2015) - vasthouden aan lage percentage overlast buurtbewoners 19% t.o.v. gemiddelde percentage regio (bron: Veiligheidsmonitor 2015) <p>Kaders stellen aan de beleidsprogramma's Brandweer en Ambulancezorg binnen de begroting 2015 van de Veiligheidsregio NHN.</p>

Realisatie 2015	<ul style="list-style-type: none"> - 88 woninginbraken (stijging van 22% t.o.v. 2014) - 17 bedrijfsinbraken (daling van 10,5% t.o.v. 2014) - 82,5% van onze inwoners voelt zich veilig in de eigen buurt (bron: Veiligheidsmonitor 2015) - 99,7% van onze inwoners voelt zich vaak veilig in de eigen buurt (bron: Veiligheidsmonitor 2015)
Wat gaan we doen?	<ol style="list-style-type: none"> 1. De preventieve aanpak op (jeugd) overlast door integrale samenwerking, binnen zowel Groot Integraal Overleg als in het Tweewekelijks overleg met partners, doorzetten 2. Bij vernielingen van de openbare ruimte de persoon aansprakelijke te stellen voor de schade. 3. Stimuleren van het Keurmerk Veilig Ondernemen Winkelgebied 4. Inperken van de High Impact Crime, waaronder de woninginbraken, door structurele aandacht hierover in lokale media en het organiseren van voorlichtingsbijeenkomsten 5. Vergroten van de burgerparticipatie door onder anderen het gebruik van WhatsApp buurtpreventiegroepen, burgernet en inbraakpreventieavonden door inwoners georganiseerd 6. Regionale beleidsmatige samenwerking op veiligheidsonderwerpen aanhouden 7. De 'harde kern jongeren' in kaart brengen 8. Blijven inzetten op handhaving van kleine ergernissen door BOA 9. Invulling geven aan het lokale project om alcohol- en drugsmisbruik onder jongeren tegen te gaan
Invloed gemeente	<p>Ja, maar beperkt. We sturen op de uitvoering van het Lokaal Integraal Veiligheidsplan, hebben nauwe contacten met de politie en houden ook regionaal de veiligheidsontwikkelingen in de gaten. Toch kunnen we niet volledige invloed hebben op het verbeteren van de sociale veiligheid en verminderen van de criminaliteit en overlast vanwege externe factoren die dat beïnvloeden.</p> <p>Realisatie van de programma's Brandweer en Ambulancezorg ligt primair bij de Veiligheidsregio NHN. De Veiligheidsregio NHN legt door middel van (tussen)rapportages verantwoording af aan de gemeenten. Aan de hand van deze rapportages kan bijsturing door het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio NHN plaatsvinden. Onze invloed is mede afhankelijk van consensus binnen het algemeen bestuur.</p>
Randvoorwaarden risico's	<ol style="list-style-type: none"> 1. Deelname van partners (o.a. politie, woningbedrijven en zorgpartners) binnen ons Veiligheidsbeleid. 2. Iedere 2 jaar deelname aan de Veiligheidsmonitor. 3. Inzetbaarheid van de politie. 4. (Tussen)rapportages Veiligheidsregio NHN geënt op de in de begroting van de Veiligheidsregio NHN vastgestelde kaders.

4.2 Beleidsindicatoren

Bron: waarstaatjegemeente.nl

Gegevens van 16-09-2016

Beleidsindicator	Eenheid	Jaar	Koggenland	Nederland
Taakveld: bestuur en ondersteuning:				
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2017	5,8	niet bekend
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2017	5,3	niet bekend
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2017	€ 574	niet bekend
Externe inhuur	% van de loonsom	2017	1,8%	niet bekend
Overhead	% van totale lasten	2017	n.n.b.	niet bekend
Taakveld: Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing (VHROSV):				
Woonlasten éénpersoonshuishouden	€1	2016	€ 575	€ 643
Woonlasten meerpersoonshuishouden	€1	2016	€ 661	€ 716
WOZ-waarde woningen	In € 1.000	2015	€ 226	€ 206
Demografische druk	in %	2016	56,5%	53,0%
Taakveld: Veiligheid				
Winkeldiefstal	aantal per 1.000 inwoners	2015	0,2	2,4
Geweldmisdrijven	aantal per 1.000 inwoners	2015	3,6	5,4
Diefstal uit woning	aantal per 1.000 inwoners	2015	4	3,9
Vernieling en beschadiging	aantal per 1.000 inwoners	2015	5,8	6,1
Verwijzigingen HALT-bureau	aantal per 10.000 inwoners	2015	77,4	139,7
Harde kern jongeren	aantal per 10.000 inwoners	2015	0,3	1,3
Taakveld: Verkeer en vervoer				
Ziekenhuisopname na ongeval met motorvoertuig	in %	2014	6,0%	7,0%
Ziekenhuisopname na ongeval met fietser	in %	2014	8,0%	10,0%
Taakveld: Sociaal Domein				
Jongeren met delict voor de rechter	in %	2012	1,02%	2,57%

4.3 Financieel overzicht

Wat gaat het kosten?

Beleidsvelden		Jaarrekening 2015	Bestaand beleid 2016	Nieuw beleid/ investeringen 2017		Begroting 2017	Meerjarenbe- groting 2018	Meerjarenbe- groting 2019	Meerjarenbe- groting 2020
				Structureel	Incidenteel				
	Lasten:								
Algemeen bestuur		€ 357.788	€ 517.500	€ 50.000	€ 65.000	€ 541.625	€ 480.050	€ 476.050	€ 480.050
Bedrijfsvoering		€ 15.403.465	€ 17.683.377	€ 43.800	€ 50.000	€ 17.900.812	€ 17.767.588	€ 17.473.905	€ 17.397.241
Burgerzaken		€ 268.826	€ 172.351	€ -	€ -	€ 202.701	€ 202.701	€ 205.203	€ 143.202
Algemene dekkingsmiddelen		€ 189.787	€ 286.896	€ -	€ -	€ 226.635	€ 226.635	€ 226.635	€ 226.635
Openbare orde & veiligheid		€ 1.916.998	€ 1.572.354	€ 10.000	€ -	€ 1.581.990	€ 1.568.626	€ 1.568.261	€ 1.567.896
	Totaal lasten:	€ 18.136.864	€ 20.232.478	€ 103.800	€ 115.000	€ 20.453.763	€ 20.245.600	€ 19.950.054	€ 19.815.024
	Baten:								
Algemeen bestuur		€ 21.899	€ 5.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Bedrijfsvoering		€ 5.704.184	€ 6.278.375	€ -	€ -	€ 6.133.508	€ 6.093.426	€ 5.902.491	€ 5.801.946
Burgerzaken		€ 407.829	€ 334.500	€ -	€ -	€ 334.500	€ 334.500	€ 194.300	€ 194.300
Algemene dekkingsmiddelen		€ 33.349.419	€ 33.039.256	€ -	€ -	€ 33.020.395	€ 33.498.270	€ 33.658.016	€ 33.716.959
Openbare orde & veiligheid		€ 5.263	€ 600	€ -	€ -	€ 9.100	€ 9.100	€ 9.100	€ 9.100
	Totaal baten:	€ 39.488.594	€ 39.657.731	€ -	€ -	€ 39.497.503	€ 39.935.296	€ 39.763.907	€ 39.722.305
Saldo programma's zonder reserves		€ 21.351.730-	€ 19.425.253-	€ 103.800	€ 115.000	€ 19.043.740-	€ 19.689.697-	€ 19.813.853-	€ 19.907.281-
Reserves:									
	Lasten:	€ 8.040.323	€ 347.425	€ -	€ -	€ 526.819	€ 601.281	€ 674.989	€ 717.285
	Baten:	€ 2.232.190	€ 1.499.299	€ -	€ 115.000	€ 757.944	€ 343.757	€ 178.935	€ 85.514
Saldo reserves		€ 5.808.133	€ 1.151.874-	€ -	€ 115.000-	€ 231.125-	€ 257.524	€ 496.054	€ 631.771
Saldo programma na reserves:		€ 15.543.597-	€ 20.577.127-	€ 103.800	€ -	€ 19.274.864-	€ 19.432.173-	€ 19.317.799-	€ 19.275.510-

Opgenomen investeringen en daaruit voortvloeiende lasten:

Nieuw beleid / investeringen	Benodigd krediet	Beleidsveld	Dekking	Structureel	Incidenteel	Begroting 2017	Meerjarenbegroting 2018	Meerjarenbegroting 2019	meerjarenbegroting 2020
Investeringen									
Informatieplan 2017	€ 219.000	Bedrijfsvoering	activering 5 jaar	€ 43.800	€ -	€ 43.800	€ 43.800	€ 43.800	€ 43.800
(mutaties) nieuw beleid:									
Digitale dienstverlening	€ 50.000	Alg. bestuur	exploitatie	€ 50.000	€ -	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000
Waardering dienstverlening	€ 15.000	Alg. bestuur	algemene reserve	€ -	€ 15.000	€ 15.000	€ -	€ -	€ -
Samenwerking West-Friese 7 en KOM	€ 50.000	Alg. bestuur	algemene reserve	€ -	€ 50.000	€ 50.000	€ -	€ -	€ -
Uitwerking generatiepact	€ 50.000	Bedrijfsvoering	exploitatie	€ -	€ 50.000	€ 50.000	€ -	€ -	€ -
Zuipen en slikken is voor losers	€ 10.000	Openbare orde ca.	exploitatie	€ 10.000	€ -	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
totalen	€ 394.000			€ 103.800	€ 115.000	€ 218.800	€ 103.800	€ 103.800	€ 103.800

Financiële toelichting programma Dienstverlening & Bestuur

Opvallende verschillen ten opzichte van de begroting 2016 binnen dit programma zijn:

Algemeen bestuur:

- ⇒ afname lasten voor de afwikkeling van het voormalige SOW en I&O Research
- ⇒ opname budgetten voor digitale dienstverlening en onderzoek waardering dienstverlening, respectievelijk € 50.000 en € 15.000

Bedrijfsvoering:

- ⇒ stijging van de personeelslasten als gevolg van de uitbreiding formatie afdeling Welzijn en Zorg en de financiële gevolgen van de Cao voor het gemeentepersoneel van maart 2016
- ⇒ opname van een budget van € 50.000 voor de uitwerking van het generatiepact
- ⇒ afname van de kapitaallasten van o.a. automatisering
- ⇒ verhoging opbrengst detachering van personeel o.a. als gevolg van piketdiensten voor de Veiligheidsregio
- ⇒ incidentele investering invoering VPB in 2015: geeft een voordeel in 2016 van € 33.000

Burgerzaken:

- ⇒ fluctuatie in de kosten van de verkiezingen als gevolg van de wijziging in het aantal te organiseren verkiezingen

Algemene dekkingsmiddelen:

- ⇒ stijging van de opbrengst van de afvalstoffenheffing, rioolheffing, OZB, forensen- en hondenbelasting in overeenstemming met de besluitvorming rond de kerntakendiscussie medio april 2015
- ⇒ berekening van de algemene uitkering op basis van de meicirculaire 2016
- ⇒ afname van de renteontvangst vanuit het woningbedrijf door minder toegerekende rente en afname van de boekwaarde als gevolg van de verkoop van woningen

Openbare orde en veiligheid:

- ⇒ lagere bijdrage aan de veiligheidsregio NHN als gevolg van de wijziging in de vaststelling van de bijdrage van de deelnemende gemeenten

Doelstelling / missie

De gemeente Koggenland wil een toegevoegde waarde zijn voor de leefbaarheid en de saamhorigheid in onze dorpskernen. Kwaliteiten, krachten en kansen zijn het startpunt. Individuele en verenigde inwoners van Koggenland ontwikkelen zich zo veel mogelijk zelfstandig en met hulp van de eigen omgeving. Onze inwoners en organisaties kunnen, als het nodig is, rekenen op ondersteuning op maat. Wij zijn effectief, laagdrempelig en bereikbaar voor iedereen, waarbij goede en actieve communicatie, samenwerking en betrokkenheid centraal staan.

Wat willen we tot 2018?

Inwoners van Koggenland zijn zelfredzaam en participeren – naar vermogen - in onze samenleving. Onze jeugd en jongeren ontwikkelen zich binnen hun kunnen zo breed mogelijk. Onze ouderen kunnen - wanneer de eigen mogelijkheden onvoldoende zijn - rekenen op ondersteuning. Waar de eigen mogelijkheden en de sociale omgeving niet toereikend zijn, bieden wij een (tijdelijk) vangnet, gericht op maatwerk.

Dit beleidsprogramma heeft raakvlakken met diverse andere beleidsterreinen zoals veiligheid, wonen en openbare ruimte (leefomgeving).

Beleidsvelden

Het programma Welzijn & Zorg bestaat uit de volgende beleidsvelden:

- ⇒ Inkomensvoorzieningen
- ⇒ Jeugd (0-23 jaar)
- ⇒ Sport, recreatie en sportaccommodaties
- ⇒ Zorg en voorzieningen
- ⇒ Kunst, cultuur en ontwikkeling

Voor de beleidsvelden “sport, recreatie en sportaccommodaties” en “kunst, cultuur en ontwikkeling” is voor het jaar 2017 geen speerpunt dan wel nieuw beleid gedefinieerd. In het bestaande beheer zijn geen nieuwe ontwikkelingen voorzien. Het beleidsvelden zijn dan ook niet verder uitgewerkt. Uiteraard zijn de lasten en baten van het beleidsveld wel opgenomen in het financiële overzicht van het programma.

Algemene ontwikkelingen

Na de eerste ervaringen met de nieuwe wetgeving binnen het sociaal domein vindt nu echt een transformatie plaats. De gemeente Koggenland werkt in de regio West-Friesland en daarbuiten, intensief samen om de (maatschappelijke) dienstverlening aan onze inwoners verder te verbeteren.

Kern is een nieuwe verhouding tussen overheid, maatschappelijke organisaties en inwoners. Ondersteuning komt pas in beeld als men zelf er niet uitkomt en ondersteuning vanuit familieleden of de directe omgeving niet mogelijk is (Wet maatschappelijke ondersteuning). Dit laatste is niet gemakkelijk en zeker niet voor iedere inwoner mogelijk. Daar waar nodig biedt de gemeente daarom (tijdelijk) een vangnet.

Het door de raad gestelde uitgangspunt is dat de nieuwe taken in het Sociaal Domein budgettair neutraal worden uitgevoerd. Gezien de kortingen in de budgetten ligt hier een forse opdracht, die we samen met onze (maatschappelijke) partners oppakken. Sinds 2015 hebben we te maken met

lagere budgetten. Hoewel de gemeente niet de enige toegang is en we vanuit de Wmo en Jeugdzorg een open eind-regeling hebben:

- ⇒ zetten we in op preventie om dure zorg achteraf te voorkomen
- ⇒ zetten we in op nulde en eerste lijn in plaats van duurdere tweede lijn
- ⇒ focussen we tijdens de intake-fase op eigen kracht, eigen mogelijkheden, eigen netwerk
- ⇒ kopen we anders en goedkoper in, waar mogelijk
- ⇒ zetten we pilots op met zorgaanbieders
- ⇒ maken we keuzes met betrekking tot prioritering en eventuele wachtlijsten

Daarbij maken we onder meer gebruik van de Monitor Sociaal Domein, zodat wij tijdig effecten helder in beeld kunnen krijgen.

Zorgteam Koggenland

Belangrijke pijler achter onze dienstverlening is ons Zorgteam: het hart van onze dienstverlening. Daarin zijn alle professionals actief om informatie, passende zorg en ondersteuning te bieden aan onze inwoners. In het Zorgteam werken we nauw samen met zorgaanbieders, huisartsen en zorgverzekeraars.

In deze fase, nu de basis van ons Zorgteam stevig in de steigers staat, is er nu ruimte voor de verdere verdieping: Productvernieuwing/Innovatie. We zetten in op een betere koppeling formele met informele zorg, met aandacht voor mantelzorg (respijtzorg). Dit vanuit onze veranderende rol: hoe gebruiken we onze steeds verdergaande kennis/informatie als regisseur, in samenwerking met onze netwerkpartners.

Voor onze dienstverlening op het gebied van werk en inkomen (Participatiewet) zijn wij onderdeel van WerkSaam West-Friesland. Schuldhulpverlening en bijzondere bijstand blijven wij zelf bieden, ook daarin streven we naar maatwerk.

Gelijk als de voorgaande jaren nemen wij ook in deze begroting een post op voor de tijdelijke formatie (flexibele schil) binnen de afdeling Welzijn en Zorg om verder uitvoering te geven aan de transformatie. Het betreft hier een bedrag van € 50.000 die ingezet wordt binnen onze organisatie zelf, maar ook ter financiering van diverse regionale activiteiten met name het regionale inkoop-/contractmanagement voor de Wmo en de Jeugdzorg. Uw raad wordt voorgesteld om dit bedrag ten laste te brengen van de reserve Sociaal Domein.

Achtergrondontwikkelingen	<p>Op 1 januari 2015 is de Participatiewet in werking getreden. De inkomensvoorziening, re-integratie en werkgeversdienstverlening worden uitgevoerd door de gemeenschappelijke regeling WerkSaam West-Friesland. Als de uitgaven van het budget Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten (BUIG-budget) met 5% van het BUIG-budget worden overschreden kan er een aanvraag voor de vangnetuitkering bij het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) worden ingediend. De aanvraag moet worden gedaan na afloop van het lopende jaar (in 2016 over 2015, in 2017 over 2016, etc.)</p> <p>De onderdelen bijzondere bijstand, schuldhulpverlening en het Koggenfonds worden uitgevoerd door het Zorgteam Koggenland.</p>
Wat willen we?	<p>Onze inwoners stimuleren te participeren in de maatschappij en waar nodig ondersteunen op het gebied van werk en inkomen.</p> <p><u>Participatiewet</u> De inwoners die (nog) niet in staat zijn om te participeren, wordt een uitkering verstrekt, waarbij de verdiencapaciteit volledig wordt benut. Dit wordt gerealiseerd door middel van uitvoering van het beleidsplan participatiewet door WerkSaam West-Friesland</p> <p><u>Bijzondere bijstand / Koggenfonds</u> Financiële ondersteuning bieden aan inwoners zodat zij kunnen participeren in de maatschappij. Via de beleidsregels bijzondere bijstand en de nota Koggenfonds.</p> <p><u>Schuldhulpverlening</u> Voorkomen dat inwoners in de schulden geraken dan wel ze ondersteuning bieden de schuldproblematiek op te lossen. Via het beleidsplan Integrale Schuldhulpverlening West-Friesland</p>
SPEERPUNT	<p>Voorwaarden scheppen om (regionale) verbinding Participatiewet en Wmo/Jeugdzorg verder te verbreden in samenwerking met WerkSaam West-Friesland</p>
Doelstelling 2017	<p>Verbinding intensiveren tussen WerkSaam West-Friesland en het Zorgteam Koggenland met betrekking tot alle gebieden van het Sociaal Domein.</p>

Wat gaan we doen?	Werkafspraken met WerkSaam West-Friesland met betrekking tot de overdracht van cliënten
	Werkafspraken met WerkSaam West-Friesland maken met betrekking tot voorlichting richting inwoners met betrekking tot alle gebieden van het sociaal domein.
Invloed gemeente	<u>Participatiewet</u>
	Deze regeling wordt uitgevoerd door WerkSaam West-Friesland en wij hebben als één van de zeven West-Friese gemeenten in de GR, invloed.
Randvoorwaarden risico's	<u>Participatiewet:</u>
	door de regionale uitvoering moet er een koppeling te zijn met het Zorgteam zodat de hulpverlening integraal kan worden aangepakt via het principe "1 gezin, 1 plan, 1 regisseur" (1G1P1R).

SPEERPUNT	Monitoring (financiële) ontwikkelingen vergunninghouders
Doelstelling 2017	De ontwikkelingen van vergunninghouders in beeld krijgen (0-meting)
Wat gaan we doen?	Monitoren gebruik voorzieningen van gehuisveste vergunninghouders (zoals bijzondere bijstand, uitkering van WerkSaam, Wmo, Jeugdwet, Schuldhulpverlening, inzet vrijwilligers, etc.).
Invloed gemeente	De invloed van de gemeente is beperkt omdat er geen invloed is op de instroom van vergunninghouders
Randvoorwaarden risico's	Als de instroom van vergunninghouders hoger wordt, dan loopt de gemeente een financieel risico.

5.2 Beleidsveld Jeugd 0-23 jaar

Achtergrondontwikkelingen	<p>Kinderen zijn kwetsbaar en zeker in de eerste levensfase. Om die reden is er een goed ondersteuningsaanbod voor het kind en het gezin waarin het opgroeit wanneer de balans verstoord dreigt te raken. Een goede samenwerking met vindplaatsen zoals consultatiebureaus, peuter-/ kinderopvang, jongerenwerk, onderwijs en de zorginstellingen is hierbij van groot belang.</p>
Wat willen we?	<p>Ieder kind groeit op in goede gezondheid, in een veilige omgeving en is goed voorbereid op het onderwijs. Het leerplichtige kind kan rekenen op passend onderwijs om vervolgens door te stromen naar een vervolgopleiding en/of werk. Optimaliseren van het voorzieningenniveau ten behoeve van het jongerenwerk om ernstige opvoed- en opgroei-problemen te verminderen en voorkomen.</p>
SPEERPUNT	<p>Inzetten op vroegsignalering en preventie (onderdeel 'voorkomen van ontstaan kwetsbare jeugd'):</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ onder andere: voortzetting uitvoeren en evalueren van plan van aanpak 'jeugd op straat'. Dit is een integraal project met OOV ○ harmoniseren van peuterspeelzaalwerk en kinderopvang (Harmonisatiewet ingangsdatum 1-1-2017) en monitoren van uitvoering ○ Uitvoeren van de besluitvorming Onderwijshuisvesting Avenhorn/De Goorn ○ Muziekonderwijs op scholen
Doelstelling 2017	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren, evalueren en eventueel voortzetten van het plan van aanpak "jeugd op straat" • Met ingang van 1 januari 2017 het peuterspeelzaalwerk harmoniseren waardoor zij volledig onder de werking van de Wet Kinderopvang komen te vallen • De harmonisatie na inwerkingtreding monitoren en evalueren • Uitvoeren van de besluitvorming Onderwijshuisvesting Avenhorn/De Goorn • Muziekonderwijs op de scholen stimuleren
Doelstelling 2015	<p>Het beperken van jeugdoverlast met 10% van het aantal overlastmeldingen ontvangen bij het Meldpunt Koggenland ten opzichte van 2014 en 2015. Bij het Meldpunt Koggenland zijn in 2014 en 2015 respectievelijk 135 en 154 overlastmeldingen binnen gekomen en 34 overlastmeldingen tot en met mei 2016.</p>

Wat gaan we doen?	<ul style="list-style-type: none"> • Versterken van de signaleringsfunctie van het ambulante jongerenwerk • Het beperken van jeugdoverlast • In een vroegtijdig stadium in contact komen met jongeren om eventuele problemen op verschillende gebieden (zorg, werk, leerplicht etc.) te voorkomen en/of hen hierbij te ondersteunen • Realiseren van een realistisch aanbod voorschoolse voorzieningen voor peuters ter voorbereiding op het onderwijs • Opstellen nieuwe nota lokaal gezondheidsbeleid met de nadruk op weerbaarheid in relatie tot overgewicht, alcohol en drugs • Met betrekking tot muziekonderwijs, in overleg met de onderwijsinstellingen en de muziekverenigingen een stimuleringsregeling creëren. Waarbij de scholen muziekonderwijs uitbreiden in samenwerking met de muziekverenigingen • Voorbereiding Project Onderwijshuisvesting Avenhorn/De Goorn op basis van de besluitvorming najaar 2016
Invloed gemeente	<ul style="list-style-type: none"> • Het plan van aanpak is door de gemeente zelf opgesteld en wordt met de betrokken partners uitgevoerd • In overleg met de voorschoolse voorzieningen overeenstemming bereiken over het aanbod voor peuters • De invloed van de gemeente is beperkt met betrekking tot het gezondheidsgedrag van de inwoners
Randvoorwaarden risico's	<ul style="list-style-type: none"> • Ondanks alle inspanningen kan het zijn dat de jongeren niet worden bereikt en de overlast blijft bestaan • Door de harmonisatie kan het bereik van peuters wijzigen • De effecten van preventie zijn niet/nauwelijks meetbaar • Ondanks alle inspanningen kan het zijn dat scholen en muziekverenigingen niet de schoolgaande jeugd genoeg kunnen enthousiasmeren

SPEERPUNT	Doorontwikkelen (taal)onderwijs voor vergunninghouders
Doelstelling 2017	Realisatie dekkend aanbod regionale nieuwkomersvoorziening.
Wat gaan we doen?	Aanbod regionale nieuwkomersvoorziening afstemmen op geplaatste kinderen in het kader van de taakstelling vergunninghouders (statushouders)
Invloed gemeente	Door cofinanciering met het onderwijs van deze voorziening kunnen we dit faciliteren en spreiding mogelijk maken
Randvoorwaarden risico's	Door het wegvallen van de gemeentelijke financiering bestaat het risico dat kinderen onvoldoende de Nederlandse taal beheersen en daarmee met een achterstand het onderwijs instromen

5.3 Beleidsveld Zorg en voorzieningen

Achtergrondontwikkelingen	<p>Verder vormgeven aan Transformatie</p> <p>In de komende periode, nu de basis van ons Zorgteam stevig in de steigers staat, is er ruimte voor de verdere verdieping. We zetten in op doorontwikkeling van de Wmo-producten (productvernieuwing/-innovatie), een betere koppeling tussen formele en informele zorg, met aandacht voor mantelzorg (inclusief respijtzorg) en het verankeren van de inzet van specialistische hulp (tweedelijns) naar de 0^e en 1^e lijn. Bij deze ontwikkelingen werken we nauw samen met de overige West-Friese gemeenten.</p> <p>Daarnaast voeren wij de Wet op de Publieke gezondheid uit, waarin aandacht is voor preventie en het voorkomen van zorg. Om bovenstaande ontwikkelingen te kunnen volgen, gebruiken we de Monitor Sociaal Domein, waarbij we met circa 40 indicatoren metingen verrichten om de voortgang te peilen.</p>
Wat willen we?	Inwoners van Koggenland zijn zelfredzaam en participeren – naar vermogen - in onze samenleving. Onze jeugd en jongeren ontwikkelen zich binnen hun kunnen zo breed mogelijk en ervaren daarbij zo weinig mogelijk gezondheidsproblemen.
SPEERPUNT	Communicatie/voorlichting rondom "taboes" (denk aan opvoeding, huiselijk geweld en overbelasting)
Doelstelling 2017	45% van onze inwoners is bekend met de dienstverlening binnen het Zorgteam, en weet ons te vinden, in het geval dit aan de orde is. Daarnaast houden wij bijeenkomsten om 'taboes' binnen de zorg meer bespreekbaar te maken (denk aan opvoeding, huiselijk geweld en (dreigende) overbelasting bij zorgtaken).
Doelstelling 2015	Uit de Monitor Sociaal Domein (december 2015) komt naar voren dat een derde van onze inwoners wel eens van het Zorgteam heeft gehoord. Een klein gedeelte daarvan weet ook welke dienstverlening het Zorgteam biedt.
Wat gaan we doen?	We maken een transformatie-informatiebulletin die we huis-aan-huis verspreiden en organiseren daarnaast diverse bijeenkomsten, in samenwerking met onze maatschappelijke partners (o.a. Geriant, Halt en GGD HN).
Invloed gemeente	Bij het organiseren van bijeenkomsten zijn wij zelf regisseur of sluiten wij aan bij initiatieven van één van onze partners.
Randvoorwaarden risico's	De bekendheid van het Zorgteam is afhankelijk van de behoefte daaraan.

SPEERPUNT	Aandacht voor respijtzorg op maat (tijdelijk / kortdurend 'overnemen' van mantelzorg)
Doelstelling 2017	Het aanbod van respijtzorg is bekend bij betrokkenen en het gebruik is toegenomen.
Doelstelling 2015	In 2015 is beperkt gebruik gemaakt van respijtzorg.
Wat gaan we doen?	In het Koggennieuws, op onze website en met bijeenkomsten willen we de aandacht vestigen op dit thema.
Invloed gemeente	Bij onze communicatie (Koggennieuws en website) hebben we zelf de regie.
Randvoorwaarden risico's	Inzet respijtzorg afhankelijk van behoefte en bereik van betrokkenen.

SPEERPUNT	Vrijwilligers: inzet op taalondersteuning en –begeleiding voor anderstaligen en vergunninghouders
Doelstelling 2016	Aanbod voor anderstalige inwoners voor taalondersteuning volwassenen en een voorleesproject voor kinderen door middel van de inzet van opgeleide vrijwilligers
Wat gaan we doen?	<ul style="list-style-type: none"> ○ Werven van taalvrijwilliger en voorleesvrijwilliger (in eerste instantie vanuit huidig vrijwilligersbestand) ○ Vrijwilligers opleiden tot taalvrijwilliger en voorleesvrijwilligers ○ Matchen van vraag en aanbod ○ Voortgang van trajecten monitoren
Invloed gemeente	De gemeente heeft een grote invloed op de inhoud van het aanbod. Bij de samenwerking met de externe partners maken we goede afspraken die worden vastgelegd in een contract
Randvoorwaarden risico's	Voldoende opgeleide vrijwilligers

SPEERPUNT	Inzet op maatschappelijk begeleiding en participatie vergunninghouders
Doelstelling 2017	Vergunninghouders binnen 12 maanden zo zelfredzaam als mogelijk maken
Wat gaan we doen?	<ul style="list-style-type: none"> ○ Participatieverklaringstraject uitvoeren (inkoop moet nog worden gerealiseerd) ○ Het in beeld houden van vergunninghouders ○ Maatschappelijke begeleiding laten uitvoeren door Vluchtelingenwerk en de voortgang intensief volgen
Invloed gemeente	Bij de samenwerking met de externe partners maken we goede afspraken die worden vastgelegd in een contract
Randvoorwaarden risico's	We zijn afhankelijk van de medewerking die vergunninghouders verlenen. Deze moeten dan ook goed geïnformeerd worden via de partij die de maatschappelijke begeleiding uitvoert

5.4 Beleidsindicatoren

Bron: waarstaatjegemeente.nl

Gegevens van 16-09-2016

Beleidsindicator	Eenheid	Jaar	Koggenland	Nederland
Taakveld: sociaal domein				
Bijstandsuitkeringen	per 10.000 inwoner 18+	2015	114,8	405,1
Lopende reïntegratievoorzieningen	per 10.000 inwoners 15-65 jaar	2015	97,7	311,9
Wmo-klanten met maatwerkarrangement	per 10.000 inwoners 15-65 jaar	2015	niet bekend	567
kinderen in uitkeringsgezin	%	2012	1,73%	5,66%
achterstandsleerlingen	%	2012	6,29%	11,61%
werkloze jongeren	%	2012	0,52%	1,21%
jongeren met jeugdhulp	% jongeren < 18 jaar	2015	8,6%	10,0%
jongeren met jeugdreclassering	%	2015	0,0%	0,5%
jongeren met jeugdbescherming	%	2015	0,8%	1,20%
Taakveld: onderwijs				
voortijdige schoolverlaters totaal (VO & MBO)	%	2012	2,2%	3,2%
absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2014	-	5
relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2014	19	60
Taakveld: Sport, cultuur en recreatie				
niet sporters	%	2014	46,6	49,9

5.5 Financieel overzicht

Wat gaat het kosten?

Beleidsvelden		Jaarrekening 2015	Bestaand beleid 2016	Nieuw beleid/ investeringen 2017		Begroting 2017	Meerjarenbe- groting 2018	Meerjarenbe- groting 2019	Meerjarenbe- groting 2020
				Structureel	Incidenteel				
	Lasten:								
Inkomensvoorzieningen		€ 4.252.866	€ 4.572.350	€ -	€ -	€ 4.380.142	€ 4.316.032	€ 4.281.158	€ 4.228.559
Jeugd 0 - 23 jaar		€ 6.068.448	€ 6.155.036	€ 65.000	€ 20.000	€ 5.771.827	€ 5.802.207	€ 5.793.636	€ 5.774.272
Kunst, cultuur en ontwikkeling		€ 569.108	€ 533.664	€ -	€ -	€ 378.124	€ 368.474	€ 368.474	€ 368.474
Sport, recreatie en sport- accommodaties		€ 1.284.853	€ 1.353.435	€ -	€ -	€ 1.233.496	€ 1.224.498	€ 1.224.498	€ 1.131.945
Zorg en voorzieningen		€ 4.436.722	€ 5.117.809	€ -282.972	€ 50.000	€ 4.560.971	€ 4.465.367	€ 4.439.457	€ 4.426.899
	Totaal lasten:	€ 16.611.997	€ 17.732.294	€ -217.972	€ 70.000	€ 16.324.560	€ 16.176.578	€ 16.107.223	€ 15.930.149
	Baten:								
Inkomensvoorzieningen		€ 2.358.088	€ 2.420.131	€ -	€ -	€ 2.141.120	€ 2.141.120	€ 2.141.120	€ 2.141.120
Jeugd 0 - 23 jaar		€ 3.748.711	€ 35.652	€ -	€ -	€ 35.470	€ 35.470	€ 35.470	€ 35.470
Kunst, cultuur en ontwikkeling		€ 15.814	€ 17.150	€ -	€ -	€ 17.150	€ 17.150	€ 17.150	€ 17.150
Sport, recreatie en sport- accommodaties		€ 943.441	€ 902.599	€ -	€ -	€ 907.850	€ 907.200	€ 907.200	€ 907.200
Zorg en voorzieningen		€ 600.945	€ 309.250	€ -	€ -	€ 309.250	€ 309.250	€ 309.250	€ 309.250
	Totaal baten:	€ 7.666.999	€ 3.684.782	€ -	€ -	€ 3.410.840	€ 3.410.190	€ 3.410.190	€ 3.410.190
Saldo programma		€ 8.944.998	€ 14.047.512	€ -217.972	€ 70.000	€ 12.913.720	€ 12.766.388	€ 12.697.033	€ 12.519.959

Opgenomen investeringen en daaruit voortvloeiende lasten:

Nieuw beleid / investeringen	Benodigd krediet	Beleidsveld	Dekking	Structureel	Incidenteel	Begroting 2017	Meerjarenbegroting 2018	Meerjarenbegroting 2019	meerjarenbegroting 2020
<i>Investerings:</i>									
Transformatiebudget	€ 50.000	zorg en voorz.	res. Soc. Deelfonds	€ -	€ 50.000	€ 50.000	€ -	€ -	€ -
<i>(mutaties) nieuw beleid:</i>									
Verbreiding samenwerking WerkSaam	p.m.	inkomensvoorz.	€ -	€ -	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
monitoren ontwikkeling vergunninghouders	p.m.	inkomensvoorz.	€ -	€ -	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
uitvoering plan v.aanpak jeugd op straat	€ -	jeugd 0-23 jr	lopend krediet	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
monitoring uitvoering harmonisatie Psz.	€ 20.000	jeugd 0-23 jr	exploitatie	€ -	€ 20.000	€ 20.000	€ -	€ -	€ -
uitvoeren besluitvorming onderwijshuisvesting	p.m.	jeugd 0-23 jr	exploitatie	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
muziekonderwijs op scholen	€ 30.000	jeugd 0-23 jr	exploitatie	€ 30.000	€ -	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000
weerbaarheid in lokale gezondheidszorg	p.m.	jeugd 0-23 jr	exploitatie	€ -	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
doorontwikkelen taalonderwijs nieuwkomers	€ 35.000	jeugd 0-23 jr	exploitatie	€ 35.000	€ -	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000
communicatie / voorlichting over taboes	p.m.	zorg en voorz.	integratieuitk. Wmo	€ -	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
respijtzorg op maat	p.m.	zorg en voorz.	exploitatie	€ -	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
vrijwilligers inzet taalondersteuning	€ 20.200	zorg en voorz.	exploitatie	€ 20.200	€ -	€ 20.200	€ 20.200	€ 20.200	€ 20.200
dekking vrijwilligers uit lopende exploitatie	€ -20.200	zorg en voorz.	exploitatie	€ -20.200	€ -	€ -20.200	€ -20.200	€ -20.200	€ -20.200
begeleiding / participatie vergunninghouders	p.m.	zorg en voorz.	exploitatie	€ -	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
vermindering bijdrage Samis naar personele lst	€ -282.972	zorg en voorz.	exploitatie	€ -282.972	€ -	€ -282.972	€ -282.972	€ -282.972	€ -282.972
	<u>€ -147.972</u>			<u>€ -217.972</u>	<u>€ 70.000</u>	<u>€ -147.972</u>	<u>€ -217.972</u>	<u>€ -217.972</u>	<u>€ -217.972</u>

Financiële toelichting programma Welzijn & Zorg

Opvallende verschillen ten opzichte van de begroting 2016 binnen dit programma zijn:

Inkomensvoorzieningen:

- ⇒ BUIG uitkering april 2016 aangehouden voor de begroting 2017. In de begroting 2016 is de voorlopige uitkering aangehouden. (verschil is 2017 € 145.000 lager dan 2016). Dit is zowel bij de baten als de lasten terug te zien.
- ⇒ In 2016 ontvingen we nog bedragen vanwege de opstart van WerkSaam. Dit was een bijdrage vanuit de oude reserve van Op maat en een desintegratievergoeding vanuit de gemeente Hoorn. In 2017 zijn deze vergoedingen niet meer van toepassing. (€ 138.000 in 2016 begroot)
- ⇒ Daling van integratie uitkering sociaal domein onderdeel Wsw ten opzichte van 2016. (€ 87.000 lagere last in 2017)
- ⇒ Stijging van integratie uitkering sociaal domein onderdeel re-integratie ten opzichte van 2016 (€ 46.000 verhoging lasten in 2017).

Jeugd 0 – 23 jaar:

- ⇒ Nieuwkomersklas budget € 35.000 (2017) i.p.v. € 15.000 (2016).
- ⇒ Muziekonderwijs conform speerpunt, budget van € 30.000. (in 2016 nog niet van toepassing)
- ⇒ Bijdrage buurtsportcoach (€ 44.000) incidenteel in 2016 beschikbaar gesteld
- ⇒ Bijdrage peuterspeelzaal omlaag t.o.v. 2016 conform kerntakendiscussie
- ⇒ In 2017 incidenteel budget beschikbaar monitoring peuterspeelzaal integratie € 20.000, in 2016 was er wel een budget incidenteel beschikbaar voor het integratieonderzoek van € 15.000
- ⇒ Nieuw budget voorschoolse voorziening peuters (dekking uit algemene uitkering) van € 15.667, loopt op in meerjarenperspectief
- ⇒ In 2016 was een krediet beschikbaar gesteld voor het integraal beleid jeugdoverlast van € 125.000.
- ⇒ Integratie uitkering jeugd opgenomen conform meicirculaire 2015 in 2016, voor de begroting 2017 is de meicirculaire 2016 aangehouden. (297.000 lager in 2017)

Kunst, cultuur en ontwikkeling:

- ⇒ Subsidie bibliotheek en muziklesgeld omlaag n.a.v. Kerntakendiscussie

Sport, recreatie en accommodaties:

- ⇒ Subsidies in 2017 naar beneden bijgesteld n.a.v. kerntakendiscussie
- ⇒ Automatiseringslasten Koggenbad en Koggenhal toegevoegd aan de budgetten in 2017, aangezien deze onderdelen niet zijn aangesloten bij DeSom.
- ⇒ Leefbaarheidsfonds niet meer van toepassing vanaf 2017
- ⇒ Incidenteel in 2016 een krediet opgenomen voor een bijdrage aan de carport voor de buurtbus (11.250)
- ⇒ Energie en vergoeding gebouwen vervalt m.i.v. 2017 uit de overeenkomst met verenigingen. Hierdoor ontstaan lagere lasten bij de sportvelden.

Zorg en voorzieningen:

- ⇒ In 2016 is er een krediet transformatie beschikbaar van € 150.000, in 2017 is dit afgebouwd naar € 50.000
- ⇒ In 2016 is er incidenteel een huishoudelijke hulp toelage begroot (74.327)
- ⇒ In 2016 is er incidenteel een krediet beschikbaar gesteld voor vrijwilligers (20.000)
- ⇒ Budget bijdrage Samis en het opvoedpakket is overgeheveld naar de personeelslasten, aangezien deze personen bij ons in dienst komen vanaf 2017. (283.272)
- ⇒ Integratie uitkering Wmo 2016 o.b.v. meicirculaire 2015, in de begroting 2017 is de meicirculaire van 2016 verwerkt. (2017 is € 87.000 lager)
- ⇒ PGB Wmo is in 2017 naar beneden bijgesteld conform het herindicatietraject (onderdeel van integratie uitkering Wmo).

6 Programma Wonen & Ondernemen

Doelstelling / missie

Het zorgen voor de ruimte, veiligheid en kwaliteit om in Koggenland goed te kunnen wonen, werken en recreëren.

Beleidsvelden

Het programma Wonen & Ondernemen bestaat uit de volgende beleidsvelden:

- ⇒ Omgevingstaken
- ⇒ Openbare ruimte
- ⇒ Economie en toerisme
- ⇒ Woningbedrijf
- ⇒ Grondbedrijf

Algemene ontwikkelingen

Structuurvisie

Op 12 oktober 2009 is de Structuurvisie 2010-2020 vastgesteld. Naast de gemeentelijke visie op woningbouw zijn hierin de gewenste ontwikkelingen op het gebied van wonen, werken en (recreatie) voorzieningen opgenomen. Ook zijn de belangrijkste ruimtelijke kansen en kwaliteiten benoemd, die als basis voor toekomstige plannen kunnen worden benut.

Regionale samenwerking

Samenwerking op het gebied van wonen en ondernemen kan efficiënt zijn, maar is ook een vereiste: de provincie stelt regionale afstemming als

voorwaarde voordat akkoord wordt gegeven op plannen voor woningbouw of bedrijvigheid. Ook subsidieverstrekkers – provincie en Rijk – stellen vaak deze voorwaarde.

Om de samenwerking gericht te laten verlopen en de regio herkenbaar neer te zetten, hebben de West-Friese gemeenten in 2016 voor het eerst een gezamenlijke Regionale Structuurschets vastgesteld. Deze visie helpt om projecten en ontwikkelingen bij het Rijk en Provincie onder de aandacht te brengen. Daarnaast is de visie basis voor de inzet van bredere samenwerking tussen overheden, bedrijfsleven, zorg en onderwijs in Noord-Holland Noord (Leisure Board, Agri Board, Energy Board, Holland Health en Maritime Campus). En ten slotte brengt de Regionale Structuurschets ook samenhang in de gezamenlijke uitvoeringsplannen, zoals de Regionaal Economische Agenda, Detailhandelsvisie, Bedrijven-terreinenvisie, Woonvisie, Huisvestingsverordening en Natuur- en Landschapsplan.

Woningmarkt

Landelijk is sprake van herstel van de woningmarkt en ook in Koggenland is deze opleving merkbaar. Nieuwbouwplannen die eerder zijn voorbereid, kunnen daardoor verder in ontwikkeling worden gebracht. En dit brengt ook de start van nieuwe plannen dichterbij.

Voor de nabije toekomst houden we rekening met een voorzichtig doorzettend herstel van de woningmarkt. Dit betekent dat we blijven inzetten op kleinschalige – gefaseerde – ontwikkeling, waarbij extra aandacht is voor het bouwen van woningtypen waar vraag voor is. Uiteraard moet daarbij oog zijn voor de vergrijzing en dalende bevolkingsgroei.

Demografische ontwikkeling

De effecten van de demografische ontwikkeling in Nederland worden de komende jaren steeds meer zichtbaar. Ook in Koggenland groeit de bevolking steeds minder snel, neemt het aantal jongeren en werkenden af en neemt de vergrijzing sterk toe. De provincie Noord-Holland heeft in juli 2015 het rapport 'Prognose 2015-2040' gepubliceerd waarin staat dat rond 2030 de bevolking in West-Friesland niet meer groeit. Op allerlei beleidsterreinen, zoals het woningbouwprogramma, maar ook bijvoorbeeld de onderwijshuisvesting, moet met deze verminderde groei rekening worden gehouden.

Achtergrondontwikkelingen	Woningmarkt
	<p>In 2016 zijn nieuwe bouwfases van drie projecten in verkoop gebracht: plan Buitenplaats 'De Burgh' in De Goorn, plan 'Polderweijde' in Obdam en plan 'Lijsbeth Tijs' in Berkhout. De verwachting is dat er voldoende gegadigden zijn om daadwerkelijk met de bouw te starten. De verkoop van kavels in 'Hofland' (Obdam) en Zuidermeer verloopt nog steeds moeizaam.</p> <p>Voor Ursem bereiden we woningbouw in de locatie 'Langereis' voor. De invulling hiervan moest worden aangepast vanwege een bodemverontreiniging. Voor het plan 'De Tuinen' in Ursem is een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld, zodat de planprocedure kan worden opgestart.</p> <p>De verbeterde woningmarkt en brengt de start van nieuwe plannen dichterbij. Het streven is om voor Spierdijk in 2017 een bestemmingsplan voor woningbouw af te ronden en we onderzoeken de mogelijkheid van woningbouw in Hensbroek en op vrijkomende schoollocaties in Ursem en Avenhorn/De Goorn. Daarnaast bereiden we een plan voor 'Tuindersweijde' in Obdam verder voor.</p> <p>Bedrijventerreinen</p> <p>In de projecten 'Vredemaker Oost' en 'Hofland' zijn nog bedrijfskavels beschikbaar, de verkoop staat nagenoeg stil. Uit provinciaal onderzoek blijkt een regionaal sterke terugval in behoefte aan bedrijventerrein. Dit zal wellicht gevolgen hebben voor de ontwikkeling van (regionale) bedrijventerreinen.</p> <p>Regionale woonvisie</p> <p>In 2016 is de geactualiseerde Regionale Woonvisie West-Friesland vastgesteld, met de afspraak om alle woningbouwplannen voor elkaar inzichtelijk te maken en jaarlijks te monitoren en te evalueren. Deze woonvisie stelt de provincie als voorwaarde om goedkeuring aan bouwplannen te geven. De woonvisie is ook van belang omdat de in juli 2015 gewijzigde Woningwet deze verplicht stelt om afspraken met de woningcorporaties te kunnen maken over de uitvoering van het sociale huurwoningbeleid.</p> <p>Aan het bij de visie horende Regionale actieprogramma (RAP) zijn jaarlijkse uitvoeringskosten verbonden. Deze kosten (geraamd op circa € 30.000) zijn nog niet in de begroting opgenomen omdat de besluitvorming nog niet is afgerond. In de loop van 2017 zullen wij u nader informeren.</p>

Regionale Uitvoeringsdienst (RUD)

Vanaf 1 juli 2013 werken we op het gebied van milieu samen binnen de RUD Noord-Holland-Noord. Deze samenwerking is voor onze gemeente nog beperkt tot het wettelijk verplichte 'basispakket'. Inmiddels is gebleken dat de gemeentelijke bijdrage aan de RUD onvoldoende is om de wettelijke taken, volgens de (ook wettelijk verplichte) kwaliteitscriteria te kunnen uitvoeren. Het is nog niet bekend of dit voor alle deelnemende gemeenten tot hogere kosten leidt en hoe dit voor Koggenland uitpakt. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van de begroting is dit als risico meegenomen.

De afgelopen periode zijn 3 ervaren milieumedewerkers met pensioen gegaan, terwijl voor een bedrag van 1 fte taken aan de RUD zijn overgedragen. Nu het aantal bouwplannen weer toeneemt, de nieuwe Wet Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving hogere eisen stelt en de Natuurwet meer taken bij de gemeenten legt, is onvoldoende capaciteit beschikbaar om deze taken goed uit te kunnen voeren. Op dit terrein zullen we dan ook moeten omschakelen naar een regiefunctie: de uitvoering ligt bij de RUD, maar (net als de eerder overgedragen taken) het beleid, de bestuurlijke besluitvorming en de afstemming met andere vakgebieden blijven taak van de gemeente. De RUD is verzocht de financiële gevolgen hiervan in beeld te brengen. In de begroting is rekening gehouden met een structurele last van € 200.000 zoals opgenomen in de kadernota 2017.

Omgevingswet

Begin 2019 moet de nieuwe Omgevingswet van kracht worden, waar veel wetten en AMVB 's (algemene maatregel van bestuur) op het gebied van omgevingsrecht in opgaan. Behalve bundeling en afstemming is het ook de bedoeling om te komen tot minder regels (deregulering) en meer vrijheid voor gemeenten om eigen regels op te stellen of van algemene regels af te wijken. Hoe dit precies uitpakt wordt duidelijk als de uitwerkingsregels van het concept AMVB 's in de zomer van 2016 openbaar zijn.

Het jaar 2019 lijkt nog ver maar de wet vraagt veel voorbereiding: aanpassing van beleid, van werkprocessen, ict, regionale samenwerking, inspelen op lagere legesinkomsten, en dergelijke.

Een belangrijke stap is om in een vroeg stadium de gemeentelijke richting en ambities te bepalen. Om dit in een zorgvuldig proces te doen, waar de raad nadrukkelijk in wordt meegenomen, is in de begroting rekening gehouden met een bedrag van € 50.000 (incidenteel) zoals opgenomen in de kadernota 2017.

	<p>Wet private bouwtoets</p> <p>Hoewel de inwerkingtreding steeds wordt uitgesteld (met geregeld het pleidooi voor een koppeling met de Omgevingswet) mag de Wet private bouwtoets niet onbenoemd blijven. Tot op heden is de planning namelijk om de wet per 1 januari 2017 van kracht te laten zijn. Deze wet beoogt om het toetsen van bouwplannen aan het Bouwbesluit en constructieve veiligheid niet meer door de gemeente, maar door de markt (gecertificeerd) te laten doen. De gemeente is dan minder inhoudelijk bezig met de vergunning, maar moet controleren of de bouwtoets en de bouw zelf echt gecertificeerd heeft plaatsgevonden. Deze wet kan gevolgen hebben voor de legesinkomsten, maar betekent in ieder geval een andere manier van werken. Dit gaat wel geleidelijk omdat de wet eerst alleen voor eenvoudige bouwplannen gaat gelden. Wij verwijzen u voorts naar de paragraaf Weerstandvermogen en Risicobeheer.</p>
Wat willen we?	Het faciliteren van ruimtelijke ontwikkelingen en borgen van de ruimtelijke kwaliteit conform de gemeentelijke Structuurvisie 2010-2020
SPEERPUNT	Omgevingswet
Doelstelling 2017	Ambitiedocument en Plan van Aanpak Omgevingswet vaststellen
Wat gaan we doen?	Uitvoeren van het project 'Vorbereiding Omgevingswet'. Wij willen een extern deskundige inschakelen om tot een plan van aanpak en ambitiedocument te komen. In de begroting is eenmalig een bedrag van € 50.000 opgenomen.
Invloed gemeente	Beperkt: afhankelijk van beleid andere overheden en plannen van derden. De gemeente dient een omgevingsvisie en een omgevingsplan vast te stellen.
Randvoorwaarden risico's	Medewerking van en afspraken met provincie en regio. Invoeringsdatum omgevingswet wordt vermoedelijk 1 januari 2019.

SPEERPUNT	Het bestaande beleid op het gebied van duurzaamheid voortzetten
Doelstelling 2017	Bestaand duurzaamheidsbeleid voortzetten
Wat gaan we doen?	Op het gebied van duurzaamheid gaan we door met het bestaande beleid, waarbij we blijven participeren in het regionaal Duurzaam Bouwloket, diverse ontwikkelingen en activiteiten faciliteren (zonneweides, wijkaanpak, groepsinkoop zonnepanelen) en zelf duurzaamheidsmaatregelen meenemen bij nieuwbouw en groot onderhoud.
Invloed gemeente	Beperkt: afhankelijk van beleid andere overheden en plannen van derden. Meegenomen in integraal Milieubeleidsplan 2016-2020.
Randvoorwaarden risico's	Medewerking van en afspraken met provincie en regio

SPEERPUNT	De kwaliteit en continuïteit in uitvoering van wettelijk verplichte natuur- en milieutaken waarborgen
Doelstelling 2017	De benodigde capaciteit organiseren voor een goede uitvoering van de natuur- en milieutaken. Eventueel door het overbrengen van taken naar de RUD.
Wat gaan we doen?	We gaan in overleg met de RUD om de natuur- en milieutaken bij hen onder te brengen. Dit vraagt ook aanpassing in de werkprocessen en afstemming van werkzaamheden. De gemeente behoudt hier een regierol (gemeente blijft bevoegd gezag en maakt het beleid) maar de uitvoering ligt bij de RUD. Als we naar vergelijkbare gemeenten kijken, kan de extra inzet van de RUD oplopen tot een kostenpost van ca. € 300.000. Wij gaan onderzoeken of dit opweegt tegenover alternatieven, zoals externe inhuur. In ieder geval is de inzet om tot een gefaseerde overdracht te komen. In de kadernota 2017 en begroting 2017 is rekening gehouden met een bedrag van € 200.000.
Invloed gemeente	Beperkt: afhankelijk van beleid andere overheden en plannen van derden
Randvoorwaarden risico's	Medewerking van en afspraken met provincie en regio

Achtergrondontwikkelingen	Kwaliteitsniveau en onderhoud
	<p>Vanwege bezuinigingsdoelstellingen is in 2013 het beoogd kwaliteitsniveau van de wegen naar beneden bijgesteld tot de landelijke CROW-norm. Dit heeft een structurele bezuiniging op geleverd, maar op korte termijn een 'budgetoverschot' vanwege uitstel van projecten.</p> <p>Dit theoretisch 'overschot' zou bij de Jaarrekening 2015 naar de Onderhoudsvoorziening wegen worden overgeheveld omdat deze voorziening anders onvoldoende wordt gevuld om het meerjarig onderhoud van de wegen te kunnen uitvoeren. Hier is niet voor gekozen, met als gevolg dat een apart krediet wordt aangevraagd. In 2017 is een dergelijke procedure niet meer nodig omdat een specifieke jaarlijkse dotatie aan de Onderhoudsvoorziening is opgenomen.</p> <p>Chemievrije onkruidbestrijding</p> <p>Na lang uitstel is – vlak voor het groeiseizoen in 2016 - toch het verbod chemische onkruidbestrijding op verhardingen in werking getreden (voor overheden). Door (meer) maaien, vegen en stomen pakken we het onkruid aan. Conform de afspraken tijdens de kerntaakdiscussie, proberen we de meerkosten hiervan binnen het bestaande budget op te vangen. In 2016 en 2017 doen we ervaring op met de nieuwe werkwijze en het straatbeeld dat daardoor ontstaat. Na het groeiseizoen 2017 willen we bekijken of de aanpak bijstelling nodig heeft.</p> <p>Samenwerken in de Waterketen en GRP</p> <p>In het Bestuursakkoord Water is het Rijksstreven vastgelegd om door betere samenwerking tussen waterschappen, drinkwaterbedrijven en Rijk, provincies en gemeenten tot kwaliteitsverbetering en bezuiniging in de waterketen te komen. In de regio West-Friesland hebben de gemeenten en HHNK elkaar opgezocht en is op diverse terreinen de samenwerking opgepakt: het gaat dan om intensieve kennisdeling en afstemming van werkzaamheden.</p> <p>Provinciaal project N23 Westfrisiaweg</p> <p>De werkzaamheden aan de N23 zijn gestart, met een geplande uitvoeringsperiode tot en met 2017. Inspanningen van gemeentewege zijn erop gericht om belangen van omwonenden bij het Projectbureau onder de aandacht te brengen, gemeentelijke infrastructuur (kabels, leidingen, riolering) tijdig te verplaatsen en een goede aansluiting op de kruisingen met de gemeentelijke wegen te waarborgen.</p> <p>Overdracht wegen HHNK</p>

	<p>Vanuit oogpunt van beheer en onderhoud ligt het onderbrengen van deze taak bij één instantie voor de hand. Punt van zorg is de kwaliteit van de wegen. Aan eventuele overname stellen wij dan ook voorwaarden. Ondanks bemiddeling door de provincie komt HHNK niet aan de gemeentelijke voorwaarden tegemoet. Zolang wettelijk geen overnameplicht geldt, blijft het financieel risico van deze wegen bij het HHNK. Dit betekent wel dat de gemeente geen grip heeft op de kwaliteit en de inrichting (bijvoorbeeld op verzoek van bewoners) van deze wegen. Wij verwachten dat het HHNK het gesprek hierover weer opent.</p> <p>Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP) In oktober 2013 is het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan 2013-2023 vastgesteld. Hiermee is het beleid van de voormalige gemeenten Obdam en Wester-Koggenland eenduidig gemaakt en geactualiseerd. Het GVVP bevat de kaders waaraan ruimtelijke plannen worden getoetst, inrichtingseisen ten behoeve van wegenonderhoud en reconstructies en een globaal onderzoeks- en uitvoeringprogramma. Prioriteit ligt bij het uitvoeren van de veiligheidsprojecten.</p>
Wat willen we?	In stand houden van een veilige, prettige en functionele leefomgeving.
SPEERPUNT	Komen tot een toekomst vaste financiële borging van het onderhoud in de openbare ruimte, behorend bij het vastgestelde kwaliteitsniveau (baggeren, beschoeiingen en groen).
Doelstelling 2017	Beschikbaar hebben van actuele MOP's voor, baggeren, beschoeiingen en groen.
Wat gaan we doen?	Voor baggeren, beschoeiingen en groen MOP's opstellen en verwerken in de meerjarenbegroting.
Invloed gemeente	Vaststellen beheer plannen aan de hand van de door de Raad gewenste kwaliteitsniveau.

SPEERPUNT	Aanpak chemievrije onkruidbestrijding evalueren en zo nodig bijstellen
Doelstelling 2017	Behoud van een aanvaardbaar beeld van de openbare ruimte, ondanks het verbod op chemische onkruidbestrijding.
Wat gaan we doen?	In 2016 en 2017 doen we ervaring op met de nieuwe werkwijze en het straatbeeld dat daardoor ontstaat. Na het groeiseizoen 2017 willen we bekijken of de aanpak bijstelling nodig heeft.
Invloed gemeente	Aanpak bijstellen aan het door de raad vastgestelde kwaliteitsniveau.
Randvoorwaarden risico's	

SPEERPUNT	Financiële borging onderhoud wegen
Doelstelling 2017	
Wat gaan we doen?	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Een jaarlijkse dotatie Onderhoud wegen in de begroting opnemen om schommelingen in (de kosten van het) wegenonderhoud op te vangen ⇒ De geactualiseerde MOP's Wegen, gebouwen en Openbare Verlichting vaststellen en verwerken in de meerjarenbegroting.
Invloed gemeente	Vaststellen beheer plannen aan de hand van de door de Raad gewenste kwaliteitsniveau.
Randvoorwaarden risico's	

Achtergrondontwikkelingen	Recreatie
	<p>Koggenland werkt op West-Fries niveau op het gebied van recreatie en toerisme nauw samen met het Recreatieschap West-Friesland. Onderlegger daarbij is het in 2016 vastgestelde regionaal Natuur- en Landschapsplan. Dit plan is weer gekoppeld aan de regionale Structuurschets.</p> <p>Voor het overige heeft de gemeente haar lokale recreatieve activiteiten in het kader van de kerntakendiscussie terug gebracht tot een faciliterende rol. Nog lopende projecten zijn de aanleg van het fietspad samen met de dijkverzwaring Hoorn-Edam en de uitbreiding van het wandelroutenetwerk.</p> <p>Economie West-Friesland kent een redelijk gezonde regionale economie. Maar deze in stand houden of verbeteren gaat niet vanzelf. Bedreigingen zijn er bijvoorbeeld op het gebied van demografie (afnemende beroepsbevolking), wegtrekken van talentvolle jongeren, beperkt onderwijsaanbod, versnipperde organisatie van het bedrijfsleven, bereikbaarheid en bekendheid van de regio.</p> <p>Om richting te geven aan de regionale samenwerking op economisch gebied en aan de inspanningen van het Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord (uitvoeringsorgaan van provincie en gemeenten) is de Regionaal Economische Agenda vastgesteld. Onderdeel hiervan is een uitvoeringsprogramma waar de komende 4 jaar aan wordt gewerkt.</p> <p>Glasvezel Een van de projecten onder dit programma is het stimuleren van de aanleg van NGA, snel internet. Het streven is de aanleg van glasvezel, waarbij de focus ligt op die gebieden die niet door een marktpartij worden ontwikkeld. Provincie NH lijkt hier het voortouw te willen nemen, de besluitvorming verloopt echter niet conform planning. Inmiddels onderzoeken wij de mogelijkheid om dit lokaal op te pakken.</p> <p>Een andere ontwikkeling is de bundeling van allerlei toerismepromotie-activiteiten tot één regionale Destination Marketing Organisatie (DMO), onder de noemer "Holland boven Amsterdam". Deze bundeling maakt de inzet van diverse subsidies en organisaties veel krachtiger. Voor Koggenland is in de begroting rekening gehouden met een jaarlijkse bijdrage van € 12.000 (zie kadernota 2017).</p>

Wat willen we?	Het faciliteren en stimuleren van economische, recreatieve en toeristische activiteiten, conform de structuurvisie.
SPEERPUNT	Besluitvorming project NGA / Snel internet
Doelstelling 2017	Besluitvorming opstarten project aanleg glasvezelnetwerk
Doelstelling 2016	Besluitvorming opstarten project aanleg glasvezelnetwerk
Realisatie 2015	Ook de regiogemeenten hebben belangstelling en inmiddels heeft de provincie aangegeven voornemens te zijn hier het voortouw in te nemen.
Wat gaan we doen?	Voortzetten overleg met provincie, regiogemeenten en eventuele initiatiefnemers over glasvezel. Besluit voor de uitvoering van het project 'Aanleg glasvezelnetwerk' voorbereiden.
Invloed gemeente	Beperkt: afhankelijk van andere overheden, regiogemeenten en mogelijke initiatiefnemers
Randvoorwaarden risico's	Uiteindelijk staat of valt een glasvezelproject met het draagvlak vanuit bewoners en bedrijven om (mede) te investeren in glasvezel als alternatief voor bestaande infrastructuur.

SPEERPUNT	Aansluiting bij regionale Destinatie Marketing Organisatie (DMO) 'Holland boven Amsterdam'
Doelstelling 2016	Start regionale Destination Marketing Organisatie als onderdeel van 'Holland boven Amsterdam'
Wat gaan we doen?	Aansluiten bij regionale DMO door het betalen van een jaarlijkse bijdragen van € 12.000.
Invloed gemeente	Beperkt: afhankelijk van andere overheden, regiogemeenten en mogelijke initiatiefnemers
Randvoorwaarden risico's	

Achtergrondontwikkelingen

Beleidskader

De activiteiten van het woningbedrijf zijn grotendeels ingekaderd door de Huisvestingswet, Huisvestingsverordening en huurwetgeving. Op 22 juni 2015 is een actualisatie van de Huisvestingsverordening vastgesteld op basis van de nieuwe Woningwet (juli 2015).

Op 8 april 2013 is het onderhouds- en verkoopbeleid vastgesteld. Met dit beleid is Koggenland de weg ingeslagen van strategisch voorraadbeheer en meer projectmatig onderhoud. Daarnaast zijn de gemeentelijke Structuurvisie en regionale woonvisie richtinggevend voor met name de nieuwbouwprojecten van het woningbedrijf.

Financiële aspecten

Het meerjarenperspectief van het woningbedrijf vertoont – ondanks de Verhuurdersheffing als blijvende kostenpost - een positief resultaat.

Onderzocht wordt of het woningbedrijf vennootschapsbelastingplichtig is. Uitgangspunt is dat het beheer van onze woningen kan worden beschouwd als “normaal vermogensbeheer” en dat er geen sprake is van een economische activiteit. De komende jaren wordt een en ander duidelijk. Zie ook de paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing.

Bedragen x 1.000

Omschrijving	Rekening 2015	Begroting				
		2016	2017	2018	2019	2020
BEDRIJFSOPBRENGSTEN						
Huurontvangsten	€ 4.852	€ 5.068	€ 5.126	€ 5.253	€ 5.306	€ 5.359
Vergoedingen	€ 24	€ 21	€ 21	€ 21	€ 21	€ 21
Overige baten	€ 9	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Rijksbijdragen	€ 17	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Boekwinst verkoop woningen	€ 1.931	€ 400	€ 400	€ 400	€ 400	€ 400
Bedrijfsopbrengsten	€ 6.833	€ 5.489	€ 5.547	€ 5.674	€ 5.727	€ 5.780

BEDRIJFSLASTEN								
Afschrijvingen	€ 800	€ 844	€ 901	€ 958	€ 995	€ 1.031		
Onderhoudslasten	€ 1.054	€ 1.200	€ 1.200	€ 1.200	€ 1.200	€ 1.200		
Huurderving leegstand	€ 49	€ 34	€ 35	€ 35	€ 35	€ 35		
Huurderving oninbaar	€ 6	€ 1	€ 5	€ 5	€ 5	€ 5		
Overige bedrijfslasten:								
<i>Belastingen</i>	€ 184	€ 186	€ 198	€ 201	€ 204	€ 207		
<i>Ontrekking fonds en/of voorziening</i>		€ 6	€ 6	€ 6	€ 6	€ 6		
Verhuurdersheffing	€ 527	€ 640	€ 627	€ 654	€ 667	€ 675		
Diverse kosten	€ 108	€ 63	€ 63	€ 63	€ 63	€ 63		
Doorberekende uren	€ 390	€ 390	€ 310	€ 309	€ 309	€ 309		
Bedrijfslasten	€ 3.118	€ 3.364	€ 3.345	€ 3.431	€ 3.484	€ 3.531		
-Rentebaten		€ 1	€ 1	€ 1	€ 1	€ 1		
-Rentelasten	€ 1.800	€ 1.779	€ 1.736	€ 1.683	€ 1.629	€ 1.573		
Negatief renteresultaat	€ 1.800	€ 1.778	€ 1.735	€ 1.682	€ 1.628	€ 1.572		
Bedrijfsresultaat								
- voordelig	€ 1.915	€ 347	€ 467	€ 561	€ 615	€ 677		

Woningvoorraad

In 2017 verwachten we vier nieuwe woningen in het plan Langereis te realiseren. Daarnaast bereiden we plannen voor op de locatie Bavo en De Tuinen in Ursem en in Berkhout worden zes huurwoningen gerealiseerd in het plan Lijsbeth Tijs.

Eén van de uitgangspunten voor het woningbedrijf is om in omvang ongeveer gelijk te blijven. Een omvang van circa 700 woningen is een geschatte 'ondergrens' om een gezonde bedrijfsorganisatie te behouden.

Op dit moment heeft het woningbedrijf ongeveer 832 (ultimo juli 2016) woningen in bezit. Het verloop is als volgt:

Jaar	Verkocht	Gebouwd
2010	2	22
2011	3	25
2012	3	12
2013	14	8
2014	20*	2
2015	18*	12
2016	1	7
Totaal	61	88

* dit is exclusief 19 woningen Meerzicht in Scharwoude. Deze zijn verkocht, maar blijven voor de komende 10 jaar in verhuurde staat door Meerzicht Invest.

Het verouderde en versnipperd woningbezit komt in aanmerking voor verkoop. De rest willen we behouden en doorverhuren. Een deel daarvan is aan groot onderhoud toe.

Vanwege de verhoogde taakstelling voor huisvesting van vergunninghouders is 2015 besloten tot een tijdelijke stop op de actieve verkoop van huurwoningen. Dit met uitzondering van woningen waarin beheerstechnisch teveel moet worden geïnvesteerd om deze voor verhuur geschikt te maken.

Hoewel de tijdelijke verkoopstop een belemmering is voor het strategisch woningbeheer, zijn de internationale ontwikkelingen nog dermate ongunstig dat we er van uitgaan dat de verkoopstop ook in 2017 nog van kracht blijft.

In 2015 is een pilotproject gestart waarbij 3 woningen door 3 aannemers volledig zijn gerenoveerd. De ervaringen bij dit project worden meegewogen om het renovatieprogramma voor de komende jaren vorm te geven. In 2017 willen we deze werkwijze opschalen naar 9 woningen.

Wat willen we?

Voorzien in de lokale behoefte aan sociale huurwoningen.

SPEERPUNT

Voorzien in voldoende sociale huurwoningen om aan de gestegen vraag tegemoet te komen.

Doelstelling 2017

Versnelling in de bouw van sociale huurwoningen realiseren

Wat gaan we doen?	⇒ Realisatie huurwoningen locatie Langereis ⇒ Planvorming locaties Bavo en De Tuinen ⇒ Planvorming locatie Hofland door woningcorporatie De Woonschakel
Invloed gemeente	Ja, beperkt: afhankelijk van rijksbeleid, samenwerkende partijen en marktsituatie
Randvoorwaarden risico's	Ontwikkelingen van het rijksbeleid nauwlettend volgen

SPEERPUNT	Structureel via ketensamenwerking renoveren
Doelstelling 2017	De nieuwe renovatiewerkwijze opschalen naar 9 woningen per jaar
Doelstelling 2016	
Realisatie 2015	
Wat gaan we doen?	Renovatieproject opschalen naar 9 woningen in 2017. De renovatie kost € 500.000.
Invloed gemeente	Ja, beperkt: afhankelijk van rijksbeleid, samenwerkende partijen en marktsituatie
Randvoorwaarden risico's	Afspraken met ontwikkelende partijen.

Achtergrondontwikkelingen

Grondbeleid

Het gemeentelijk grondbeleid is de afgelopen jaren in belangrijke mate bepaald door de projecten die in Koggenland in uitvoering zijn genomen, zoals Buitenplaats de Burgh, Lijsbeth Tijs, Polderweijde, Hofland en Vredemaker Oost. Daarnaast zijn enkele belangrijke grondposities ingenomen dan wel samenwerkingsafspraken gemaakt voor de ontwikkeling van toekomstige woningbouwlocaties. Deze locaties vloeien voort uit de opeenvolgende gemeentelijke Structuurvisies waarin het ruimtelijk beleid is vastgelegd. De laatste hiervan is de Structuurvisie 2010-2020.

Koggenland heeft tot op heden een actief, maar behoedzaam grondbeleid gevoerd. Een actief grondbeleid betekent dat de gemeente de gronden verwerft, bouwrijp maakt en uitgeeft. Een eigen grondpositie geeft goede mogelijkheden voor sturing aan de gewenste invulling van de projecten (de kwaliteit, de ruimtelijke inrichting, de categorie woningen, etc.), en om de gemeentelijke kosten vergoed te krijgen.

Vanwege gewijzigde wetgeving en marktomstandigheden is steeds meer sprake van 'passief grondbeleid'. Dit type grondbeleid houdt in dat de gemeente wel kaders stelt voor de gewenste ruimtelijke ontwikkeling, maar de uitvoering verder over laat aan de markt.

Ook de demografische ontwikkelingen geven aanleiding om terughoudend te zijn met grondaankoop. Volgens de prognoses neemt de bevolkingsgroei af en komt deze rond 2030 tot een einde

Actualisatie grondexploitaties

In het kader van risicomanagement is een gemeentebreed weerstandsvermogen bepaald, waar de grondexploitaties onderdeel van uit maken. Omdat planning en uitvoering vaak jaren duren, kunnen de verwachte en werkelijke winst flink verschillen. Gezien de grote financiële belangen van de gemeente bij de grondexploitaties worden de exploitatieberekeningen daarom elk jaar herzien.

TOTAAL WINSTVERWACHTING COMPLEXEN IN EXPLOITATIES

exploitatie	verwacht resultaat prijspeil 1-1-2016
Lijsbeth Tijs	€ -2.434.686
Hofland II	€ -3.069.830
Langereis Ursem	€ -19.605
Buitenplaats, gemeentelijk aandeel	€ -1.007.887
	€ -6.532.009
Buitenplaats PPS	€ -2.604.863

De gemeente neemt – om risico's te voorkomen - eventuele winst zoveel mogelijk bij het afsluiten van een exploitatie of bij het afsluiten van een duidelijke onderscheiden planfase. Tussentijdse winstneming is wel mogelijk, maar alleen als aan een aantal voorwaarden is voldaan. Zo moeten de exploitatiebegrotingen regelmatig, minimaal één maal per jaar, worden geactualiseerd. Op die manier kan de (financiële) ontwikkeling van de exploitatie goed in de gaten worden gehouden. Blijkt uit deze exploitatieoverzichten dat er een duidelijke en bovenmatige winstverwachting uit de exploitatie komt en we voldoende inzicht hebben in de werkzaamheden en de risico's, dan is winstneming mogelijk. Wanneer voor een vastgesteld plan een verlies op de eindwaarde wordt voorzien, wordt hiervoor direct een verliesneming gedaan.

6.6 Beleidsindicatoren

Bron: waarstaatjegemeente.nl

Gegevens van 16-09-2016

Beleidsindicator	Eenheid	Jaar	Koggenland	Nederland
Taakveld: economie				
banen	per 1.000 inwoners 15-64 jr	2015	556,7	721,7
vestigingen	per 1.000 inwoners 15-64 jr	2015	146,5	122,4
netto arbeidsparticipatie	%	2015	69,5%	65,4%
bruto gemeentelijk product (verwacht/gemeten)	index	2013	121	100
functiemenging	%	2015	46,6	51,3
Taakveld: Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing (VHROSV):				
nieuwbouwwoningen	aantal per 1.000 woningen	2013	7,0	6,6
Taakveld: volksgezondheid en milieu				
huishoudelijk restafval	kilogram	2014	200	205
hernieuwbare electriciteit	%	2014	30,4	niet bekend

6.7 Financieel overzicht

Wat gaat het kosten?

Beleidsvelden		Jaarrekening 2015	Bestaand beleid 2016	Nieuw beleid/ investeringen 2017		Begroting 2017	Meerjarenbe- grotting 2018	Meerjarenbe- grotting 2019	Meerjarenbe- grotting 2020
				Structureel	Incidenteel				
	Lasten:								
Economie en toerisme		€ 46.050	€ 73.000	€ 12.000	€ -	€ 80.000	€ 80.000	€ 80.000	€ 80.000
Openbare ruimte		€ 7.434.169	€ 7.130.473	€ 5.763	€ -	€ 7.158.043	€ 7.193.807	€ 7.224.803	€ 7.222.712
Grondbedrijf		€ 992.234	€ 1.276.100	€ -	€ -	€ 833.340	€ 978.340	€ 528.340	€ 1.108.340
Woningbedrijf		€ 4.918.260	€ 5.107.702	€ -	€ -	€ 5.081.379	€ 5.114.315	€ 5.112.765	€ 5.103.527
Omgevingstaken		€ 497.577	€ 606.500	€ 200.000	€ 50.000	€ 774.350	€ 717.550	€ 717.550	€ 717.550
	Totaal lasten:	€ 13.888.290	€ 14.193.775	€ 217.763	€ 50.000	€ 13.927.112	€ 14.084.012	€ 13.663.458	€ 14.232.129
	Baten:								
Economie en toerisme		€ 5.106	€ 4.400	€ -	€ -	€ 4.400	€ 4.400	€ 4.400	€ 4.400
Openbare ruimte		€ 317.651	€ 549.033	€ -	€ -	€ 565.183	€ 558.337	€ 551.486	€ 551.486
Grondbedrijf		€ 2.279.340	€ 1.266.100	€ -	€ -	€ 811.340	€ 970.840	€ 523.840	€ 1.103.840
Woningbedrijf		€ 6.833.607	€ 5.455.127	€ -	€ -	€ 5.548.199	€ 5.675.596	€ 5.727.754	€ 5.780.812
Omgevingstaken		€ 458.193	€ 389.500	€ -	€ -	€ 522.500	€ 461.000	€ 439.500	€ 419.500
	Totaal baten:	€ 9.893.897	€ 7.664.160	€ -	€ -	€ 7.451.622	€ 7.670.173	€ 7.246.980	€ 7.860.038
Saldo programma		€ 3.994.393	€ 6.529.615	€ 217.763	€ 50.000	€ 6.475.490	€ 6.413.839	€ 6.416.478	€ 6.372.091

Opgenomen investeringen en daaruit voortvloeiende lasten:

Nieuw beleid / investeringen	Benodigd krediet	Beleidsveld	Dekking	Structureel	Incidenteel	Begroting 2017	Meerjarenbegroting 2018	Meerjarenbegroting 2019	meerjarenbegroting 2020
Investerings:									
Machines buitendienst	€ 46.100	Openbare ruimte	activering 8 jaar	€ 5.763	€ -	€ 5.763	€ 30.225	€ 48.450	€ 65.425
9 extra pilotwoningen	€ 500.000	Woningbedrijf	expl. Woningbedr.						
(mutaties) nieuw beleid:									
milieutaken gefaseerd overbrengen naar RUD	€ 200.000	Omgevingstaken	exploitatie	€ 200.000	€ -	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000
procesbegeleiden/opstellen 'Nota van Uitgangspunten'	€ 50.000	Omgevingstaken	exploitatie	€ -	€ 50.000	€ 50.000	€ -	€ -	€ -
aansluiting bij regionale DMO 'Holland boven Amsterdam'	€ 12.000	conomie en toerism	exploitatie	€ 12.000	€ -	€ 12.000	€ 12.000	€ 12.000	€ 12.000
Voortzetting bestaand beleid duurzaamheid	p.m.	-	exploitatie	p.m.	€ -	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
borging onderhoudsvoorziening (groen, beschoeiingen, ca.)	p.m.	-	exploitatie	p.m.	€ -	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
financiële borging onderhoud wegen	p.m.	-	exploitatie	p.m.	€ -	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
evaluatie chemievrije onkruidbestrijding	p.m.	-	exploitatie	p.m.	€ -	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
project glasvezel	p.m.	-	n.n.b.	p.m.	€ -	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
	€ 808.100			€ 217.763	€ 50.000	€ 267.763	€ 242.225	€ 260.450	€ 277.425

Financiële toelichting programma Wonen & Ondernemen

De opvallende verschillen ten opzichte van de begroting 2016 binnen dit programma zijn:

Economie en toerisme:

- ⇒ Hogere lasten budget door aansluiting bij regionale Destination Marketing Organisatie "Holland boven Amsterdam" € 12.000 (structureel) zie kadernota 2017

Openbare ruimte:

- ⇒ Hogere lasten onderhoud buitendienst correctie n.a.v. kerntakendiscussie € 24.400 (structureel) zie zomernotitie 2016
- ⇒ Hogere bijdrage vuilophaal en afvoer € 43.000

Grondbedrijf:

- ⇒ is budgettair neutraal in de begroting opgenomen. In 2017 houden we wel rekening met opbrengsten voor "Polderweijde" vergoeding uren ondersteuning van € 83.000 die ten gunste van de reguliere exploitatie komen

Woningbedrijf:

⇒ verwezen wordt naar de rekeningcijfers 2015, de begroting 2017 en het meerjarenperspectief in de paragraaf "Woningbedrijf"

Omgevingstaken:

- ⇒ Hogere lasten milieutaken gefaseerd overbrengen RUD € 200.000 (structureel) zie kadernota 2017)
- ⇒ Hogere lasten proces begeleiden en opstellen "Nota van uitgangspunten" € 50.000 (incidenteel) zie kadernota 2017
- ⇒ Lagere lasten doorwerking jaarrekening plustaken veiligheidsregio € 24.000 (incidenteel) zie zomernotitie 2016

7 Financieel overzicht van de programma's

Wat gaat het kosten?

Nieuw beleid / investeringen	Bedrag investering	Toelichting	Lasten nieuw beleid 2017		Totaal lasten nieuw beleid	Meerjarenbegroting 2018	Meerjarenbegroting 2019	Meerjarenbegroting 2020
			Structureel	Incidenteel				
Dienstverlening & Bestuur	€ 394.000	zie de betreffende programma's	€ 103.800	€ 115.000	€ 218.800	€ 103.800	€ 103.800	€ 103.800
Welzijn & Zorg	€ 147.972-		€ 217.972-	€ 70.000	€ 147.972-	€ 217.972-	€ 217.972-	€ 217.972-
Wonen & Ondernemen	€ 808.100		€ 217.763	€ 50.000	€ 267.763	€ 242.225	€ 260.450	€ 277.425
	<u>€ 1.054.128</u>		<u>€ 103.591</u>	<u>€ 235.000</u>	<u>€ 338.591</u>	<u>€ 128.053</u>	<u>€ 146.278</u>	<u>€ 163.253</u>

Programma		Jaarrekening 2015	Bestaand 2016	Nieuw beleid 2017		Begroting 2017	Meerjarenbegroting 2018	Meerjarenbegroting 2019	Meerjarenbegroting 2020
				Structureel	Incidenteel				
Dienstverlening & Bestuur Welzijn & Zorg Wonen & Ondernemen	Lasten:	€ 18.136.864	€ 20.232.478	€ 103.800	€ 115.000	€ 20.453.763	€ 20.245.600	€ 19.950.054	€ 19.815.024
		€ 16.611.997	€ 17.732.294	€ 217.972-	€ 70.000	€ 16.324.560	€ 16.176.578	€ 16.107.223	€ 15.930.149
		€ 13.888.290	€ 14.193.775	€ 217.763	€ 50.000	€ 13.927.112	€ 14.084.012	€ 13.663.458	€ 14.232.129
	Totaal lasten:	<u>€ 48.637.151</u>	<u>€ 52.158.547</u>	<u>€ 103.591</u>	<u>€ 235.000</u>	<u>€ 50.705.435</u>	<u>€ 50.506.190</u>	<u>€ 49.720.736</u>	<u>€ 49.977.302</u>
Dienstverlening & Bestuur Welzijn & Zorg Wonen & Ondernemen	Baten:	€ 39.488.594	€ 39.657.731	€ -	€ -	€ 39.497.503	€ 39.935.296	€ 39.763.907	€ 39.722.305
		€ 7.666.999	€ 3.684.782	€ -	€ -	€ 3.410.840	€ 3.410.190	€ 3.410.190	€ 3.410.190
		€ 9.893.897	€ 7.664.160	€ -	€ -	€ 7.451.622	€ 7.670.173	€ 7.246.980	€ 7.860.038
	Totaal baten:	<u>€ 57.049.490</u>	<u>€ 51.006.673</u>	<u>€ -</u>	<u>€ -</u>	<u>€ 50.359.965</u>	<u>€ 51.015.659</u>	<u>€ 50.421.077</u>	<u>€ 50.992.533</u>
Saldo van de programma's		€ 8.412.339-	€ 1.151.874	€ 103.591	€ 235.000	€ 345.470	€ 509.469-	€ 700.342-	€ 1.015.230-
Reserves:	Lasten:	€ 8.040.323	€ 347.425	€ -	€ -	€ 526.819	€ 601.281	€ 674.989	€ 717.285
	Baten:	€ 2.232.190	€ 1.499.299	€ -	€ 115.000	€ 757.944	€ 343.757	€ 178.935	€ 85.514
Saldo reserves		€ 5.808.133	€ 1.151.874-	€ -	€ 115.000-	€ 231.125-	€ 257.524	€ 496.054	€ 631.771
Saldo programma's na reserves		€ 2.604.206-	€ -	€ 103.591	€ 120.000	€ 114.346	€ 251.946-	€ 204.288-	€ 383.459-

NB: een negatief bedrag (€ xxx.xxx-) betekent een begrotingsoverschot

Inleiding

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten, kortweg het BBV, behandelt in titel 2.3 de paragrafen. In deze paragrafen worden de beleidslijnen neergelegd over relevante beheersmatige aspecten en de lokale heffingen. Er zijn zeven verplichte paragrafen, namelijk:

- Lokale heffingen
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Verbonden partijen
- Grondbeleid

Naast deze verplichte paragrafen is de gemeente vrij één of meerdere paragrafen toe te voegen. In onze gemeente is de paragraaf over het woningbedrijf toegevoegd. Evenals in 2016 is ook in deze begroting een fiscale paragraaf opgenomen in verband met de vennootschapsbelasting voor de gemeenten.

Vernieuwing Besluit Begroting en Verantwoording

Met ingang van de (programma)begroting 2016 is de gemeente verplicht kengetallen toe te voegen in de paragraaf “weerstandvermogen en risicobeheersing”. De op te nemen kengetallen drukken een verhouding uit en kunnen behulpzaam zijn bij de beoordeling van de financiële positie van de gemeente. De kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen

dekken en op te vangen. Zodoende geven zij inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid.

Met ingang van de begroting 2017 is het BBV vernieuwd. Deze vernieuwing moet de gemeente volgen en opnemen in de begroting en verantwoording. Door deze wijzigingen beoogt men de begroting en jaarstukken voor de raad en andere belangstellenden meer toegankelijk te maken. Verder zijn er ontwikkelingen die vernieuwing van het BBV noodzakelijk maakte.

We hebben de vernieuwing van het BBV opgenomen in een aparte paragraaf: “vernieuwing Besluit Begroting en Verantwoording”. Daarin hebben de aanpassingen in het BBV opgenomen en een korte toelichting daarop gegeven.

De vernieuwing heeft betrekking op de volgende onderdelen:

- ⇒ Uitvoeringsinformatie
- ⇒ Beleidsindicatoren
- ⇒ Financiële kengetallen
- ⇒ Verbonden partijen
- ⇒ Overhead en kosten
- ⇒ Investerings met maatschappelijk nut

Kortheidshalve verwijzen wij u hier naar deze paragraaf.

Inleiding

Van de hand van de Commissie Besluit Begroting en Verantwoording (Commissie BBV) is het Beluut Begroting en Verantwoording (BBV) gewijzigd. Men vond de jaarstukken voor anderen dan financieel deskundigen weinig toegankelijk. Daarnaast zijn er ontwikkelingen die de noodzaak tot vernieuwing onderstrepen, zoals:

- ⇒ het versterken van de kaderstellende en controlerende rol van de raad
- ⇒ een betere financiële vergelijkbaarheid tussen gemeenten en financieel inzicht in elkaars financiële positie
- ⇒ de behoefte aan inzicht in de financiële positie van de gemeenten en de daaraan gekoppelde risico's
- ⇒ de toenemende belangstelling voor verslaglegging in de publieke sector
- ⇒ de vragen rond de huidige praktijk van de rechtmatigheidstoets

De wijzigingen zijn in hoofdzaak bedoeld om de horizontale sturing door de raad te versterken. Het doel is meer transparantie in het proces rond de besluitvorming van de begroting en de verantwoording te realiseren. Daardoor komt er een grotere betrokkenheid van de belanghebbenden bij het besluitvormingsproces. Een betere vergelijkbaarheid van de kosten en van de beleidsresultaten en daarnaast een versterkt inzicht in de financiële positie van de gemeente, nu en op lange termijn, staan hierbij centraal.

De wijzigingen richten zich op de uitvoeringsinformatie, beleidsindicatoren, financiële kengetallen, informatie over de verbonden partijen en een aantal technische onderwerpen.

Uitvoeringsinformatie

Een betere vergelijkbaarheid van de baten en lasten van de diverse taken van de gemeente is in het belang van de raad. Deze kan deze informatie benutten voor een eigen sturing op prioriteiten. De informatie moet van goede kwaliteit zijn en aansluiten op de behoefte van de gemeenten. Door een brede beschikbaarheid van deze gegevens kunnen vergelijkingen worden gemaakt. Dit draagt bij aan een grotere transparantie en een grotere betrokkenheid van de belanghebbenden.

Om de baten en lasten van de taken te kunnen vergelijken moeten ze in vergelijkbare eenheden worden ingedeeld. Deze voorgeschreven eenheden hebben betrekking op de taken en daaraan gerelateerde activiteiten waar baten en lasten mee zijn gemeoid. De eenheden clusteren niet alleen producten, maar ook taken en activiteiten die niet direct zijn te vertalen in kosten per eenheid. Deze eenheden worden aangeduid met taakvelden.

Beleidsindicatoren

De beantwoording op de drie W-vragen is vrij te bepalen. Indicatoren waren niet verplicht. De vergelijkbaarheid op een bepaald taakveld was dan ook niet groot. Voor gemeenten is het belangrijk te kunnen sturen op basis van meerdere prestaties. Men moet goed onderbouwde keuzes kunnen maken. De raad en andere belanghebbenden hebben belang bij een vergelijkbaarheid van beleidsresultaten met andere gemeenten. Dit betekent dat men dezelfde beleidsindicatoren moet gebruiken.

In het gewijzigde BBV wordt voorgeschreven dat de gemeente, naast de uniforme taakvelden, ook een basisset van beleidsindicatoren hanteert voor de begroting en de verantwoordingsstukken. Er zijn 50 beleidsindicatoren beschikbaar. Naast de opname in de begroting en verantwoording zijn de indicatoren van de gemeenten digitaal beschikbaar op www.waarstaatjegemeente.nl.

Financiële kengetallen

In de begroting 2016 waren we verplicht om financiële kengetallen op te nemen. Daardoor krijgen we meer zicht op de toekomstbestendigheid van de gemeente. Het belang van inzicht in de financiële positie van de gemeente is toegenomen door o.a.:

- ⇒ de financiële weerbaarheid van de gemeente
- ⇒ de grotere druk op de doelmatigheid
- ⇒ de grotere diversiteit aan nieuwe producten, meer taken, meer verbonden partijen

Naast de voorgeschreven kengetallen wordt een beoordeling van de onderlinge verhoudingen in relatie tot de financiële positie opgenomen. De kengetallen en de beoordeling geven op eenvoudige wijze inzicht aan raadsleden over de financiële positie. Het is niet bedoeld als normeringsinstrument in het kader van het financieel toezicht.

De kengetallen zijn opgenomen in de paragraaf “weerstandsvormen en risicobeheersing”.

Verbonden partijen

De uitvoering van de taken wordt steeds complexer waardoor gemeenten in toenemende mate taken uitbesteden of de uitvoering via een verbonden partij laten verlopen. Bij een verbonden partij kan het zowel gaan om een publiek- als privaatrechtelijk rechtspersoon. Bij private partijen gaat het om organisaties en instellingen waar gemeenten zowel financieel als bestuurlijk zeggenschap hebben. Bij een publiekrechtelijke partij gaat het vooral om gemeenschappelijke regelingen, samenwerkingsvormen met rechtspersoonlijkheid.

De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de aansturing van de verbonden partij, de controle daarop en de financiële gevolgen voor de eigen organisatie. Daar is echter niet altijd voldoende zicht op. De financiële stabiliteit van de verbonden partij en de mate van realisatie van output of de

(maatschappelijke) doelen is niet altijd helder. Naast de diversiteit van de verbonden partijen neemt ook het financieel belang en het beleidsmatige gewicht daarvan (o.a. door het sociaal domein) toe. Het is van belang dat de raad de benodigde informatie krijgt om de bijdrage van de verbonden partij en de realisatie van de programma's en de risico's te kunnen beoordelen en mee te laten wegen in de horizontale sturing en verantwoording.

In het BBV is voorgeschreven dat de gemeente in de begroting en de jaarrekening een overzicht opneemt van alle verbonden partijen, opgesplitst in:

- ⇒ gemeenschappelijke regelingen
- ⇒ stichtingen / verenigingen
- ⇒ coöperaties / vennootschappen

De gemeenten geven een toelichting op het begrip verbonden partijen. Dit hoeft niet jaarlijks in de begroting en jaarrekening te worden opgenomen, maar mag ook via een vierjaarlijkse nota “Verbonden partijen” waarin een kaderstellend overzicht is verwerkt. De paragraaf “verbonden partijen” kan dan beperkt worden tot een totaalbeeld van de deelnemingen en de financiële aspecten.

Overhead en kosten

Het “oude” BBV had geen voorschriften over de toerekening van apparaats- en personeelskosten. De toerekening daarvan was niet verplicht. Er gold alleen een voorschrift tot het opnemen van een paragraaf “bedrijfsvoering” en “lokale heffingen”. In Koggenland hebben we de toerekening van de apparaatskosten met ingang van de begroting 2015 achterwege gelaten.

Regelmatig zijn er discussies over de tariefberekening van producten waarvan de prijs maximaal kostendekkend mag zijn. In veel gevallen worden indirecte kosten die voor de hele organisatie worden gemaakt (o.a. personeel, informatisering, financiën, facilitaire zaken) verantwoord op kostenplaatsen en via een verdeelsleutel toegerekend aan de producten. Deze methode van

kostentoerekening verstoort de onderlinge vergelijkbaarheid. Ook de wijze van de toerekening van (interne) rente verschilt.

Met "overhead" wordt bedoeld het geheel van functies gericht op sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces. In het gewijzigde BBV worden de baten en lasten centraal onder een afzonderlijk taakveld verdeeld. De noodzaak tot een complexe en ondoorzichtige toerekening van de kosten vervalst. Dit geldt ook voor de toerekening van de rente. Men geeft aan dat daardoor de begroting en verantwoording aan transparantie wint, waardoor de raad beter kan sturen op de bedrijfsvoering. Door de eenduidige systematiek is een betere vergelijking tussen gemeenten mogelijk.

Om te voorkomen dat toch verschillen gaan ontstaan in de wijze van toerekening van de overhead geldt een algemene definitie. Uitgangspunt is dat de kosten zoveel mogelijk worden toegerekend aan de betreffende taken/activiteiten. Alle bedrijfskosten die direct verbonden zijn aan taken/activiteiten/producten, die gericht zijn op de externe klant, moeten in de betreffende taakvelden worden opgenomen.

Voor de diensten, waardoor de gemeenten een kostendekkend tarief in rekening mogen brengen, zou het niet meenemen van de overhead tot gevolg hebben dat er een positief resultaat in de begroting en rekening ontstaat. De overhead wordt immers wel opgenomen in de berekening van het tarief. Daarom wordt in de paragraaf "lokale heffingen" een toelichting gegeven hoe de algemene overhead zich verhoudt tot deze heffingen. Daarvoor geldt een voorgeschreven systematiek waardoor wordt bereikt dat gemeenten voor de berekening van de tarieven eenzelfde berekeningswijze volgen.

Voor de berekening van BTW en integrale vennootschapsbelasting is een integrale kostprijs noodzakelijk. De kostprijs wordt gebaseerd op de op het betreffende taakveld toegerekende lasten met een door de raad vastgesteld opslagpercentage voor de overhead. Dit dient extracomptabel te gebeuren.

Investerings met maatschappelijk nut

Op grond van het BBV moeten investeringen met een economisch nut geactiveerd worden. Jaarlijks wordt het bedrag van de waardevermindering op basis van de verwachte levensduur als last in de exploitatie opgenomen. Investerings met een economisch nut zijn investeringen in goederen die inkomsten (kunnen) genereren of die verkocht kunnen worden. Te denken valt aan investeringen in riolering (rioolheffing), gebouwen (verhuur of verkoopbaar), machines (verkoopbaar).

Het "oude" BBV gaf de gemeenten de vrijheid om investeringen met een maatschappelijk nut (geen inkomsten of onverkoopbaar, zoals wegen, openbare verlichting, e.d.) niet te activeren maar in één keer af te schrijven. Deze methode passen we in onze gemeente toe. Andere gemeenten activeren investeringen met een maatschappelijk nut. Gevolg is dat er verschillen tussen gemeenten zijn. Dit bemoeilijkt een vergelijking van de kosten.

Om de kosten te kunnen vergelijken schrijft het nieuwe BBV voor dat we investeringen met een maatschappelijk nut met ingang van 2017 ook moeten activeren en over de verwachte levensduur moeten afschrijven. Dit heeft gevolgen voor het budget dat in de begroting is opgenomen, vooral ten aanzien van de wegen.

Het levensduur verlengende onderhoud moet geactiveerd worden. Het budget daarvoor hoeft niet meer als last in de begroting te worden opgenomen, wel de kapitaallast. Daardoor ontstaat er ruimte in de begroting die in de komende jaren zal worden ingenomen door toenemende kapitaallasten. Tot welk niveau is moeilijk aan te geven. Wel is duidelijk dat er ook rentelasten aan worden toegerekend (is verplicht) waardoor het meer dan waarschijnlijk is dat de lasten tot een hoger niveau zullen uitgroeien dan het huidige budget. Het is aan te bevelen om het voordeel in de komende jaren ten gunste van een reserve te brengen en deze te gebruiken om deze lastengroei te compenseren.

8.2 Paragraaf Lokale heffingen

Inleiding

Naast de algemene uitkering uit het Gemeentefonds zijn de gemeentelijke belastingen, heffingen en leges de belangrijkste inkomstenbron. In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van de lokale heffingen en een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Het beleid is vastgelegd in belastingverordeningen. De lokale heffingen die onder de algemene dekkingsmiddelen vallen zijn:

- ⇒ onroerende zaakbelastingen
- ⇒ hondenbelasting
- ⇒ forensenbelasting

Daarnaast zijn er lokale belastingen waar tegenover uitgaven staan. Dit zijn de volgende bestemmingsheffingen:

- ⇒ rioolheffing
- ⇒ afvalstoffenheffing
- ⇒ forensenbelastingen
- ⇒ grafrechten
- ⇒ leges

Uitgangspunten belastingen

In 2017 wordt de 2^e tranche doorgevoerd vanuit de kerntakendiscussie. Dit leidt in 2017 tot een verhoging van de volgende tarieven:

- ⇒ onroerende zaakbelastingen
- ⇒ afvalstoffenheffing
- ⇒ hondenbelasting
- ⇒ forensenbelasting

Jaarlijks vindt er een algemene verhoging van de tarieven plaats met het prijsindexcijfer voor de gezinsconsumptie (CPI). Voor het jaar 2017 vindt geen extra verhoging plaats, omdat het CPI-cijfer gelijk blijft ten opzichte van vorig jaar.

Onroerende zaakbelastingen

Onder de naam "onroerende zaakbelastingen" heft de gemeente drie directe belastingen:

- ⇒ een eigenarenbelasting van de eigenaar van een woning
- ⇒ een eigenarenbelasting van de eigenaar van een niet-woning
- ⇒ een gebruikersbelasting van de gebruiker van een niet-woning

De uitkomst van de kerntakendiscussie is dat we de opbrengst van de OZB verhogen. Uitgangspunt hierbij was dat we het tarief verhogen naar het laagste OZB tarief van de West-Friese gemeenten. Uw raad heeft besloten om deze verhoging te spreiden over twee jaar, te weten 50% in 2016 en 50% in 2017.

Tarief	2016	2017
Woningen eigendom	0,0868%	0,0936%
Niet-woningen eigendom	0,1019%	0,1353%
Niet-woningen gebruik	0,0823%	0,1109%

Opbrengst	2016	2017 **
OZB eigendom	€ 2.197.031	€ 2.578.999
- Woningen EIG	€ 1.750.251	€ 1.990.324
- Areaaluitbreiding woningen		€ 10.000
- Niet woningen EIG	€ 446.780	€ 578.675
OZB gebruik	€ 301.000	€ 405.608
Totaal	€ 2.498.031	€ 2.984.607

** de realisatie van deze opbrengst is afhankelijk van de werkelijke waarde ontwikkeling van de objecten..

Afvalstoffenheffing

HVC verzorgt voor de gemeente Koggenland de inzameling en verwerking van het huishoudelijke afval. De afvalstoffenheffing is gebaseerd op de kosten die HVC ons in rekening brengt.

De raad heeft als speerpunt gesteld dat de gemeentelijke heffingen volledig kostendekkend worden. Om volledige kostendekking te bereiken worden de kosten, die gerelateerd zijn aan het ophalen van het huishoudelijk afval voor straatreiniging, kolken zuigen, perceptiekosten en BTW ad € 336.000 door te rekenen in het tarief afvalstoffenheffing en de tarieven te verhogen volgens onderstaande tabel:

Tarief	2016	2017
eenpersoonshuishouden	€ 239,94	€ 247,44
Meerpersoonshuishouden	€ 325,67	€ 335,84

Met deze tarieven wordt voor 2017 een opbrengst verwacht van € 2.770.358.

Opbrengst	2016	2017
Basis 2015	€ 2.600.000	€ 2.600.000
Meeropbrengst n.a.v. Kerntakendiscussie	€ 84.000	€ 168.000
Areaaluitbreiding	€ 14.998	€ 30.464
Leegstand	€ -27.255	€ -28.106
Totaal	€ 2.671.743	€ 2.770.358

Rioolheffing

De rioolheffing wordt geheven van de eigenaar van een zelfstandig eigendom dat direct of indirect is aangesloten op de gemeentelijke riolering.

De basis voor de berekening van de tarieven is het Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP) en de aan het riool gerelateerde kosten van straatreiniging, kolkenzuigen, kosten voor heffing en invordering en gemiste BTW ad € 358.000.

Tarieven 2017	Tarief	Opbrengst	aantal
Woningen	€ 137,00	€ 1.183.669	8.640
Niet-woningen (derden/ > 5 pers.)	€ 274,00	€ 49.023	179
Niet-woningen	€ 137,00	€ 71.982	525
Niet-woningen (< 3 m³)	€ 35,00	€ 2.835	81
Extra aansluiting	€ 35,00	€ 840	24
Kamers verz.tehuis	€ 35,00	€ 6.335	181
Vaste standplaats op camping	€ 100,00	€ 82.100	821
Passantenplaats op camping	€ 14,00	€ 1.848	132
		€ 1.398.632	10.583

Opbrengst	2016	2017
Bruto opbrengst	€ 1.398.632	€ 1.398.632
Uitbreiding t.o.v. 2016		€ 6.850
Leegstand	€ 13.892	€ 13.892
Netto opbrengst	€ 1.384.740	€ 1.391.590

Forensenbelasting

Forensenbelasting wordt geheven van personen die, zonder dat ze hun hoofdverblijf in de gemeente hebben, meer dan negentig dagen per jaar een gemeubileerde woning tot hun beschikking hebben voor zichzelf of voor hun gezin, betalen forensenbelasting. De aanslag wordt opgelegd aan degene die de gemeubileerde woning tot zijn beschikking heeft.

Besloten is om het tarief in twee jaar te verhogen tot het gemiddelde tarief binnen de regio West-Friesland.

Tarief	2016	2017
Chalet	€ 118,02	€ 177,48
Woning	€ 238,40	€ 360,75

Opbrengst	Aantal 2015	Aantal 2016	2016	2017
Chalet	541	528	€ 62.315	€ 93.709
Woning	7	8	€ 1.907	€ 2.886
			€ 64.222	€ 96.595

Hondenbelasting

Onder de naam hondenbelasting kan in Nederland door de gemeente een belasting worden geheven ter zake van het houden van een hond. De belasting wordt geheven van de houder van een hond en naar het aantal

honden dat wordt gehouden. De opbrengst vloeit naar de algemene middelen en wordt (gedeeltelijk) gebruikt voor het opruimen van hondenpoep.

Uw raad heeft besloten om de tarieven voor hondenbelasting te verhogen tot het gemiddelde tarief in de regio West-Friesland.

Tarieven	2016	2017
Eerste hond	€ 47,58	€ 47,58
Tweede hond	€ 83,80	€ 83,80
Elke volgende hond	€ 115,35	€ 115,35
Kennel	€ 339,22	€ 339,22

Opbrengst	2016	2017
Eerste hond	€ 62.330	€ 62.948
Tweede hond	€ 21.809	€ 20.627
> 2 honden	€ 2.714	€ 3.948
Kennel	€ 3.392	€ 2.714
	€ 90.245	€ 90.236

Overzicht tarieven lokale heffingen

Tarieven diverse heffingen en belastingen			
	2015	2016	2017
Onroerende zaakbelastingen			
Tarief in percentage WOZ-waarde			
eigenaren woningen	0,0800%	0,0868%	0,0953%
eigenaren niet-woningen	0,0684%	0,1019%	0,1357%
gebruikers	0,0537%	0,0823%	0,1109%
Afvalstoffenheffing			
eenpersoonshuishoudens	€ 232,45	€ 239,94	€ 247,44
meerpersoonshuishoudens	€ 315,50	€ 325,67	€ 335,84
Rioolheffing			
woningen	€ 137,00	€ 137,00	€ 137,00
niet-woningen (< 3 M3)	€ 35,00	€ 35,00	€ 35,00
niet-woningen (> 5 personen)	€ 274,00	€ 274,00	€ 274,00
niet-woningen (< 5 personen)	€ 137,00	€ 137,00	€ 137,00
kamers verzorgingstehuis	€ 35,00	€ 35,00	€ 35,00
vaste standplaats camping	€ 100,00	€ 100,00	€ 100,00
passantenplaats camping	€ 14,00	€ 14,00	€ 14,00
Hondenbelasting			
1e hond	€ 27,35	€ 47,58	€ 47,58
2e hond	€ 68,30	€ 83,80	€ 83,80
elke volgende hond	€ 81,90	€ 115,35	€ 115,35
per hondenkennel	€ 273,55	€ 339,22	€ 339,22
Forensenbelasting			
stacaravan / chalet	€ 58,55	€ 118,02	€ 238,40
woning	€ 116,05	€ 177,48	€ 360,75

Overzicht inkomsten uit lokale heffingen

Omschrijving	rekening 2015	begroting 2016	begroting 2017
algemene dekkingsmiddelen:			
onroerende zaakbelasting gebruikers	€ 190.846	€ 335.754	€ 405.608
onroerende zaakbelasting eigenaren	€ 1.927.933	€ 2.216.221	€ 2.578.999
hondenbelasting	€ 56.400	€ 89.964	€ 90.236
forensenbelasting	€ 26.500	€ 57.302	€ 96.595
totaal algemene dekkingsmiddelen	€ 2.201.679	€ 2.699.241	€ 3.171.438
heffingen:			
rioolheffing	€ 1.361.916	€ 1.382.110	€ 1.391.590
afvalstoffenheffing	€ 2.600.000	€ 2.724.882	€ 2.770.358
leges burgerlijke stand / bevolkingsregi	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000
leges huwelijken/partnerschap	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
leges rijbewijzen	€ 72.500	€ 52.000	€ 52.000
leges reisdocumenten	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000
leges wabo-vergunningen	€ 325.000	€ 325.000	€ 325.000
marktgeden	€ 2.500	€ 1.900	€ 1.900
totaal heffingen	€ 4.511.916	€ 4.635.892	€ 4.690.848
totaal	€ 6.713.595	€ 7.335.133	€ 7.862.286

Kostendekking lokale heffingen

Bij de inrichting van de belastingverordening heeft een gemeente veel vrijheid, de belasting kan naar de wensen van de gemeente worden vormgegeven. In de Gemeentewet is alleen de beperking opgenomen dat de belasting niet afhankelijk mag zijn van het inkomen, de winst of het vermogen van de burger.

Gemeentelijke belastingen bestaan in twee vormen:

- ⇒ algemene belastingen
zoals de OZB. De opbrengsten van deze belastingen gaan naar de algemene middelen
- ⇒ bestemmingsheffingen en retributies
Deze zijn bedoeld om gemeentelijke activiteiten te bekostigen. Burgers betalen voor een dienst of product waar ze belang bij hebben. De gemeente mag er geen winst op maken, maar alleen de kosten in rekening brengen. Voorbeelden van bestemmingsheffingen zijn de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. De bekendste retributies zijn de begraafrechten en leges

Inwoners willen weten waarvoor ze betalen. Daarom is het belangrijk om de kosten goed te onderbouwen. Wat doet de gemeente voor een product of dienst? Wat kost het en wat brengt de gemeente in rekening? Ook de belastingrechter beoordeelt de heffing op de kostenonderbouwing. Kan de gemeente de kosten en opbrengsten niet verantwoorden, dan vernietigt of verlaagt de rechter de aanslag.

Er worden voor alle heffingen modellen ontwikkeld om de kosten te onderbouwen. Met een activiteitenlijst laat de gemeente zien wat de inspanningen zijn. Zo is voor iedereen inzichtelijk waarvoor en hoe de gemeente de kosten verhaalt. Vervolgens vindt een standaardisatie van de activiteiten plaats, zodat de uitkomsten van gemeenten onderling goed vergelijkbaar worden zonder dat verschillen buiten beeld raken. De activiteitenlijst met bijbehorende kosten maakt onderdeel uit van de paragraaf "lokale heffingen" bij de programmabegroting. In het model staat ook een toelichting op de beleidskeuzes die de gemeenteraad voor de heffing heeft gemaakt.

Dit zijn de voordelen:

- ⇒ inzicht in de prioriteiten, beleidskeuzes, werkprocessen van de gemeente en de daaraan verbonden kosten

- ⇒ kostenbesparing door te werken met begrotingscijfers (al beschikbaar materiaal)
- ⇒ een goed beeld van de kostenontwikkelingen en inspanningen van de gemeente, door de continuïteit van de jaarlijkse overzichten.
- ⇒ aparte kostenopstellingen in belastingzaken zijn niet meer nodig, bij bezwaarschriften van burgers en fiscale beroepsprocedures kan worden verwezen naar de openbare kostenonderbouwing.
- ⇒ inzicht in de kostenverschillen tussen gemeenten, waardoor benchmarking en leereffecten van andere gemeenten eenvoudiger te bereiken zijn.
- ⇒ bij publiciteit over tariefverschillen tussen gemeenten zijn de echte feiten beter te achterhalen

Onderstaand treft u de voorlopige bevindingen aan van het onderzoek naar de kostendekkendheid lokale heffingen 2016.

Recapitulatie	Directe kosten	loon-kosten	overhead	baten	kosten-dekking
algemene dienstverlening	€ 141.183	€ 119.453	€ 134.775	€ 313.210	79,21%
leef-/omgevingsvergunningen	€ -	€ 256.440	€ 238.938	€ 365.049	73,69%
evenementen en horeca ca.	€ -	€ 1.144	€ 1.030	€ 490	22,54%
	€ 141.183	€ 377.037	€ 374.743	€ 678.749	76,01%

De kostendekkendheid van gemeente Koggenland voldoet aan de wettelijk gestelde eisen.

Lokale lastendruk

Daaronder verstaan we het bedrag dat de huishoudens in de gemeente aan belastingen en heffingen moeten betalen. We kijken daarvoor naar de meest voorkomende heffingen: onroerende zaakbelastingen, afvalstoffen- en rioolheffing.

Lastendruk gemeentelijke belastingen						
	2014	2015	2016	stijging 2015 tov 2014	stijging 2016 tov 2015	
Eenoudergezin	€ 526	€ 551	€ 575	4,8%	4,4%	
Meerpersoonshuishoudens	€ 601	€ 634	€ 661	5,5%	4,3%	

Ontwikkelingen lokale heffingen

Hervorming gemeentelijke belastingen

Het kabinet heeft aangegeven de gemeentelijke belastingen te hervormen. Er wordt gedacht aan:

- ⇒ verlagen lasten op arbeid door schuif naar lokale belastingen
- ⇒ herinvoering van de OZB voor gebruikers van woningen en een ingezetenenheffing
- ⇒ het afschaffen van een aantal kleine belastingen, zoals de hondenbelasting

De keuzes die moeten worden gemaakt bij een hervorming van de gemeentelijke belastingen worden overgelaten aan een volgend kabinet.

Lastenverlichting

Juni 2016 is er een amendement aangenomen om het positieve rekeningresultaat 2016 van € 656.438 in mindering te brengen op de te innen OZB opbrengsten. Wij komen met een aantal alternatieven om dit bedrag als lastenvermindering op het aanslagbiljet van de belastingplichtige op te nemen.

Kwijtschelding lokale heffingen

Het is mogelijk om voor de aanslagen riool- en afvalstoffenheffing en voor de onroerende zaakbelastingen kwijtschelding te krijgen. Om daarvoor in aanmerking te komen moet er een inkomen zijn op of onder het sociaal minimum. Verder betrekken we het vermogen en de schulden in de beoordeling van het verzoek. Ook kan de financiële positie van medebewoners een rol spelen. De norm voor de kwijtschelding bedraagt 100%.

Op het gebied van de kwijtschelding van belastingen werkt de gemeente nauw samen met het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier in Heerhugowaard. Gegevens worden uitgewisseld en beslissingen worden overgenomen.

Onderstaande geven wij u een overzicht van het aantal toekenningen van kwijtschelding en de kwijtgescholden bedragen over de jaren 2013 tot en met 2015. Ten tijde van de samenstelling van deze begroting waren de cijfers over het jaar 2016 nog niet beschikbaar.

Kwijtschelding gemeentelijke belastingen						
omschrijving	toekenningen			kwijtscheldingsbedragen		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015
rioolheffing	200	175	185	€ 36.981	€ 30.561	€ 19.776
afvalstoffenheffing	199	200	210	€ 47.496	€ 50.315	€ 38.857
totalen	399	375	395	€ 84.477	€ 80.876	€ 58.633

Achtergrond / ontwikkelingen

Voor de verschillende onderdelen waar de gemeente het eigendom en de verantwoordelijkheid heeft voor beheer en onderhoud zijn beleidskaders en kwaliteitsniveaus vastgesteld:

Wegen:

de planning voor het groot onderhoud gebeurt op basis van het raadsbesluit d.d.6 februari 2012 waarmee het streefniveau voor de kwaliteit van de wegen is vastgesteld. Verder geldt het beleid zoals vastgesteld in het Gemeentelijk Verkeer en Vervoersplan (GVVP 2013-2023) meegenomen

Water:

het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2014-2018 bevat de doelstellingen, benodigde maatregelen, kosten en een overzicht van de ontwikkeling van de inkomsten (de rioolheffing)

Groen:

in 2011 zijn per dorpskern Groenbeheersplannen opgesteld met kwaliteitsniveaus per deelgebied. Voor de groene sportvelden zijn in 2013 aparte gedetailleerde beheersplannen opgesteld. Voor de vervanging van machines is een meerjarenplanning opgesteld

Gemeentelijke gebouwen:

benodigde structurele onderhoudswerkzaamheden, gekoppeld aan het gebruik van de gebouwen, zijn opgenomen in Meerjaren Onderhouds Plannen (MOP's).

Openbare verlichting:

in 2013 is het Beleidsplan Openbare Verlichting vastgesteld.

Ten tijde van het opstellen van deze begroting wordt gewerkt aan een actualisatie van de MOP's Wegen, Openbare Gebouwen en Openbare Verlichting. Als de resultaten tijdig beschikbaar zijn, worden deze in de begroting 2017 verwerkt.

Zoals in het beleidsveld Openbare Ruimte aangegeven, leidt de besluitvorming over het overschot op het onderhoudsbudget wegen 2015 in ieder geval tot een verhoging van de jaarlijkse dotatie. Deze verhoging is direct in de begroting meegenomen om het benodigde onderhoud in 2017 en daarna volgens de vastgestelde kwaliteitsnorm te kunnen uitvoeren.

In 2017 willen we de MOP's voor baggeren, groen en beschoeiingen actualiseren en laten vaststellen, zodat het volledige onderhoud geborgd is.

Machines buitendienst

Voor de jaarlijkse vervanging machines buitendienst is dit jaar een investering van € 46.100 opgenomen. De kapitaallasten van deze investering ad € 5.763 zijn in de begroting opgenomen.

Wat willen we, wat gaan we doen?

Het duurzaam waarborgen van een veilig, prettig en functioneel gebruik van gemeentelijke eigendommen, volgens hiervoor vastgestelde kwaliteitsniveaus.

Uitvoeren van het onderhoud op basis van de vastgestelde kwaliteitsniveaus, MOP, onderhouds- en beheersplannen. Belangen van omwonenden (door het ontwerp of tijdens het werk) inventariseren en meenemen via e-participatie, publicaties en bereikbaarheid contactpersoon. MOP 's actualiseren en laten vaststellen.

Risico's

De invloed van de gemeente op de uitvoering van het onderhoud is beperkt. We zijn afhankelijk van de weersomstandigheden. Daarnaast stelt de

accountant eisen ten aanzien van de meerjarige borging van het onderhoud aan de gemeentelijke eigendommen.

Bijlage onderhoud kapitaalgoederen

Categorie	Beleidskaders	Gewenst kwaliteitsniveau	Beheers- en onderhoudsplannen	Looptijd beheer- en onderhoudsplannen	Financiële gevolgen conform plannen 2017	Achterstallig onderhoud **
Wegen (inclusief kunstwerken en openbare verlichting)	Gemeentelijke Verkeers- en Vervoersplan (raad 16-6-2013)	CROW, niveau B	Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan 2013 - 2023	10 jaar	€ 942.000	Geen
	Besluit omtrent kwaliteitsniveau wegen (raad, 24-1-2012)		Beleidsplan Openbare Verlichting (B&W, 14-3-2014)	4 jaar	€ 125.000	Geen
Riolering	Gemeentelijk Rioleringsplan 2014 - 2018 (raad 20-10-2013)	Leidraad riolering	Gemeentelijk Rioleringsplan 2014 - 2018	4 jaar	€ 830.000	Geen
Water (inclusief baggeren/ beschoeiing/schouwerk)	Begroting 2015 (raad, 10-11-2014)	Waterschapskeur	Jaarlijkse inspectie	1 jaar	€ 117.000	Geen
Groen (inclusief sportfaciliteiten)	Notitie Netheidsniveau Openbaar Groen (B&W, 2009), Accommodatiebeleid (raad, 2008)	Geen achterstallig onderhoud (kapitaalvernietiging, onveiligheid, aansprakelijkheid)	Voor onbepaalde tijd	Niet van toepassing	€ 385.500	Geen
Gebouwen (exclusief onderwijs)	Meerjaren Opnderhoudsplan Gebouwen (B&W, 2-3-2010)	Geen achterstallig onderhoud	2010 -2025	15 jaar	€ 392.405	Geen

** Voor projecten die boven het normale onderhoud uitstijgen (herinrichting o.i.d.) maken we gebruik van de dekking uit reserves

Inleiding

Verbonden partijen zijn organisaties en instellingen, waaraan de gemeente zich bestuurlijk en financieel heeft verbonden. Een verbonden partij voert een taak uit die een publiek belang dient. Bestuurlijk belang betekent zeggenschap door vertegenwoordiging in het bestuur of het uitoefenen van stemrecht.

Verbonden partijen worden onderscheiden in:

- ⇒ vennootschappen (deelnemingen)
- ⇒ gemeenschappelijke regelingen
- ⇒ stichtingen
- ⇒ verenigingen

In het overzicht van de verbonden partijen houden we deze verdeling aan.

De publiekrechtelijke organisaties zijn op grond van de Wet Gemeenschappelijke regelingen (Wgr) gebonden aan het BBV. Zij stellen dus een begroting en rekening op. De organisaties dienen hun begroting en rekening tijdig, voor 15 april, aan de gemeente voor te leggen voor hun zienswijze. De toezichthouder op de regelingen, de provincie, houdt strenger toezicht op de naleving van de termijnen waarbinnen de stukken moeten zijn aangeleverd.

Voor de privaatrechtelijke partijen is het BBV niet van toepassing. Zij zijn gebonden aan de voorschriften over de verslaggeving zoals die in het Burgerlijk Wetboek (BW2, titel 9) zijn opgenomen. Daarin zijn geen specifieke regels voor begrotingen opgenomen. Als die er al zijn dan zijn deze in eigen regels (statuut) vastgelegd.

Ook een PPS (publiek private samenwerking) is een verbonden partij. Daarin werkt de gemeente samen met een private onderneming op basis van vastgelegde afspraken. Dit is van toepassing bij de ontwikkeling van Buitenplaats "De Burgh" in De Goorn. We hebben deze verbonden partij in het overzicht opgenomen.

Ontwikkelingen

De vraagstukken voor de gemeente worden groter en complexer. Dit heeft tot gevolg dat de rol van de lokale overheid verandert. Dit wordt versterkt door het afstoten van taken door de rijks- en provinciale overheid naar de gemeenten. Naast personele en organisatorische aspecten spelen ook de continuïteit, specialisatie en financiën een grote rol. De sleutel om gemeentelijke taken onder de gemeentelijke verantwoordelijkheid te kunnen blijven uitvoeren ligt dan veelal in samenwerken en/of uitbesteding. De uitvoerder is daarbij de regisseur. De gemeente staat (steeds) verder op afstand. De rol van de gemeente en de invloed op de samenwerking c.q. uitbesteding neemt verder af. Deze ontwikkeling is mede afhankelijk van de omvang (in inwoners) van de gemeente. De kleine(re) gemeenten zijn daarbij veelal in het nadeel.

De Wet Gemeenschappelijke regelingen is aangepast. De organisaties dienen hun begroting en rekening eerder aan de gemeente voor te leggen voor hun zienswijze. De toezichthouder op de regelingen, de provincie, houdt strenger toezicht op de naleving van de termijnen waarbinnen de stukken moeten zijn aangeleverd.

Grip

De lokale overheid staat het dichtste bij de burger en krijgt steeds meer taken toebedeeld. Samenwerking en uitbesteding is het middel om deze toegeschoven taken uit te (kunnen) voeren. Bij die samenwerking laat de

lokale overheid taken los en nemen zijn bevoegdheden af. Hoe kan de gemeente dan grip houden op de samenwerking en/of uitbesteding?

Het college en de raad moeten invloed kunnen hebben op de samenwerking en/of uitbesteding en verantwoording kunnen afleggen over het beleid, het houden van toezicht, het stellen van kaders en het (bij)sturen. Dit kan bereikt worden door governance. Dit begrip duidt op de wijze van besturen, de gedragscode en het toezicht op organisaties. Het wordt in verband gebracht met beslissingen die de verwachtingen bepalen, macht verlenen of prestaties verifiëren. Elementen daarbij zijn sturing, beheersing, verantwoording en toezicht houden.

Sturing

Sturen bestaat uit activiteiten waarbij de gemeente richting geeft aan de verbonden partij. De kracht ligt in het vooraf vastleggen van afspraken over de doelstellingen.

Beheersing

Dit bestaat uit een stelsel van maatregelen en procedures, op grond waarvan er zekerheid aanwezig is dat de verbonden partij de vastgelegde afspraken realiseert en of de gemeente kan (bij)sturen als planning en realisatie uit elkaar lopen.

Verantwoording

Dit heeft betrekking op de (wijze van) uitvoeren van de activiteiten door de verbonden partij. Daarover moet informatie worden verstrekt. Op grond daarvan kan worden nagegaan of de uitvoering van de taken in overeenstemming is met de afspraken en of dit binnen de beschikbare budgetten gebeurt. Twee aspecten zijn daarbij van belang: rechtmatigheid en effectiviteit / efficiency. De rechtmatigheid wordt getoetst op basis van het jaarverslag en de verklaring van de accountant. Voor het bepalen van de effectiviteit en

efficiency moeten afspraken over tijdigheid, volledigheid, getrouwheid, vergelijkbaarheid e.d. periodiek gevolgd worden. Zo kunnen er geen procedurele verrassingen komen en wordt de transparantie gewaarborgd.

Toezicht

De continuïteit van de verbonden partij moet voorop staan. Naast de toetsing van kwaliteit en risico's is de financiële positie van het groot belang. Verder moeten ook de bestuurlijke doelstelling (de reden van de samenwerking), de juridische indicatoren en de naleving van de statuten of GR getoetst worden. Daarom wordt aanbevolen om in de statuten of GR mogelijkheden op te nemen voor corrigerende maatregelen (geven van aanwijzingen, sancties, ontslag bestuurders, controlerechten, goedkeuring begroting en rekening).

Verbonden partijen

Zoals eerder vermeld worden de verbonden partijen onderscheiden in vennootschappen, gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en verenigingen. Dit onderscheid houden wij aan en in het vervolg van deze paragraaf gaan we per verbonden partij dieper in op:

- ⇒ naam en vestigingsplaats
- ⇒ de rechtsvorm
- ⇒ de doelstelling
- ⇒ de activiteiten
- ⇒ de bijdrage
- ⇒ het eigen en vreemd vermogen
- ⇒ exploitatieresultaat

Het risico voor de onvoorziene financiële gevolgen bij de verbonden partijen is opgenomen in de paragraaf "risico-inventarisatie en weerstandsvermogen".

⇒ Vennootschappen

Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord											
Vestigingsplaats	Alkmaar										
Rechtsvorm	besloten vennootschap										
Doelstelling	versterking van de economische structuur van Noord-Holland, stimulering van de werkgelegenheid door het faciliteren en acquireren van bedrijven.										
Activiteiten	samenbrengen van publieke en private bedrijven, stimuleren van (her)ontwikkeling van (werk)locaties, advisering en begeleiding van projecten en bedrijven voorzien van de best mogelijke werklocatie.										
financieel belang gemeente	de gemeente betaald een bijdrage op basis van het aantal inwoners: <table border="0"> <tr> <td>in 2015</td> <td>€</td> <td>45.000</td> <td>€</td> <td>1,99</td> </tr> <tr> <td>in 2016</td> <td>€</td> <td>43.500</td> <td>€</td> <td>1,94</td> </tr> </table>	in 2015	€	45.000	€	1,99	in 2016	€	43.500	€	1,94
in 2015	€	45.000	€	1,99							
in 2016	€	43.500	€	1,94							
bestuurlijk belang gemeente	gemeente Koggenland is aandeelhouder										
eigen vermogen 31-12-2015	niet bekend										
vreemd vermogen 31-12-2015	niet bekend										
exploitatieresultaat	niet bekend										
overige informatie	www.nhn.nl										

NV Houdstermaatschappij Gasbedrijf Kop Noord-Holland	
Vestigingsplaats	Alkmaar
Rechtsvorm	naamloze vennootschap
Doelstelling	beheren, besturen en financieren van andere ondernemingen en vennootschappen, verlenen van diensten aan ondernemingen en vennootschappen waarmee de vennootschap verbonden is en het stellen van zekerheid voor schulden van anderen
Activiteiten	zie boven
Aandelen	147 aandelen van het totaal van 4.646
financieel belang gemeente	winstdeling in dividend NUON Energy en Aliander € 77.818 jaar: 2015
bestuurlijk belang gemeente	deelname aan de AvA (aandeelhoudersvergadering)
eigen vermogen 21-12-2015	incl. herwaardering en overige reserves € 29.879.000
vreemd vermogen 31-12-2015	bestaande uit kortlopende schulden € -
exploitatieresultaat 2015	na belastingen € 2.418.000
overige informatie	n.v.t.

NV Bank Nederlandse Gemeenten	
Vestigingsplaats	's Gravenhage
Rechtsvorm	naamloze vennootschap
Doelstelling	bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank wil kosten laag houden voor maatschappelijke voorzieningen voor de burger
Activiteiten	optreden op de geld- en kapitaalmarkt als centrale inkooporganisatie voor overheden, met een groter inkoopvolume wat zich vertaalt in scherpere tarieven.
aantal aandelen	de gemeente heeft 29.016 aandelen
bestuurlijk belang gemeente	deelname aan de AvA (aandeelhoudersvergadering)
financieel belang gemeente	jaarlijkse dividenduitkering: in 2016 € 29.596
dividend uitkering per aandeel	in 2016 € 1,02
eigen vermogen 31-12-2015	exclusief ongerealiseerde herwaarderingen € 3.739 (in miljoen €)
eigen vermogen per aandeel	per 1-1-2016 € 67,14
vreemd vermogen 31-12-2015	€ -
exploitatieresultaat 2015	voordelig resultaat na belastingen € 226 (in miljoen €)
overige informatie	www.bng.nl

Gemeenschappelijke regelingen

Recreatieschap West-Friesland	
Vestigingsplaats	Stede Broec
Rechtsvorm	gemeenschappelijke regeling
Doelstelling	behartiging van de gemeenschappelijke belangen met betrekking tot de openluchtrecreatie, natuur en landschap door een zelfstandig beleid te ontwikkelen en uit te voeren gericht op een rijkere, gevarieerde natuur beheer recreatieterrinen, realiseren en beheren van vaar-, fiets- en wandelroutenetwerken, beheer verblijfsrecreatieterrinen
Activiteiten	de gemeente betaald een bijdrage op basis van het aantal inwoners:
	in 2017 (totaal en per inwoner) € 116.640 € 5,19
	in 2016 (totaal en per inwoner) € 114.474 € 5,09
financieel belang gemeente	wethouder heeft zitting in het bestuur
bestuurlijk belang gemeente	inclusief voordelig resultaat 2015 € 1.254.000
eigen vermogen 31-12-2015	banken en financiële instellingen € 2.688.000
vreemd vermogen 31-12-2015	voordelig resultaat 2015 na bestemming € 248.000
exploitatieresultaat	
overige informatie	www.recreatieschapwestfriesland.nl

Veiligheidsregio Noord-Holland Noord	
Vestigingsplaats	Alkmaar
Rechtsvorm	gemeenschappelijke regeling
Doelstelling	werken aan een veilige omgeving door verkleining van risico's en beperking van leed en schade bij incidenten door het aanbieden van adequate hulp en samenwerking met alle partijen die bij veiligheid en hulpverlening betrokken zijn. Kerncompetenties zijn: sterk in samenwerking, hulpvaardig en daadkrachtig
Activiteiten	ambulancedienst, meldkamer, veiligheidshuis, GOHR, brandweer en veiligheidsbureau
financieel belang gemeente	de gemeente betaald een jaarlijks een bijdrage op basis van:
	in 2017 € 1.332.875 € 59,43
	in 2016 (op basis bedrag per inwoner) € 1.365.000 € 60,61
bestuurlijk belang gemeente	de burgemeester heeft zitting in het algemeen bestuur
eigen vermogen 31-12-2015	inclusief resultaat 2015 € 4.078.000
vreemd vermogen 31-12-2015	vaste schulden (onderhandse leningen) € 50.503.000
exploitatieresultaat	over 2015 na bestemming € 2.821.000
overige informatie	www.veiligheidsregio-nhn.nl

Archiefdienst West-Friese Gemeenten	
Vestigingsplaats	Hoorn
Rechtsvorm	gemeenschappelijke regeling
Doelstelling	historisch informatiecentrum voor West-Friesland met archieven, beeld- en geluidsmateriaal en een grote bibliotheek, door raadpleging van deze cultuurhistorische bronnen voor en over het werkgebied
Activiteiten	inspecteren en adviseren van/over archieven van aangesloten gemeenten kennis- en informatiecentrum voor de lokale en regionale geschiedenis
financieel belang gemeente	de gemeente betaald een bijdrage op basis van het aantal inwoners:
	in 2017 (totaal en per inwoner) € 149.434 € 6,66
	in 2016 (totaal en per inwoner) € 146.408 € 6,51
bestuurlijk belang gemeente	wethouder heeft zitting in het bestuur
eigen vermogen 31-12-2015	inclusief bestemmingsreserves en resultaatbestemming € 449.085
vreemd vermogen 31-12-2015	€ -
exploitatieresultaat 2015	voordelig resultaat € 37.957
overige informatie	www.westfriesarchief.nl

Ambulancedienst Noord-Holland Noord	
Vestigingsplaats	Alkmaar
Rechtsvorm	gemeenschappelijke regeling via de Veiligheidsregio Noord-Holland Noord
Doelstelling	het leveren van kwalitatief hoogstaande zorg door middel van het verleggen van haar grenzen aan de hand van continue innovaties, een goede samenwerking met (ketenzorg) partners en het centraal stellen van de patiënt in het proces ambulancezorg
Activiteiten	voor de regulier, acute en opgeschaalde zorg conformeert de RAV zich aan de aan de relevante wet- en regelgeving. Dit geldt voor de zorg op straat en die van de meldkamer, maar ook binnen de samenwerking met ketenpartners
financieel belang gemeente	de gemeente betaald een bijdrage op basis van het aantal inwoners:
	in 2017 € 8.994 € 0,40
	in 2016 € 8.996 € 0,40
bestuurlijk belang gemeente	vertegenwoordiging via de deelname aan de Veiligheidsregio
eigen vermogen 31-12-2015	geen eigen vermogen (opgenomen in veiligheidsregio)
vreemd vermogen 31-12-2015	geen vreemd vermogen (opgenomen in Veiligheidsregio)
exploitatieresultaat	2015: nadelig resultaat € 183.000
overige informatie	www.veiligheidsregio-nhn.nl/ambulance-0

	Gemeentelijke Gezondheidsdienst Hollands Noorden	
Vestigingsplaats	Alkmaar	
Rechtsvorm	gemeenschappelijke regeling	
Doelstelling	de GGD Hollands Noorden is een regionale gezondheidsdienst voor de gemeenten en voert taken uit die opgenomen zijn in de Wet collectieve volksgezondheid. Doel is bewaken, beschermen en bevorderen van de gezondheid van de regionale bevolking. Daarbij staat collectieve preventie centraal.	
Activiteiten	bewaken, bevorderen en beschermen van de gezondheid, geven van medische adviezen, voorkomen en bestrijden van infectieziekten, stimuleren van gezond gedragen en vergelijking van regionale cijfers met landelijke.	
financieel belang gemeente	de gemeente betaald een bijdrage op basis van het aantal inwoners:	
	in 2017 (totaal en per inwoner)	€ 396.891 € 17,66
	in 2016 (totaal en per inwoner)	€ 385.705 € 17,15
bestuurlijk belang gemeente	wethouder heeft zitting in het bestuur	
eigen vermogen 31-12-2015	inclusief bestemmingsreserve huisvesting	€ 536.000
vreemd vermogen 31-12-2015	kortlopende schulden	€ 1.757.000
exploitatieresultaat	nadelig resultaat 2015	€ 176.000
overige informatie	www.ggdhollandsnoorden.nl	

	Shared Service Centre DeSom	
Vestigingsplaats	Wognum	
Rechtsvorm	gemeenschappelijke regeling	
Doelstelling	samenwerking op het gebied van ICT om de individuele kwetsbaarheid weg te nemen van de samenwerkende gemeenten, de autonomie te behouden en op termijn de ICT uit te voeren tegen minder meerkosten door efficiënte en effectieve processen en standaardisatie, vereenvoudiging van en zoeken naar ICT-oplossingen.	
Activiteiten	het fundament leggen en behouden tot het ICT-fundament: het netwerk, de telefonie, kantoorautomatisering, technisch beheer- en helpdeskfunctie.	
financieel belang gemeente	de gemeente betalen jaarlijks de bijdrage aan de GR op basis van de (bijgestelde) begroting. Op termijn zal de bijdrage uitkomen op ca. € 700.000 per jaar. Bijdrage 2017 niet bekend. Er is geen uniform standpunt over begroting 2017 onder de in de GR deelnemende gemeenten	
bestuurlijk belang gemeente	wethouder heeft zitting in het bestuur	
eigen vermogen 31-12-2015	inclusief resultaat 2015	€ 606.000
vreemd vermogen 31-12-2015	vaste schuld	€ 4.589.000
exploitatieresultaat	voordelig resultaat 2015	€ 606.000
overige informatie	www.sscdesom.nl	

	WerkSaam West-Friesland	
Vestigingsplaats	Hoorn	
Rechtsvorm	gemeenschappelijke regeling	
Doelstelling	samenwerking op het gebied van de uitvoering van de Participatiewet en verbeteren van de dienstverlening aan werkgevers en werknemers	
Activiteiten	efficiëntere en effectievere dienstverlening door samenwerken tussen gemeenten	
financieel belang gemeente	gezamenlijk uitvoeren van takenpakket re-integratie, inkomensverstrekking en de werkgeversdienst moet op termijn leiden tot kostenbesparing	
financieel belang gemeente	bijdrage 2017	€ 3.725.147
	bijdrage 2016	€ 3.650.860
bestuurlijk belang gemeente	wethouder heeft zitting in het bestuur	
eigen vermogen 31-12-2015	inclusief resultaat 2015	€ 10.172.000
vreemd vermogen 31-12-2015		€ -
exploitatieresultaat 2015	voordelig resultaat	€ 1.237.000
overige informatie	www.werksaamwf.nl	

	Regionale uitvoeringsdienst (RUD)	
Vestigingsplaats	Hoorn	
Rechtsvorm	gemeenschappelijke regeling	
Doelstelling	professionele, efficiënte en kwalitatief goede uitvoering van de aan haar opgedragen (milieu)taken	
Activiteiten	missie en visie: efficiënt organiseren en professioneel uitvoeren met ca. 140 specialisten	
financieel belang gemeente	bijdrage voor 2017	€ 122.552
	bijdrage voor 2016	€ 126.944
bestuurlijk belang gemeente	de wethouder heeft zitting in het algemeen bestuur	
eigen vermogen 31-12-2017	op basis geprgnostiseerde balans	€ 695.256
vreemd vermogen 31-12-2017	op basis geprgnostiseerde balans	€ 400.000
exploitatieresultaat 2015	voordelig resultaat	€ 298.021
overige informatie	www.rudnhn.nl	

	Centraal Afvalverwijderingsbedrijf West-Friesland	
Vestigingsplaats	Hoorn	
Rechtsvorm	gemeenschappelijke regeling	
Doelstelling	het vaststellen en (doen) uitvoeren van het beleid ten aanzien van huishoudelijke en andere afvalstoffen. Holland Collect is belast met de uitvoering van deze taak.	
Activiteiten	beheer van de voormalige stortplaats Westwoud	
risico's	uitoefening van rechten en plichten zoals verbonden aan het aandeelhouderschap HVC	
bestuurlijk belang gemeente	uitvoering van taken en bevoegdheden in het kader van de gemeenschappelijke regeling voor de nazorg van de vuilstortplaats is een voorziening opgebouwd die voldoende is voor het meest waarschijnlijk geachte scenario van 30 jaar nazorg (€ 1,9 miljoen)	
financieel belang gemeente	wethouder heeft zitting in het bestuur	
eigen vermogen 31-12-2015	jaarlijkse dividenduitkering: in 2015	€ 74.072
vreemd vermogen 31-12-2015	incl. resultaatbestemming 2015	€ 50.934
egalisatievoorziening 31-12-2015	niet aanwezig	€ -
exploitatieresultaat 2015	voordelig resultaat	€ 1.903.781
overige informatie	niet bekend	

⇒ Centrumgemeenten

Ondersteuning regionale bestuurlijke samenwerking	
Vestigingsplaats	Hoorn
Rechtsvorm	regeling centrumgemeente
Doelstelling	verzorgen van bestuurlijke ondersteuningstaken die door de deelnemende gemeenten zijn teruggenomen van het SOW
Activiteiten	periodiek bestuurlijk overleg op een aantal werkterreinen in de vorm van portefeuillehoudersoverleggen organiseren, faciliteren en coördineren. Daarnaast voert Hoorn een aantal daarvan afgeleide taken uit. Alle West-Friese gemeenten nemen deel aan deze regeling die bestaat uit: instellen, instandhouden en ondersteunen Urgentiecommissie Huisvesting en Klachtencommissie Huisvesting, regionale coördinatie jeugdbeleid, leerlingen-administratie leerlingenvervoer, werkzaamheden volwasseneneducatie, afwikkeling verplichtingen voormalig SOW.
financieel belang gemeente	de gemeente betaalt een bijdrage op basis van het aantal inwoners: in 2017 (totaal en per inwoner) € 60.230 € 2,68 in 2016 (totaal en per inwoner) € 56.535 € 2,52
bestuurlijk belang gemeente	de leden van het college van B&W zijn vertegenwoordigd in de uiteenlopende overleggen op de diverse terreinen; de burgemeester heeft zitting in het bestuur
eigen vermogen 1-1-2016	niet van toepassing
vreemd vermogen 1-1-2016	niet van toepassing
exploitatie resultaat	niet van toepassing, resultaat wordt verrekend met deelnemende gemeenten
overige informatie	BBV is niet van toepassing: samenwerkingsverband is geen rechtspersoon

⇒ Publiek private samenwerking (PPS)

Publiek Private Samenwerking (PPS)	
Vestigingsplaats	Hoorn
Rechtsvorm	besloten vennootschap
Doelstelling	ontwikkeling en realisatie van het plangebied Buitenplaats De Burgh in De Goorn van projectmatige woningbouw van in totaal ca. 300 woningen (i.s.m. Zeeman)
Activiteiten	zie boven
financieel belang gemeente	inbreng van de gronden en aandeel in de winst
bestuurlijk belang gemeente	afspraken met betrekking tot de realisatie van het plangebied
eigen vermogen 21-12-2015	n.v.t.
vreemd vermogen 31-12-2015	n.v.t.
exploitatie resultaat 2015	n.v.t.
overige informatie	n.v.t.

Inleiding

De financieringsfunctie maakt de uitvoering van onze ambities mogelijk. De uitvoering van de financieringsfunctie vereist snelle beslissingen in de geld- en kapitaalmarkt. Hier zijn strenge regels aan verbonden. Aan de uitvoering hangen financiële gevolgen.

Wet- en regelgeving

De basis voor de financieringsfunctie van de gemeente is vastgelegd in een aantal wetten en besluiten. De Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) vormt de basis voor alle handelingen die te maken hebben met het uitzetten dan wel aantrekken van gelden.

De Wet Fido is verder vertaald in de volgende besluiten:

- ⇒ de uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden (Ufdo)
- ⇒ de regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo).

Bovenstaande wet- en regelgeving zijn verder vertaald in het Treasurystatuut en –besluit. De raad heeft in maart 2014 een geactualiseerd Treasurystatuut vastgesteld.

Het treasurybeleid van de gemeente is voorzichtig en risicomijdend. De belangrijkste doelstellingen zijn:

- ⇒ zich verzekeren van duurzame toegang tot de financiële markten bij banken en financiële instellingen met een hoge kredietwaardigheid
- ⇒ beheersen van financiële risico's zoals renterisico, liquiditeitsrisico en kredietrisico
- ⇒ minimaliseren van de te betalen rentekosten en bankkosten.

Schatkistbankieren

Het schatkistbankieren (SKB) is in 2013 ook voor gemeenten ingevoerd. Het verplicht ons om de gelden die wij niet gebruiken, te storten in de schatkist van het Rijk. In het kort houdt SKB het volgende in:

- ⇒ het gaat alleen om middelen die de zogenaamde doelmatigheidsdrempel overschrijden. Tot dit drempelbedrag mogen decentrale overheden overtollige financiën buiten de schatkist aanhouden. Deze doelmatigheidsdrempel is 0,75% van het begrotingstotaal met een minimum van € 250.000
- ⇒ voor gemeente Koggenland hanteren we in 2017 het drempelbedrag van € 250.000 op de bankrekening van de BNG, alles wat daar boven komt wordt dagelijks overgeboekt aan de schatkistrekening van het Ministerie van Financiën
- ⇒ als de overtollige financiën lager zijn dan de drempel wordt er geen geld overgeboekt. Per ultimo augustus 2016 is het saldo op onze schatkistrekening afgerond € 8,9 miljoen
- ⇒ de mogelijkheid bestaat om overtollige middelen aan andere overheden uit te lenen om daarmee een beter rendement te halen dan bij de schatkist. Hier is tot heden geen gebruik van gemaakt.

Rentebeleid en rentevisie

De kapitaalmarktrente is historisch laag. De Europese Centrale Bank (ECB) houdt deze rente vooralsnog laag. Het Europese rentebeleid is afhankelijk van de economische situatie. Deze wordt op dit moment sterk beïnvloed door ontwikkelingen in de wereldmarkt en de mogelijke gevolgen van Brexit.

Ons beleid is er op gericht zo goedkoop mogelijk gelden aan te trekken. We trekken alleen geld aan als we een negatief saldo op onze bankrekening hebben. De tekorten worden aangevuld met kortlopende financiering. Dit vanwege de lage rente. Voor langlopende geldleningen betalen we meer

rente. De actualiteiten rond het rentebeleid van de ECB houden we scherp in de gaten.

Liquiditeitspositie

Voor onze uitgaven is geld nodig. Afhankelijk van het saldo op onze bankrekening en te verwachten inkomsten en uitgaven trekken we daarvoor geld aan. De basis hiervoor vormt een actuele liquiditeitsprognose. Hieruit blijkt hoeveel gelden op korte en langere termijn nodig zijn. Op dit moment hebben we geen kortlopende kasgeldleningen.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is door het Rijk ingevoerd. Deze limiet bepaalt voor ons in hoeverre wij tekorten op onze bankrekening kunnen aanvullen met kortlopende financieringsmiddelen.

Kortlopende financieringsmiddelen hebben een looptijd van minder dan 1 jaar. Voorbeelden hiervan zijn daggeld, kasgeldleningen en de kredietlimiet op de rekening courant. Doel van de kasgeldlimiet is om het risico te verlagen bij het aantrekken van financiering. De hoogte van de kasgeldlimiet wordt berekend als percentage van het begrotingstotaal. Op dit moment is dit percentage 8,5%. We mogen de kasgeldlimiet gedurende maximaal drie aaneengesloten kwartalen overschrijden. Uitgaande van een begrotingstotaal van afgerond € 50.000.000 is de kasgeldlimiet in 2017 € 4.250.000.

Renterisiconorm

De door het Rijk ingevoerde renterisiconorm is bedoeld om te voorkomen dat gemeenten bij herfinanciering van leningen of bij renteherziening te grote risico's lopen. De renterisiconorm wordt berekend als percentage van het begrotingstotaal. Dit percentage is 20%.

Uitgaande van een begrotingstotaal van € 50.000.00 mogen we in 2017 maximaal € 10.000.000 herfinancieren.

Vaste geldleningen

Het volgende overzicht geeft inzicht in de stand, de aflossingen en de gemiddelde rente van de opgenomen vaste geldleningen.

omschrijving	2017
saldo geldleningen per 1-1	€ 12.542.000
Nieuwe gledeningen	€ -
Reguliere aflossingen	€ 2.026.000
Vervroegde aflossingen	€ -
Saldo geldleningen per 31-12	€ 10.516.000
Gemiddeld rentepercentage	1,30%
Renterisico	
renteherziening op vaste schuld o/g	€ -
renteherziening op vaste schuld u/g	€ -
te bealen regulier aflossingen	€ 2.026.000
te ontvangen regulier aflossingen	€ -
totaal van renterisico	€ 2.026.000

Het renterisico blijft ruim binnen de maximale renterisiconorm van € 10.000.000.

Wat willen we bereiken?

Een proactieve dienstverlenende organisatie die kwalitatief zorgdraagt voor een goede informatievoorziening met ruimte voor medewerkers om resultaten te bereiken binnen de afgesproken kaders.

Speerpunten

Zoals al aangegeven in het programma dienstverlening & bestuur treft u in deze paragraaf een aantal speerpunten aan zoals deze in de Kadernota 2017 waren opgenomen.

1. Verbetering van de dienstverlening aan onze inwoners
2. Informatievoorziening
3. Medewerkers

1. Dienstverlening

Het maatschappelijk effect

De tevredenheid over de levering van de producten en diensten en over de manier waarop onze inwoners mogen meedenken en meedoen over de inrichting van onze samenleving.

Doelstellingen:

- o Waardering voor de dienstverlening verhogen van een 7,9 naar een 8
- o Digitale levering van onze producten en diensten maximaal vergroten.
- o Betrokkenheid van onze inwoners vergroten vanuit het kernenbeleid.

Wat gaan we doen?

Digitale dienstverlening

We geven verder vorm en invulling van de fysieke en digitale dienstverlening. Qua digitale dienstverlening is het streven om alles wat we digitaal aan kunnen bieden, ook digitaal beschikbaar te stellen. Daarnaast maken we gebruik van de algemeen geaccepteerde digitale kanalen om te communiceren met de klant.

Klantwaarden

Onze inwoner en ondernemer heeft geen mogelijkheden om uit te wijken naar een andere aanbieder. Die afhankelijkheid schept een grote verantwoording voor onze dienstverlening. Met dit uitgangspunt als ons kader hebben we vier klantwaarden uitgewerkt. Waarden die, in de manier waarop we onze dienstverlening vormgeven, terugkomen en waarop we aanspreekbaar zijn. De waarden zijn:

⇒ Toegankelijk

'Toegankelijk' betekent voor ons dat we niet alleen dichtbij zijn door onze betrokkenheid, maar ook door onze bereikbaarheid; heldere taal via diverse kanalen. We zijn daarbij gastvrij, beleefd en betrouwbaar en streven naar uw gemak.

⇒ Samen

'Samen' betekent voor ons dat we ons verplaatsen in de ander, respect hebben voor elkaar en open staan voor initiatieven. Samen constructief werken, met behoud van ieders verantwoordelijkheid, aan het gewenste resultaat en daarmee een betrokken en betrouwbare partner zijn voor u.

⇒ Slagvaardig
'Slagvaardig' betekent voor ons dat wij resultaatgericht werken. Een flexibele houding en pro-activiteit staan bij ons hoog in het vaandel.

⇒ Zorgvuldig
'Zorgvuldig' betekent voor ons dat wij zorgen voor duidelijke en juiste informatie, met oog voor uw privacy.

Participatie

De dorpsgesprekken zetten we voort. Een korte evaluatie over de eerste twee bijeenkomsten moet nog uitwijzen of aanpassingen in de opzet wenselijk/noodzakelijk is. Doel blijft dat deze gesprekken leiden tot het opzetten van werkgroepen die ideeën en wensen in het kader van de leefbaarheid in de dorpskernen zullen uitwerken. Daarnaast zullen we bij projecten in de dorpskernen actief in gesprek gaan met onze inwoners, zodat projecten met een maximale inbreng van onze inwoners tot stand zullen komen.

2. Informatievoorziening

Het maatschappelijk effect

Door onze informatiehuishouding op kwalitatief hoog niveau te organiseren, beschikken we over juiste, actuele en betrouwbare gegevens waarmee we onze inwoners en ondernemers beter en makkelijker van dienst kunnen zijn.

Doelstellingen:

De beschikbaarheid van de juiste, actuele en betrouwbare gegevens zijn noodzakelijke randvoorwaarden om uitvoering te geven aan onze programma's. Het belang van het op orde hebben van de gemeentelijke informatiehuishouding zal in de toekomst alleen maar toenemen met het oog op de technologische ontwikkelingen. Inwoners, bedrijven en medewerkers hebben goede informatie nodig. Zonder goede informatie kunnen wij vragen van klanten niet of onvoldoende beantwoorden. De

informatiehuishouding dient dan ook op orde te zijn om de dienstverlening en bedrijfsvoering optimaal te kunnen faciliteren. We streven dan ook naar:

- klantgerichte digitale dienstverlening, met aandacht voor die mensen die (nog) minder digivaardig zijn
- de basisgegevens zijn altijd op orde en actueel
- de ICT-infrastructuur is stabiel, 24/7 beschikbaar en bij de tijd.

Wat gaan we doen?

Om de doelstellingen te kunnen behalen werken we in 2017 aan:

- het programma Harmonisatie West-Fries informatielandschap (terugdringen van het aantal applicaties binnen West-Friesland en voorwaarde voor verdere efficiency slagen);
- de vertaling van de visie op dienstverlening naar informatievoorziening

3. Medewerkers

Het maatschappelijk effect

Door te investeren in de medewerkers zorgen we ervoor dat we een kwalitatief goede dienstverlening kunnen garanderen en van toegevoegde waarde kunnen zijn voor onze inwoners en ondernemers.

Doelstelling:

- Duurzaam inzetbare medewerkers, waarbij het thema "gezond ouder worden" aandacht krijgt.
- Actief een bijdrage leveren aan het aantrekken van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Wat gaan we doen?

Generatiepact

Het generatiepact is één van de afspraken tussen werkgevers en werknemers, die is opgenomen in de cao. Gemeenten zijn vrij om een generatiepact op te stellen dat past bij de organisatie, het personeelsbestand en de budgettaire ruimte. Het generatiepact zal een onderdeel zijn van ons beleid gericht op vitaliteit, duurzame inzetbaarheid en waar mogelijk verjonging van ons personeelsbestand. Het generatiepact is een regeling, waarbij oudere ambtenaren structureel minder kunnen gaan werken. Zij krijgen daardoor meer vrije tijd en de gemeente bespaart een deel van de loonkosten, waarbij de vrijgekomen financiële ruimte benut kan worden voor het aantrekken van jongere medewerkers. Het college brengt de mogelijkheden voor een Koggenlands generatiepact in beeld, waarbij de eigen verantwoordelijkheid van de medewerker in het kader van duurzame inzetbaarheid het uitgangspunt blijft.

Banenafpraak

In het sociaal akkoord van 2013 zijn afspraken gemaakt om elk jaar extra banen te creëren voor mensen met een arbeidsbeperking totdat er in 2023 25.000 extra banen zijn binnen de sector overheid. Voor de gemeentelijke sector zijn dit ongeveer 5.250 extra banen. De VNG geeft geen doelstelling per gemeente, omdat de banenafpraak een maatschappelijke verantwoordelijkheid is waarin gemeenten als werkgever een rol hebben om mensen uit de doelgroep aan te trekken. Onder de doelgroep vallen:

1. Mensen met een WSW-indicatie;
2. Wajongers met arbeidsvermogen;
3. Mensen met een WIW-baan of Id-baan;
4. Mensen die onder de Participatiewet vallen en die door beperkingen niet het wettelijk minimumloon kunnen verdienen.

De gemeente Koggenland biedt zoals bekend al meerdere jaren mensen met een arbeidsbeperking werk aan. Wij willen dit verder uitbreiden. Eén garantiebaan binnen de wet banenafpraak is 25,5 uur. Om in 2017 als werkgever een verdere bijdrage te leveren aan deze maatschappelijke verantwoordelijkheid wordt het verzoek gedaan om hiervoor vanaf 2017 een (structureel) budget van € 26.000 (o.b.v. 25,5 uur per week) vrij te maken.

Om iemand in te zetten in het kader van de banenafpraak moet minimaal het minimumloon aan de medewerker worden betaald.

Actieve grondexploitatie

De commissie BBV heeft in 2016 een nieuwe notitie Grondexploitaties samengesteld. Deze notitie gaat alleen over het actieve grondbeleid. Bij een actief grondbeleid koopt de gemeente de grond, maakt het bouw- en woningrijp en verkoopt het daarna of geeft het uit in erfpacht.

Deze notitie is dus niet van toepassing op het faciliterend grondbeleid. Daarover heeft de commissie BBV een aparte notitie samengesteld, waar we later in deze paragraaf op terugkomen. Wel is aangegeven dat het gezamenlijk exploiteren van grond met private partijen binnen een publiekprivaat samenwerkingsverband als een verbonden partij moet worden aangemerkt. We hebben de PPS Buitenplaats dan ook in de paragraaf verbonden partijen opgenomen.

In de notitie actieve grondexploitaties zijn stellige richtlijnen opgenomen die de gemeente verplicht moet volgen. De belangrijkste daarbij zijn:

- ⇒ de start van een bouwgrond in exploitatie (BIE) is het raadsbesluit inclusief de grondexploitatiebegroting. Gronden worden na deze vaststelling geactiveerd
- ⇒ herwaardering van gronden is niet toegestaan
- ⇒ om de risico's te beperken is de looptijd van de BIE maximaal tien jaar
- ⇒ jaarlijks vindt herziening van de exploitatiebegroting plaats die door de raad wordt vastgesteld
- ⇒ er wordt aangesloten op de kostensoortenlijst van het Besluit Ruimtelijke Ordening (Bro). Rente wordt alleen toegerekend over het vreemd vermogen en niet over eigen vermogen

- ⇒ het is niet meer toegestaan toevoegingen te doen aan een voorziening voor bovenwijkse voorzieningen. Bestaande voorzieningen mogen wel volgens plan worden afgewikkeld
- ⇒ reserveren voor bovenwijkse voorzieningen is mogelijk via een bestemmingsreserve. Toevoegingen vinden plaats via de resultaatbestemming van de BIE
- ⇒ activering van voorbereidingskosten is toegestaan als die passen binnen de kostensoortenlijst van de BRO. Na vijf jaar moet er een actieve grondexploitatie zijn (blijkend uit een raadsbesluit) of moeten deze kosten worden afgeboekt
- ⇒ voor de berekening van de rente over het vreemd vermogen gelden specifieke vereisten (gemiddeld rentepercentage gedeeld door de verhouding vreemd – totaal vermogen en de boekwaarde aan het begin van het boekjaar)
- ⇒ bij afsluiting van het boekjaar worden de baten en lasten overgebracht naar de balans. Eigen reserves mogen daarbij niet worden ingebracht
- ⇒ de presentatie van de (te verwachten) resultaten van de BIE gebeurt tegen nominale waarde. Een geprognosticeerd verlies wordt gelijk afgeboekt

In de notitie actieve grondexploitaties is aangegeven dat de in 2018 verwachte wijzigingen die voortkomen uit de Omgevingswet niet in deze notitie zijn opgenomen c.q. verwerkt.

Faciliterend grondbeleid

Ook voor het faciliterende grondbeleid heeft de Commissie BBV een notitie samengesteld. Ook hierin is aangegeven dat de komende wijzigingen in de Omgevingswet hierin niet zijn verwerkt.

Bij faciliterend grondbeleid is de grond c.q. de bouwka­vel in het bezit van een private partij en wordt ook door deze private partij ontwikkeld. De gemeente treedt op als overheid die de plannen van deze private partij, indien nodig (zoals bestemmingswijziging of voorzieningen in de openbare ruimte) faciliteert.

Kosten die de gemeente vanuit haar overheidstaak maakt moet de gemeente verplicht op grond van de wet op de Ruimtelijke Ordening en Besluit ruimtelijke ordening verhalen op de initiatiefnemer. Achtergrond van deze verplichting is de wetgeving rondom staatssteun. Dit ‘verhaal van kosten’ kan op basis van vrijwilligheid; dan wordt voorafgaand aan de realisatie een anterieure overeenkomst gesloten. Daarin legt men vast hoe de verrekening plaats vindt en welke kosten door de private partij aan de gemeente worden betaald.

Wanneer er geen overeenstemming tussen de gemeente en de private partij tot stand komt, wordt de kostenverrekening door middel van een

exploitatieplan (een overzicht van werkzaamheden met een kostenraming en wijze van toerekening van de te verhalen kosten) verhaald. Een laatste mogelijkheid is dat achteraf alsnog een overeenkomst wordt gesloten.

In de notitie grondexploitatie wordt verder ingegaan op de administratieve verwerking van het kostenverhaal. Aangegeven wordt hoe het faciliterende grondbeleid in de begroting en de jaarstukken, verslaggevingstechnisch gezien, moet zijn opgenomen.

Hoe nu verder?

De beide notities van de commissie BBV analyseren we nader en werken we verder uit. Indien nodig komen we met voorstellen in een notitie grondbeleid en/of een nadere uitwerking van deze notities in een financiële verordening.

Weerstandsvermogen

Onder dit begrip verstaan we het vermogen om de (financiële) risico's op te vangen zonder dat dit gevolgen heeft voor de continuïteit van de uitvoering van het beleid en beheer. Het besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten geeft aan dat het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

- ⇒ de middelen en mogelijkheden waarover we beschikken om niet begrote kosten te dekken
- ⇒ de risico's, waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie van de gemeente

De paragraaf over het weerstandsvermogen bevat minimaal:

- ⇒ een inventarisatie van de weerstandscapaciteit
- ⇒ een inventarisatie van de risico's
- ⇒ het beleid over de weerstandscapaciteit en de risico's

Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit van een gemeente bestaat uit een incidenteel en een structureel deel. Globaal is het weerstandsvermogen als volgt opgebouwd:

Structureel:	de post "onvoorzien uitgaven" de post "budgettaire ruimte" de ruimte in de belastingcapaciteit
Incidenteel:	de algemene reserve de overige vrije reserves de stille reserves

Stille reserves

Onder "stille reserves" verstaan we het verschil tussen de hogere actuele waarde van een kapitaalgoed (zoals een gebouw) en de boekwaarde. De

gemeente is een openbaar en democratisch bestuurd lichaam. Het is dus een vereiste dat over de financiële positie van de gemeente een getrouw beeld wordt gegeven. Daaronder vallen ook deze reserves.

Deze reserves treft u echter niet in de begroting aan. Er is namelijk een grote onzekerheid over het op te nemen bedrag. De waarde van een actief staat aan schommelingen bloot en is dus niet bekend. Verder heeft de opname van een stille reserve geen nut. Het draagt niet bij aan de financiering en de dekking in de exploitatie.

Als wij de boekwaarde van de gemeentelijke objecten tegenover de vastgestelde WOZ- waarde zetten, krijgen we globaal een indicatie van de capaciteit van deze stille reserve. Globaal komt dit uit op ca. € 12 miljoen.

Bepalend voor de waarde van het woningbedrijf is niet het verschil tussen markt- en balanswaarde, maar de rentabiliteit op het geïnvesteerd vermogen. Als we daar van uitgaan zal de waarde van het woningbedrijf € 36 miljoen bedragen.

De stille reserves hebben we niet meegenomen in de berekening van de weerstandscapaciteit, omdat de resultaten van eventuele verkoop in de praktijk niet realiseerbaar zijn.

Risicobeheersing

Onder risicobeheersing verstaan we het herkennen en kwantificeren van de risico's en het vastleggen van maatregelen om ze te beheersen. Daarmee

beïnvloeden we de kans van optreden en/of de gevolgen van de risico's. Afhankelijk van de mate van de factoren "kans" en "gevolgen" kan een risico op vier manieren worden aangepakt:

- ⇒ voorkomen: één of beide factoren wegnemen
- ⇒ verminderen: één of beide factoren afzwakken
- ⇒ uitbesteden: risico's onderbrengen bij verzekeraars
- ⇒ accepteren: wanneer een risico een acceptabel verlies betekend

Risico's

In 2016 zijn de risico's per programma geïnventariseerd en besproken in het managementteam. Van elk risico is ingeschat wat de maximale financiële omvang zou kunnen zijn en de kans dat het risico zich voordoet. De inventarisatie is gebaseerd op de bestaande risico's zoals die in de begroting 2016 zijn opgenomen, aangepast aan de vervallen en aangevuld met mogelijke nieuwe risico's o.a. als gevolg nieuwe wetgeving, bevindingen accountant, ingediende zienswijzen (GR-en), etc. In de paragraaf wordt aandacht gegeven aan de beheersmaatregelen die de organisatie heeft genomen om de kans op en/of impact van de risico's te beperken.

Risicobeheersing heeft betrekking op de gehele organisatie. Naast de "top tien"-risico's die zijn opgenomen in deze paragraaf worden alle risico's op de verschillende beleidsvelden binnen het management met elkaar gedeeld en worden indien noodzakelijk beheersmaatregelen genomen of aangescherpt.

De organisatie moet voorbereid zijn op mogelijke risico's en moet laten zien hoe de organisatie succesvol inspeelt op eventuele risico's, ook als het echt misgaat. *"In dergelijke situaties gaat het er niet om wie het beste plan heeft, maar wie het beste plan B heeft"* (uitspraak Tom Toubert oud CEO Volvo Ocean Race).

Risicobeheersing is geen eenmalige zaak, maar dient periodiek plaats te vinden als onderdeel van de P&C-cyclus. Bij het vaststellen van de jaarrekening 2015 heeft de organisatie/college aangegeven op welke wijze zij de in de begroting 2015 (vastgesteld in oktober 2014) gesignaleerde risico's heeft weten te beheersen in organisatorische en financiële zin.

Navolgend overzicht treft u de "top tien" van de risico's aan:

Top 10 Risico's						
Omschrijving risico	Omschrijving	Mogelijke gevolgen/beheersmaatregelen	financieel risico	kans in %	risico in €	% van totale risico's
1.Kosten wegenonderhoud (bron: zomernotitie 2016, kadernota 2017) (Taakveld verkeer, vervoer en waterstaat)	Door het raadsbesluit van 20 juni 2016 is onvoldoende onderhoudsbudget beschikbaar voor de jaren 2016 en 2017.	Gevolgen: Het door de gemeenteraad vastgestelde kwaliteitsniveau van de wegen wordt niet gerealiseerd. Beheersmaatregelen: Aanpassing prioritering (onderhouds) projecten, bijstelling kwaliteitsniveau wegen en/of beschikbaar stellen van extra budget.	€ 500.000	100%	€ 500.000	20,97%
2. Decentralisatie Jeugd(integratie-uitkering) (Taakveld sociaal domein)	Op basis van het verdeelmodel wordt de integratie-uitkering sociaal domein 2017 voor de uitvoering van de Jeugdhulp. mogelijk neerwaarts bijgesteld. De ingediende managementrapportages laten een verschuiving zien naar de(duurdere) residentiele jeugdzorg, waardoor het beschikbare budget kan worden overschreden.	Gevolgen: Er is sprake van een open-eind-regeling waardoor het mogelijk is dat de integratie-uitkering sociaal domein de komende jaren mogelijk ontoereikend zal zijn. De gemeente kan echter geen clientenstop afkondigen. Beheersmaatregelen Ontwikkeling in circulaire Gemeentefonds worden nadrukkelijk gevolgd. Daarnaast is er structurele aandacht voor ingediende declaraties/facturen door zorgaanbieders en de door de zorgaanbieders in te dienen managementrapportages. In de gesprekken in het kader van het contractmanagement wordt met name aandacht gegeven aan de verschuiving naar de duurdere zorgarrangementen.	€ 500.000	50%	€ 250.000	10,49%
3.Hogere kosten West Frisiaweg (Taakveld verkeer, vervoer en waterstaat).	Uitvoering en aansluiting aan de gemeentelijke infrastructuur kan meer kosten met zich meebrengen dan de door de provincie NH is geraamd.	Gevolgen: Provincie NH vraagt een hogere bijdrage aan de deelnemende gemeenten. Of de provincie NH stelt dat de "gemeentelijke wensen" voor rekening van de desbetreffende gemeente komen. In de loop van 2017 komt hier meer duidelijkheid over. Beheersmaatregelen: Vanuit de regio zal een standpunt richting de provincie NH worden ingenomen. Uitgangspunt is dat de provincie wordt gehouden aan de afspraken zoals die in de samen-werkingsoverkomst zijn opgenomen.	€ 900.000	25%	€ 225.000	9,44%

4.Grondexploitaties (Taakveld Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke vernieuwing) (Taakveld Bestuur en ondersteuning)	Winstverwachting "Langereis" en gevolgen vennootschapsbelasting	<p>Gevolgen: Langereis € 80.000 Tegenvallende winstverwachting. Huidige boekwaarde in grondexploitatie kan niet worden gedekt Beheersmaatregelen: Langereis De exploitatiegrens is aangepast, waardoor er geen sprake is van bodemverontreiniging in hete exploitatiegebied. Financiële gevolgen dienen te worden opgevangen binnen de algemene reserve grondbedrijf. Gevolgen: Vpb: € 87.700 De administratieve lasten kunnen van zijn invloed op de exploitatie. (aanschaf software, mogelijk, aanpassing administratie)</p> <p>Beheersmaatregelen Vpb; Tussen de VNG en de VvG (vereniging van grondbedrijven) is overleg gaande over de wijze waarop de openingsbalans per 1-1-2016 moet worden berekend. Uitgangspunt is de DCF-methode. Een aantal fictieve grondexploitaties zijn voorgelegd aan het Bureau Belastingplicht Overheids-ondernemingen. (BBO)</p>	€ 577.000 (totaal)	div. %	€ 167.700	7,03%
5. BUIG, WSW en re-integratie (Taakveld Sociaal Domein)	Budget Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten (BUIG) en het budget voor re-integratie en WSW vanuit de integratie sociaal domein	<p>Gevolgen: Als er door de inwoners een groter beroep op de inkomensvoorzieningen wordt gedaan, kan het budget niet toereikend zijn. Daarnaast worden de budgetten door WerkSaam West-Friesland per gemeente afgerekend.</p> <p>Beheersmaatregelen: Aan de hand van kwartaalrapportages van WerkSaam wordt de gemeente geïnformeerd.</p>	€ 300.000	50%	€ 150.000	6,29%
6. Aanspreken garantstellingen (Taakveld Bestuur en Ondersteuning)	De gemeente staat garant voor de door de woningbouwcorporaties, andere instellingen en hypotheekfondsen woningen aangegeven geldleningen. Totaalbedrag van de gegarandeerde geldleningen bedraagt circa € 14,9 miljoen.	<p>Gevolgen: De betaling van de restantschulden aan derden.</p> <p>Beheersmaatregelen: Jaarlijks ontvangt de gemeente een geactualiseerd overzicht van de gegarandeerde geldleningen. De omvang van de gegarandeerde geldleningen neemt af en daarmee mee ook het risico.</p>	€ 14.935.000	1%	€ 149.350	6,26%
7. Uitkering gemeentefonds (Taakveld Bestuur en Ondersteuning)	Rijk bepaalt de hoogte van de uitkering op grond van de methode "samen trap op, samen trap af". Ontwikkeling van de uitkering is mede afhankelijk van economische ontwikkelingen. Het cluster "groot onderhoud" van de maatstaven levert de kleinere plattelandsgemeenten meer uitkering op. Protesten over de gevolgen vanuit de grote(re) gemeenten kan leiden tot een neerwaartse bijstelling.	<p>Gevolgen: Lagere verhoging van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds i.v.m. mogelijke aanpassing n.a.v. protesten tegen de uitkomst van het cluster "groot onderhoud" van het Gemeentefonds kan tot gevolg hebben dat een derde gedeelte van het cluster groot onderhoud niet wordt doorgevoerd.</p> <p>Beheersmaatregelen: Ontwikkelingen rond het Gemeentefonds zijn structureel aandachtspunt en mutaties worden gerapporteerd.</p>	€ 215.000	50%	€ 107.500	4,51%

8. Decentralisatie Wmo (integratie-uitkering) (Taakveld Sociaal Domein)	Op basis van het verdeelmodel wordt de integratie-uitkering sociaal domein 2017 voor de uitvoering van de Wmo mogelijk neerwaarts bijgesteld.	Gevolgen: Er is sprake van een open-eind-regeling waardoor het mogelijk is dat de integratie-uitkering sociaal domein de komende jaren mogelijk ontoereikend zal zijn. De gemeente kan echter geen cliëntenstop afkondigen. Beheersmaatregelen: Ontwikkeling in circulaire Gemeentefonds worden nadrukkelijk gevolgd. Daarnaast structurele aandacht voor ingediende declaraties/facturen door zorgaanbieders en de door de zorgaanbieders in te dienen managementrapportages.	€ 400.000	25%	€ 100.000	4,19%
9. Uitvoeringskosten Jeugd (Taakveld Sociaal Domein)	Ingaande 1 januari 2017 wordt facturatieproces Jeugd door eigen organisatie verricht. Berichtenverkeer gemeente->zorgaanbieders verloopt nog niet naar wens.	Gevolgen: Actuele managementinformatie is niet beschikbaar, beoordeling declaraties niet toereikend, liquiditeitsproblematiek bij zorgaanbieders Beheersmaatregelen: Inzet van extra (tijdelijke) menskracht is noodzakelijk om proces in te voeren en te verbeteren.	€ 120.000	75%	€ 90.000	3,77%
10. Invoering "private bouwtoets" (Taakveld Bestuur en ondersteuning)	In de loop van 2017 wordt de "private bouwtoets" ingevoerd	Gevolgen: Bij de invoering van de "private bouwtoets" kan de gemeente voor de bouwtoets geen leges meer heffen. Beheersmaatregelen: Geen beheersmaatregelen zijn mogelijk aangezien e.e.a. voortvloeit uit de wet. In de begroting 2017 is geen rekening gehouden met een mogelijke verlaging van de opbrengst leges	€ 150.000	50%	€ 75.000	3,15%

Naast de vermelde top 10 aan risico's zijn er ook nog andere risico's van mindere omvang. De maximale financiële omvang van alle risico's voor 2017 bedraagt € 2.384.300. De hoogte van de financiële vertaling van de risico's kan worden onderverdeeld in:

Risico's:	Begroting 2016	Begroting 2017
Woningbedrijf	€ 543.000	€ 65.000
Grondbedrijf	€ 1.719.000	€ 177.700
Algemene dienst	€ 1.970.000	€ 2.141.600
Totaal	€ 4.232.000	€ 2.384.300

Risico's van het woningbedrijf en de grondexploitaties dienen te worden opgevangen door de aanwezige reserves van het woningbedrijf en het grondbedrijf.

Weerstandscapaciteit

Rekening houdende met de voorgaande toelichting berekenen we het totaal aan weerstandscapaciteit als volgt:

Begroting 2017	
Structureel:	
Onvoorzien uitgaven	€ 45.000
Budgettaire ruimte	€ -
Ruimte belastingcapaciteit OZB	€ 460.000
	<u>€ 505.000</u>
Incidenteel:	
Algemene reserves	€ 29.050.000
	<u>€ 29.050.000</u>
Totaal weerstandscapaciteit	<u>€ 29.555.000</u>

De beschikbare weerstandscapaciteit wordt weergegeven in relatie tot de benodigde weerstandscapaciteit. Deze verhouding geeft de ratio weerstandsvermogen weer. Hieraan is een waarderingscijfer gekoppeld (zie onderstaande tabel).

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

Onderstaand is de berekening van het weerstandsvermogen weergegeven:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€29.555.000}{€2.384.300} = 12,40$$

Conclusie

Koggenland heeft op begrotingsbasis een ratio weerstandsvermogen van 12,40. Deze ratio valt in de klasse A en is geclassificeerd als uitstekend. Het weerstandsvermogen is ten opzichte van de begroting 2016 fors gestegen: van 7,95 naar 12,4.

Het verschil tussen de ratio van 2016 en 2017 is grotendeels te verklaren door de afname van de risico's van het woningbedrijf en het grondbedrijf.

Kengetallen

Met ingang van het begrotingsjaar 2016 is het verplicht in de begroting de onderstaande kengetallen op te nemen:

- netto-schuldquote;
- netto-schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte geldleningen;
- solvabiliteitsratio;
- grondexploitatie;
- structurele exploitatieruimte en
- belastingcapaciteit.

De kengetallen geven in samenhang zicht op de financiële positie van de gemeente en bieden (in de toekomst) de mogelijkheid om gemeenten onderling te vergelijken.

De wetgever heeft uitgesproken dat het de voorkeur heeft dat de gemeenteraad eigen normen geeft aan de kengetallen. Wij hebben het voornemen om met uw raad in 2017 een discussie aan te gaan over de voor de gemeente Koggenland gewenste omvang van de financiële kengetallen.

Netto schuldquote

De netto-schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto-schuldquote.

Voor de beoordeling van de netto-schuldquote wordt het onderstaande rekenmodel gehanteerd:

	Groen	Oranje	Rood
Netto-schuldquote	< 90%	tussen 90% - 130%	> 130%

	2014 Jaarrekening	2015 Jaarrekening	2016 Begroting	2017 Begroting
Netto-schuldquote	45,5%	27,7%	28,7% *)	30,9% *)

*) Het percentage is toegenomen door vermindering van de saldi geldleningen en overige vaste schuld en de afname van kortlopende vorderingen.

Netto-schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen

Een hoge netto-schuldquote kan worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten, die vervolgens weer worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties. Deze situatie doet zich niet voor bij de gemeente Koggenland. Het percentage van de netto-schuldquote is bij de gemeente Koggenland dan ook gelijk aan het percentage van de netto-schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente Koggenland in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Deze ratio drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen.

Voor de beoordeling van de solvabiliteitsratio wordt het onderstaande rekenmodel gehanteerd:

	Groen	Oranje	Rood
solvabiliteitsratio	> 50%	tussen 20% - 50%	< 20%

	2014 Jaarrekening	2015 Jaarrekening	2016 Begroting	2017 Begroting
Solvabiliteitsratio	45,1%	53,7%	49,7%	54,3% *)

*) Stijging wordt veroorzaakt doordat de omvang totale vermogen is verminderd (o.a. vermindering vlottende activa en voorzieningen).

Door de afname van het vreemde vermogen en een lichte wijziging in het eigen vermogen neemt deze ratio toe. Het vermogen om aan de verplichtingen te voldoen is meer dan voldoende.

Grondexploitatie

Indien de gemeente voor het realiseren van een (toekomstig) woningbouwproject voor de aankoop van grond een lening heeft afgesloten, is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost, wanneer het project wordt uitgevoerd. Van de opbrengst van de woningen kan de schuld immers worden afgelost. Dit kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten.

Voor de beoordeling van de ratio grondexploitatie wordt het onderstaande rekenmodel gehanteerd:

	Groen	Oranje	Rood
grondexploitatie	< 20%	20% - 35%	> 35%

	2014 Jaarrekening	2015 Jaarrekening	2016 Begroting	2017 Begroting
Grond- exploitatie	19,2%	20,7%	22,2%	22,2%

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten. Bij structurele baten horen bijvoorbeeld de uitkering uit het Gemeentefonds en de opbrengst OZB. Het kengetal is relevant om te beoordelen welke structurele ruimte de gemeente Koggenland heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Een positief percentage geeft aan dat de structurele baten

voldoende zijn om de structurele lasten (inclusief rente en aflossing), te dekken.

Voor de beoordeling van de ratio structurele exploitatieruimte wordt het onderstaande rekenmodel gehanteerd:

	Groen	Oranje	Rood
Structurele exploitatieruimte	Begr > 0%	Begr = 0%	Begr < 0%

	2014 Jaarek.	2015 Jaarek.	2016 Begr.	2017 Begr.	2018 Begr.	2019 Begr.	2020 Begr.
Expl. ruimte	-/- 1 %	-/- 0,9 %	-/- 1 %	-/- 0,7 %	1%	1,4 %	2 %

Uit deze cijferreeks blijkt dat de dekking van de structurele lasten door de structurele baten verbetert. In het meerjarenperspectief zal dit percentage positief worden, uitgaande van deze begroting.

Belastingcapaciteit

Voor gemeenten wordt het kengetal belastingcapaciteit gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing) van een meerpersoonshuishouden.

Ingaande 2016 wordt in de "meicirculaire" van het Gemeentefonds een overzicht opgenomen met de (ontwikkeling van de) gemiddelde lastendruk de woonlasten van de meerpersoonshuishouden.

Voor de beoordeling van de ratio belastingcapaciteit wordt het onderstaande rekenmodel gehanteerd:

	Groen	Oranje	Rood
Belastingcapaciteit	< 95%	95-105	>105%

	2014 Jaarrekening	2015 Jaarrekening	2016 Begroting	2017 Begroting
Belasting- capaciteit	84,3 %	87,5 %	91,3%	94,3%

Uit het overzicht blijkt duidelijk de gevolgen van de besluitvorming rond de kerntakendiscussie over de aanpassingen van en de tarieven van de OZB en afvalstoffenheffing.

Inleiding

In de programmabegroting 2016 hebben wij voor de 1e maal een fiscale paragraaf opgenomen. Directe aanleiding voor het opnemen van deze, overigens niet verplichte, paragraaf was de Wet modernisering vennootschapsbelasting overheidsondernemingen per 1 januari 2016.

De laatste jaren hebben wij moeten constateren dat de fiscale wetgeving voor de gemeente steeds complexer wordt en meer impact heeft op de bedrijfsvoering van de gemeente. Daarnaast heeft de gemeente Koggenland in het kader van het "horizontaal toezicht" afspraken met de belastingdienst gemaakt. Met horizontaal toezicht wil de belastingdienst in het toezicht samenwerking veel meer centraal stellen. In de praktijk betekent dat afstemming vooraf waar nodig, in plaats van controles achteraf. Dat betekent ook gebruik maken van elkaars kwaliteit.

Redenen om in de fiscale paragraaf naast de vennootschapsbelasting ook aandacht te besteden aan de omzetbelasting en werkkostenregeling.

Omzetbelasting

Als de gemeente kosten maakt, dan betaalt de gemeente in de meeste gevallen omzetbelasting (btw). Hoe die btw in de administratie wordt verwerkt (wel – of niet verrekenbaar) hangt mede af van de hoedanigheid waarin de gemeente de kosten heeft gemaakt.

De gemeente kan voor de btw optreden in drie hoedanigheden:

- ⇒ ondernemer
- ⇒ overheid
- ⇒ niet-ondernemer / niet overheid

Afhankelijk van de hoedanigheid waarin de gemeente optreedt, kan de gemeente de inkoop-btw in aftrek brengen op de btw-aangifte, compenseren via het BTW compensatiefonds (BCF) of vormt de btw een kostenpost.

De gemeente maakt ook kosten voor de bedrijfsvoering van de gehele organisatie (bijv. kosten energie t.b.v. het gemeentehuis). Deze kosten zijn meestal niet toerekenbaar aan een specifiek product. De btw die de gemeente op deze kosten betaalt, wordt veelal verdeeld conform het zogenoemde "mengpercentage". De berekening van dit mengpercentage dient periodiek te worden herzien, wat aansluit met de afspraken die in het kader van het horizontaal toezicht zijn gemaakt. Medio september 2016 is het mengpercentage opnieuw berekend.

Vennootschapsbelasting

In april 2015 is de projectgroep Vennootschapsbelasting van start gegaan. De projectgroep bestaat uit vertegenwoordigers van de zeven West-Friese gemeenten.

Door de gemeente is een inventarisatie gemaakt van de economische activiteiten die door gemeente worden verricht. Bij deze inventarisatie ging het om de vraag in hoeverre door de gemeente Koggenland met bepaalde activiteiten in fiscale zin een onderneming wordt gedreven.

In de afgelopen periode hebben wij uw raad met de 1^e en 2^e tussentijdse rapportages Vpb geïnformeerd over de voortgang. Uitgaande van de huidige kennis en de beschikbare handleidingen van de Samenwerking Vennootschapsbelasting Lokale Overheden (SVLO) worden mogelijk de grondexploitaties en het gemeentelijke woningbedrijf als een economische activiteit aangemerkt.

Grondexploitaties

Medio september 2016 moeten wij constateren dat er nog geen duidelijkheid is over de wijze waarop de waarde van de grondexploitaties per 1 januari 2016 (zijnde de openingsbalans) moet worden gewaardeerd. Overleg is nog gaande met Vereniging Nederlandse gemeenten, Vereniging van Grondbedrijven, belastingdienst en verschillende fiscale adviesbureaus.

Gemeentelijk woningbedrijf

In Nederland zijn er nog vijf gemeentelijke woningbedrijven. Naast Koggenland zijn dat de gemeenten Ameland, Opmeer, Renswoude en Westvoorne. Op initiatief van de gemeente Koggenland trekken deze gemeenten samen op. Alle vijf gemeenten opteren voor "normaal vermogensbeheer", wat betekent dat geen vennootschapsbelasting hoeft te worden betaald. Een verzoek daartoe, voorzien van een fiscale analyse, is ingediend bij het Bureau Belastingplicht Overheidsondernemingen(BBO).

Aangifte

De aangifte over het belastingjaar 2017 dient vóór 1 juni 2018 te worden ingediend. In de begroting is geen rekening gehouden met een eventuele aanslag Vpb over 2017. Mocht de gemeente over 2017 een aanslag Vpb opgelegd krijgen dan wordt deze toegerekend aan de grondexploitaties en aan het gemeentelijk woningbedrijf.

Werkkostenregeling

Sinds 1 januari 2015 is de werkkostenregeling (WKR) voor alle werkgevers verplicht. Binnen deze regeling kan de gemeente in 2017 maximaal 1,2% van het totale fiscale loon (de 'vrije ruimte') besteden aan onbelaste vergoedingen, verstrekkingen en ter beschikking stellingen voor de werknemers. Over het bedrag boven de vrije ruimte betaalt de gemeente als werkgever loonbelasting in de vorm van een eindheffing van 80%. Bepaalde zaken kunnen onbelast blijven of zijn vrijgesteld.

Voor de gemeente Koggenland bedraagt de vrije ruimte in 2017 circa € 84.000. In de begroting 2017 is rekening gehouden met de eindheffing loonbelasting.

8.10 Paragraaf Taakstellingen

In de raadsvergadering van 20 april 2015 heeft de gemeenteraad besluiten genomen die voort vloeien uit de "kerntakendiscussie Koggenland". De kerntakendiscussie was noodzakelijk om de financiële huishouding van de gemeente weer op orde te krijgen, aangezien de kadernota 2015 een structureel begrotingstekort liet zien van gemiddeld € 2 miljoen gedurende de periode 2015-2018.

Wij achten het wenselijk om uw raad in deze paragraaf te informeren over de resultaten en de voortgang van de kerntakendiscussie. In de kaderbrief financieel toezicht 2017 van de provincie Noord-Holland wordt geadviseerd een integraal beeld te geven van de maatregelen, die bijvoorbeeld het gevolg zijn van bijvoorbeeld een kerntakendiscussie.

In de paragraaf "Taakstellingen" willen wij uw raad in één oogopslag inzicht geven van de in de programmabegroting 2017 opgenomen bezuinigingen / taakstellingen, die verspreid in de begroting op programmaniveau zijn opgenomen. In het overzicht treft u aan de minimale en maximale bedragen van de bezuinigingen/taakstelling, zoals die als bijlage bij het raadsvoorstel van april 2015 waren opgenomen en de bedragen, zoals die nu in de begroting 2017 zijn verantwoord.

Baten	2017 bijlage raadsvoorstel 20-4-2015			verwerkt in begroting € 2.017	
	minimaal	maximaal			
OZB woningen	1	€ -270.000	€ -566.000	baat	€ -336.000
OZB niet woningen	1	€ -535.000	€ -789.000	baat	€ -470.000
kosten toerekening afval	1	€ -336.000	€ -336.000	baat	€ -168.000
forensenbelasting	1	€ -58.500	€ -58.500	baat	€ -58.500
hondenbelasting	1	€ -33.000	€ -33.000	baat	€ -33.000
subtotaal baten		€ -1.232.500	€ -1.782.500		€ -1.065.500

Lasten	2017 bijlage raadsvoorstel 20-4-2015			verwerkt in begroting 2017	
	minimaal	maximaal			
rekenkamer	1	€ -25.000	€ -25.000	last	€ -12.500
dienstverlening	1	€ -16.000	€ -16.000	last	€ -12.500
onderzoek	1	€ -13.500	€ -13.500	last	€ -17.500
audiovideo	1	€ -15.000	€ -15.000	last	
peuterspeelzaalwerk	2	€ -	€ -30.000	last	€ -30.000
bibliotheek	2	€ -135.000	€ -235.000	last	€ -135.000
muziekgeldbijdrage	2	€ -52.000	€ -52.000	last	€ -26.000
Subsidies	2	€ -100.000	€ -100.000	last	€ -101.815
Onderhoud sportaccommodaties	2				
huur	2	€ -12.000	€ -12.000	baat	€ -38.542
maaien	2	€ -25.000	€ -25.000	last	
onderhoud	2	€ -40.000	€ -40.000	last	€ -3.600
specialistisch onderhoud	2	€ -	€ -55.000	last	
beeldbepalende panden	3	€ -30.000	€ -30.000	last	€ -25.000
recreatie en toerisme	3	€ -19.000	€ -19.000	last	€ -21.750
onderhoud openbare ruimte	2	€ -25.000	€ -25.000	last	
loonkosten	1	€ -60.000	€ -60.000	last	€ -60.000
toerekening riool	1	€ -358.000	€ -358.000	baat	€ -358.000
resterende maatregelen	2	€ -14.000	€ -14.000		
taakstelling HH	2	€ -400.000	€ -400.000	last	€ -400.000
subtotaal lasten		€ -1.339.500	€ -1.524.500		€ -1.242.207

TOTAAL	€ -2.572.000	€ -3.307.000	€ -2.307.707
---------------	---------------------	---------------------	---------------------

In de jaren 2018 en 2019 vindt er een verdere invulling plaats van de taakstellingen. Het betreft voor 2018 taakstelling voor subsidies en in 2018 en 2019 de verdere kostentoe rekening aan de afvalstoffenheffing.

9 Financiële overzichten

In het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten, kortweg het BBV, is voorgeschreven dat in de (programma)begroting diverse overzichten moeten zijn opgenomen. Op de volgende pagina's treft u de volgende overzichten aan:

- ⇒ vrije dekkingsmiddelen 2015 – 2020
- ⇒ toevoegingen en onttrekkingen aan/van reserves 2015 – 2017
- ⇒ verloop van de reserves en voorzieningen 2016 – 2020
- ⇒ resultaat rekening / begroting voor en na bestemming 2015 – 2017
- ⇒ incidentele baten en lasten 2017 – 2020
- ⇒ berekening EMU-saldo 2017
- ⇒ geprognosticeerde balans 2014 - 2020

9.1 Overzicht vrije dekkingsmiddelen

Omschrijving	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
OZB gebruikers	€ 203.266	€ 335.754	€ 452.862	€ 459.174	€ 463.766	€ 463.766
OZB eigenaren	€ 1.900.285	€ 2.216.221	€ 2.531.745	€ 2.585.102	€ 2.618.553	€ 2.618.553
dividend	€ 223.059	€ 244.500	€ 244.500	€ 244.500	€ 244.500	€ 244.500
forensenbelasting	€ 32.255	€ 57.302	€ 86.828	€ 86.628	€ 86.628	€ 86.628
gemeentefonds	€ 13.962.094	€ 15.041.740	€ 15.025.520	€ 15.506.765	€ 15.562.628	€ 15.656.555
budget onvoorzien	€ -	€ 101.475	€ 45.000	€ 45.000	€ 45.000	€ 45.000
Totaal	€ 16.320.959	€ 17.996.992	€ 18.386.455	€ 18.927.169	€ 19.021.075	€ 19.115.002

9.2 Toevoegingen en onttrekkingen aan / van reserves

Programma/beleidsveld	Rekening 2015			Primaire begroting 2016			Begroting na wijziging 2016			Primaire begroting 2017		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Dienstverlening en bestuur:												
algemeen bestuur		€ 75.247	€ 75.247-									
bedrijfsvoering		€ 193.495	€ 193.495-		€ 345.495	€ 345.495-		€ 345.495	€ 345.495-			
burgerzaken									€ -			
dekkingsmiddelen	€ 4.804.117	€ 265.000	€ 4.539.117		€ 235.000	€ 235.000-		€ 450.634	€ 450.634-		€ 490.764	€ 490.764-
openbare orde ca.									€ -			
totaal programma	€ 4.804.117	€ 533.742	€ 4.270.375	€ -	€ 580.495	€ 580.495-	€ -	€ 796.129	€ 796.129-	€ -	€ 490.764	€ 490.764-
Welzijn en Zorg:												
inkomensvoorzieningen								€ 26.066	€ 26.066-			
Jeugd 0 - 23 jaar	€ 329.519	€ 72.787	€ 256.732		€ 140.000	€ 140.000-		€ 140.000	€ 140.000-			
kunst, cultuur ca.		€ 10.000	€ 10.000-						€ -			
sport, recreatie ca.		€ 34.177	€ 34.177-					€ -	€ -			
zorg en voorzieningen	€ 1.424.405	€ 192.444	€ 1.231.961		€ 150.000	€ 150.000-		€ 150.000	€ 150.000-		€ 95.180	€ 95.180-
totaal programma	€ 1.753.924	€ 241.054	€ 1.512.870	€ -	€ 290.000	€ 290.000-	€ -	€ 316.066	€ 316.066-	€ -	€ 95.180	€ 95.180-
Wonen en Ondernemen:												
omgevingstaken		€ 46.024	€ 46.024-		€ 32.500	€ 32.500-		€ 32.500	€ 32.500-			
grondbedrijf	€ 1.482.282	€ 227.603	€ 1.254.679			€ -			€ -		€ 22.000	€ 22.000-
woningbedrijf				€ 347.425		€ 347.425	€ 347.425		€ 347.425	€ 466.819		€ 466.819-
openbare ruimte		€ 1.183.766	€ 1.183.766-		€ 262.688	€ 262.688-		€ 354.604	€ 354.604-	€ 60.000	€ 150.000	€ 90.000-
economie en toerisme						€ -			€ -			€ -
saldo programma	€ 1.482.282	€ 1.457.393	€ 24.889	€ 347.425	€ 295.188	€ 52.237	€ 347.425	€ 387.104	€ 39.679-	€ 526.819	€ 172.000	€ 354.819
	€ 8.040.323	€ 2.232.189	€ 5.808.134	€ 347.425	€ 1.165.683	€ 818.258-	€ 347.425	€ 1.499.299	€ 1.151.874-	€ 526.819	€ 757.944	€ 231.125-

9.3 Verloop reserves en voorzieningen 2016 - 2020

(Bedragen x € 1.000)

Omschrijving	saldo per 1-1 2016	mutaties 2016		Saldo per 1-1 2017	mutaties 2017		Saldo per 1-1 2018	mutaties 2018		Saldo per 1-1 2019	mutaties 2019		Saldo per 1-1 2020	mutaties 2020		Saldo per 31-12- 2020
		Lasten	Baten		Lasten	Baten		Lasten	Baten		Lasten	Baten		Lasten	Baten	
algemene reserves	€ 30.086	€ 1.383	€ 347	€ 29.050	€ 87	€ 467	€ 29.430	€ 8	€ 561	€ 29.984	€ 5	€ 615	€ 30.594	€ 5	€ 677	€ 31.267
bestemmingsreserves	€ 13.231	€ 929	€ 1.000	€ 13.302	€ 671	€ 60	€ 12.691	€ 336	€ 40	€ 12.395	€ 174	€ 60	€ 12.280	€ 81	€ 40	€ 12.239
voorzieningen	€ 15.982	€ 872	€ 402	€ 15.511	€ 967	€ 402	€ 14.946	€ 1.061	€ 402	€ 14.287	€ 1.368	€ 402	€ 13.321	€ 1.768	€ 402	€ 11.955
totaal	€ 59.299	€ 3.185	€ 1.749	€ 57.863	€ 1.725	€ 929	€ 57.067	€ 1.405	€ 1.003	€ 56.665	€ 1.547	€ 1.077	€ 56.195	€ 1.853	€ 1.119	€ 55.461

9.4 Resultaat rekening/begroting voor en na bestemming

(Bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Rekening 2015			Primaire begroting 2016			Begroting na wijziging 2016			Primaire begroting 2017		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Resultaat voor bestemming	€ -	€ 8.412.347	€ 8.412.347	€ 1.005.142	€ -	€ 1.005.142	€ 1.151.874		€ 1.151.874	€ 345.470		€ 345.470
mutaties reserves	€ 8.040.323	€ 2.232.189	€ 5.808.134	€ 347.425	€ 1.165.683	€ 818.258	€ 347.425	€ 1.499.299	€ 1.151.874	€ 526.819	€ 757.944	€ 231.125
Resultaat na bestemming	€ 8.040.323	€ 10.644.536	€ 2.604.213	€ 1.352.567	€ 1.165.683	€ 186.884	€ 1.499.299	€ 1.499.299	€ -	€ 872.289	€ 757.944	€ 114.345

9.5 Overzicht incidentele baten en lasten

incidentele lasten:

Programma	Beleidsveld	Omschrijving	2017	2018	2019	2020
Dienstverlening en Bestuur	Bestuur	Onderzoek waardering dienstverlening	€ 15.000			
		Samenwerking West-Friese 7 & KOM	€ 50.000			
	Bedrijfsvoering	Uitwerking generatiepact	€ 50.000			
			€ 115.000	€ -	€ -	€ -
Welzijn en Zorg	Jeugd 0 - 23 jaar	Harmonisatie kinderdagopvang	€ 20.000			
		Zorg en Voorzieningen	€ 50.000			
		Transformatiebudget 2016	€ 70.000	€ -	€ -	€ -
Wonen en Ondernemen	Omgevingstaken	Procesbegeleiding Omgevingswet	€ 50.000			
			€ 50.000	€ -	€ -	€ -
Totaal incidentele lasten			€ 235.000	€ -	€ -	€ -

incidentele baten:

Programma	Beleidsveld	Omschrijving	2016	2017	2018	2019
Dienstverlening en Bestuur	Algemene dekkingsmiddelen	Bijdrage reserve sociaal minimum	€ 50.000			
		Samenwerking West-Friese 7 & KOM	€ 50.000			
		Onderzoek waardering dienstverlening	€ 15.000			
			€ 115.000	€ -	€ -	€ -
Wonen en Ondernemen	Omgevingstaken	Vorbereiding en toezicht Polderweijde	€ 83.000	€ 41.500		
			€ 83.000	€ 41.500	€ -	€ -
Totaal incidentele baten			€ 198.000	€ 41.500	€ -	€ -
Saldo incidentele lasten en baten			€ 37.000	€ -41.500	€ -	€ -

9.7 Geprognosticeerde balans 2014 – 2020

ACTIVA (bedragen x €1.000)	Rekening 2015	Ultimo 2017	Ultimo 2018	Ultimo 2019	Ultimo 2020
VASTE ACTIVA					
Materiële vaste activa:					
Gronden en terreinen	€ 4.205	€ 5.848	€ 5.848	€ 5.848	€ 5.848
Investerings met economisch nut waarvoor ter bestrijding vankosten een heffing kan worden geheven	€ 2.336	€ 1.981	€ 1.803	€ 1.625	€ 1.447
Investerings met een economisch nut overig	€ 57.015	€ 56.757	€ 54.207	€ 51.718	€ 49.302
Investerings in openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Financiële vaste activa					
<i>Kapitaalverstrekkingen aan:</i>					
gemeenschappelijke regelingen / deelnemingen	€ 117	€ 117	€ 117	€ 117	€ 117
Overige langlopende geldleningen u/g	€ 2.841	€ 2.763	€ 2.763	€ 2.763	€ 2.763
Overige uitzettingen > 1 jaar	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Bijdrage aan activa van derden	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
TOTAAL VASTE ACTIVA	€ 66.514	€ 67.466	€ 64.738	€ 62.072	€ 59.478
VLOTTENDE ACTIVA					
Voorraden					
Grond en hulpstoffen:					
Niet in exploitatie genomen gronden	€ 1.568	€ -	€ -	€ -	€ -
onderhanden werk, gronden in exploitatie	€ 1.744	€ 366	€ -414	€ -2.162	€ -3.619
onderhanden werk, overig	€ -30	€ -30	€ -30	€ -30	€ -30
Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar					
Vordering op openbare lichamen	€ 2.259	€ 2.259	€ 2.259	€ 2.259	€ 2.259
Overige vorderingen	€ 1.087	€ 1.087	€ 1.087	€ 1.087	€ 1.087
Overige uitzettingen	€ 5.705	€ 5.705	€ 5.705	€ 5.705	€ 5.705
Liquide middelen					
Kassaldi	€ 2	€ 2	€ 2	€ 2	€ 2
Banksaldi	€ 5.221	€ 250	€ 250	€ 250	€ 250
Overlopende activa	€ 1.470	€ 1.470	€ 1.470	€ 1.974	€ 4.654
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	€ 19.026	€ 11.109	€ 10.329	€ 9.085	€ 10.308
TOTAAL GENERAAL	€ 85.540	€ 78.575	€ 75.068	€ 71.157	€ 69.786

PASSIVA (bedragen x €1.000)	Rekening 2015	Ultimo 2017	Ultimo 2018	Ultimo 2019	Ultimo 2020
VASTE PASSIVA					
<u>Eigen vermogen:</u>					
Algemene reserve	€ 30.086	€ 30.911	€ 31.465	€ 31.981	€ 32.600
Overige bestemmingsreserves	€ 13.231	€ 12.691	€ 12.395	€ 12.280	€ 12.239
Resultaat algemene dienst na bestemming	€ 689	€ 114	€ 252	€ 204	€ 383
Resultaat woning bedrijf	€ 1.915	€ 467	€ 561	€ 615	€ 677
<u>Voorzieningen:</u>					
Onderhoudsvorzieningen	€ 14.964	€ 14.946	€ 14.287	€ 13.321	€ 11.955
Door derden beklemde middelen met specifieke aanwendingsrichting	€ 63	€ 62	€ 61	€ 61	€ 60
<u>Vaste schulden met een looptijd > 1 jaar:</u>					
<i>Onderhandse leningen van:</i>					
Binnenlandse banken	€ 12.340	€ 8.288	€ 6.264	€ 5.440	€ 4.616
waarborgsommen	€ 242	€ 202	€ 202	€ 202	€ 202
TOTAAL VASTE PASSIVA	€ 73.529	€ 67.453	€ 65.487	€ 64.104	€ 62.733
VLOTTENDE PASSIVA					
<u>Netto vlottende schuld < 1 jaar:</u>					
Kasgeldleningen	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Banksaldi	€ 4.959	€ -	€ -	€ -	€ -
Overige schulden	€ 3.270	€ 3.271	€ 3.271	€ 3.271	€ 3.271
Overlopende passiva	€ 3.782	€ 7.851	€ 6.310	€ 3.782	€ 3.782
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	€ 12.011	€ 11.122	€ 9.581	€ 7.053	€ 7.053
TOTAAL GENERAAL	€ 85.540	€ 78.575	€ 75.068	€ 71.157	€ 69.786